

Vlaamse overheid

Ministerie Onderwijs en Vorming

**STUDENTENPARTICIPATIE IN HET HOGER
ONDERWIJS IN 2004-2009**

EEN EVALUATIE

Inhoudslijst

1	Woord vooraf	4
2	Thematische bespreking	7
2.1	Verkiezingen	7
2.1.1	Representativiteit: kwantitatieve verkiezingsdeelname	7
2.1.2	Beperkingen aan de verkiesbaarheid en aan het stemrecht	10
2.1.3	Wijze van organisatie van de verkiezingen	12
2.2	Informatiedoorstroming.....	14
2.3	Ondersteuning van de studentenparticipatie	16
2.3.1	Ondersteuning en faciliteiten van de studentenraad	16
2.3.2	Opvolging en valorisatie van de studentenparticipatie	17
2.4	Participatiereglementen.....	19
3	Resultaten enquête universiteiten en hogescholen met commentaar	23
3.1	Studentenraad	23
3.1.1	Algemeen.....	23
3.1.2	Lidmaatschap en voorzitterschap	28
3.2	Participatiereglement	37
3.2.1	Algemeen.....	37
3.2.2	Geschillen	42
3.2.3	Bijkomende bevoegdheden	44
3.3	Verkiezingen	46
3.3.2	Ondersteuning	55
3.3.3	Mandaten en deelnamepercentage	57
3.4	Werking.....	64
3.4.1	Algemene bevoegdheden.....	64
3.4.2	Voorrechten	69
3.5	Ondersteuning	74
3.5.1	Werkplan.....	74
3.5.2	Concrete ondersteuning	77
3.6	Info en communicatie	79
3.6.1	Archief en informatiebronnen	79
3.6.2	Het informeren van de studenten	82
3.7	Participatiemodellen	84
3.7.1	Algemeen.....	84
3.7.2	Voor de instellingen met medebestuur met stemrecht.....	90
3.7.3	Voor de instellingen met medebestuur enkel voor studentgebonden aangelegenheden .	99
3.7.4	Voor de instellingen met enkel medezeggenschap voor de studenten	100
3.8	Globale beoordeling	106
3.8.1	Kwaliteit	106
3.8.2	Evolutie	107

4	De associaties	109
4.1	Korte historiek.....	109
4.2	Bespreking.....	109
4.3	Oprichting	110
4.4	Samenstelling en onverenigbaarheden.....	110
4.5	Participatiemodellen	111
4.6	Participatiereglement.....	111
4.7	Verkiezingen.....	112
4.8	Werking.....	112
4.9	Werkplan en ondersteuning.....	113
4.10	Informatie en Communicatie.....	114
4.11	Algemene beoordeling.....	115
4.12	Resultaten enquête Associaties	116
5	Conclusies	123
6	Aanbevelingen.....	125
6.1	Voor de instellingen en associaties	125
6.2	Voor de overheid	127
6.3	Opvolging van de aanbevelingen uit de voortgangsrapporten bij de hogescholen.....	128

1 Woord vooraf

Het decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen voorziet in artikel II.93.§1:

“De bepalingen van titel III van dit deel worden vijfjaarlijks geëvalueerd door de regeringscommissarissen bij de universiteiten en de commissarissen van de Vlaamse Regering bij de hogescholen.”

Bedoelde titel heeft betrekking op de studentenparticipatie inzake onderwijsaangelegenheden en dit zowel in de hogescholen, de universiteiten als in de associaties.

De regeringscommissarissen bij de hogescholen enerzijds en de regeringscommissarissen bij de universiteiten anderzijds opteerden voor een eigen aanpak van de studie. Wat de hogescholen betreft, werd in afspraak met de minister bevoegd voor onderwijs, geopteerd om – voorafgaand aan het definitieve rapport – twee voortgangsrapporten te maken die naderhand mede de basis zouden vormen voor het decretaal voorgeschreven eindrapport. Die voortgangsrapporten werden reeds eerder aan de Vlaamse Regering bezorgd. Het regeringscommissariaat bij de universiteiten daarentegen werkte, zowel voor de universiteiten als voor de associaties, zonder voortgangsrapporten en koos voor een studie die direct focuste op het eindrapport.

Het eindrapport over de studentenparticipatie in het hoger onderwijs in Vlaanderen zoals het hier voorligt, is een consolidatie van de voortgangsrapporten over de participatie van de studenten in het gevoerde beleid in de hogescholen, en het onderzoek dat dit jaar voor de hogescholen, de universiteiten en de associaties werd uitgevoerd.

De door het commissariaat gehanteerde methodiek om de evaluatie van de studentenparticipatie uit te voeren, verliep voor alle hogeronderwijsinstellingen en associaties op eenduidige wijze. Ze gebeurde op basis van:

- De studie van diverse relevante documenten (verslagen van de raden van bestuur, van studentenraden en van allerlei andere raden of commissies waarin studenten vertegenwoordigd zijn);
- Een uitgebreide enquête bij de hogescholen, bij de universiteiten en de associaties via voornamelijk – dus niet uitsluitend – gesloten vragen. Wat de hogescholen betreft werd hierbij met het oog op het eindrapport (en in afwijking van de aanpak bij de voortgangsrapporten), voor de gestelde vragen slechts één antwoord per instelling opgevraagd. De resultaten van de gevoerde enquêtes worden samengevat in tabellen. Ze worden enkel becommentarieerd voor zover ze naar het oordeel van het commissariaat relevant waren;
- Gesprekken ter plaatse (in elke instelling). Deze gesprekken beoogden een aftoetsing en verfijning van de antwoorden uit de enquête;
- Elementen uit voortgangsrapporten (dit enkel wat de hogescholen betreft).

De op die wijze ingezamelde informatie werd voor het geheel van de instellingen en associaties geconsolideerd. Daarbij werden, om tot een coherent verhaal te komen, in het voorliggend eindrapport de bevindingen, conclusies en aanbevelingen in vijf luiken samengebracht, te weten:

1. Een thematische bespreking (aandachtspunten, pijnpunten,...);
2. De resultaten van de enquêtes voorzien van de nodige commentaren;
3. Een apart luik voor de associaties;
4. Conclusies;
5. Aanbevelingen (instellingen, associaties en overheid).

Bovenstaande indeling geeft aan dat er voor de associaties – gelet op hun eigen aard – in een aparte rapportering wordt voorzien.

Tot slot wil ik beklemtonen dat uit voorliggende studie blijkt dat de studentenparticipatie nergens dode letter is. Toch zijn er nog verbeterpunten. Met het oog daarop was het college van regeringscommissarissen zo vrij het rapport af te ronden met een aantal vrijblijvende aanbevelingen.

Graag wil ik dit ‘woord vooraf’ afsluiten met een dankwoord aan het adres van de besturen en de studenten van de hogescholen, de universiteiten en de associaties voor hun gewaardeerde medewerking bij het tot stand komen van dit document. Tegelijk ook dank aan de collega’s en de medewerkers van de commissariaten voor de vele uren denk- en schrijfwerk.

Namens het college van commissarissen,

Paul Cottenie
Voorzitter van het college
Oktober 2010

Gehanteerde afkortingen instellingen en associaties:

Katholieke Universiteit Leuven	K.U.Leuven/KUL ¹
Universiteit Gent	UGent
Universiteit Antwerpen	UA
Universiteit Hasselt	UHasselt
Vrije Universiteit Brussel	VUB
Hogeschool Universiteit Brussel – Katholieke Universiteit Brussel	HUB – KUB
Arteveldehogeschool	ARTE
Hogeschool West-Vlaanderen	HWVL
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	KATHO
Katholieke Hogeschool Brugge – Oostende	KHBO
Katholieke Hogeschool Sint – Lieven	KHSL
Hogeschool Gent	HG
Katholieke Hogeschool Leuven	KHL
Katholieke Hogeschool Kempen	KHK
Groep T – Internationale Hogeschool Leuven	Groep T
XIOS Hogeschool Limburg	XIOS
Katholieke Hogeschool Limburg	KHLi
Karel de Grote Hogeschool	KdG
Artesis Hogeschool Antwerpen	ARTESIS
Lessius Hogeschool Antwerpen	LESSIUS
Provinciale Hogeschool Limburg	PHL
Plantijn Hogeschool van de provincie Antwerpen	PLANTIJN
Hogere Zeevaartschool	HZS
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	W&K
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	LUK
Hogeschool Universiteit Brussel – EHSAL	HUB – EHSAL
Erasmushogeschool Brussel	ERASMUS
Katholieke Hogeschool Mechelen	KHM
Associatie Universiteit en Hogescholen Gent	AUGENT
Universitaire Associatie Brussel	UAB
Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen	AUHA
Associatie Universiteit - Hogescholen Limburg	AUHL
Associatie KULeuven	AKUL

¹ Deze afkorting werd om praktische redenen in de tabellen gehanteerd.

2 Thematische bespreking

2.1 Verkiezingen

2.1.1 Representativiteit: kwantitatieve verkiezingsdeelname

2.1.1.1 Algemeen

Nog vóór er sprake was van het decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de medezeggenschap in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (hierna het participatiedecreet), werd het belang van de studenteninspraak reeds onderlijnd in de decreten van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap². Voor alle hogescholen werd er voorzien in een verplichte oprichting van en overleg met een studentenraad.

In de Vlaamse autonome hogescholen (VAH's) nemen de studenten sinds 1 januari 1996 deel aan het bestuur met stemrecht. In de gesubsidieerde hogescholen werd er een maximale decretale inspraak voor de studenten opgezet via de oprichting van academische en departementale raden met een twee achtste deelname aan voornoemde raden.

Het decreet studentenparticipatie van 2004 ging nog iets verder voor de gesubsidieerde sector en maakte het mogelijk dat ook voor de vrije en officieel gesubsidieerde hogescholen het model medebestuur met stemrecht kon worden ingevoerd als vrije keuze vast te leggen in het participatiereglement.

Het participatiedecreet verleent bepaalde participatierechten aan de studenten in een hogeronderwijsinstelling of associatie waarbij de studentenraad als spil fungeert. Tegenover deze rechten staat dat de vertegenwoordigers van de studenten over een voldoende breed draagvlak moeten beschikken om gelegitimeerd te kunnen optreden. De grens van de representativiteit werd decretaal vastgelegd op 10%. Het artikel II.51, §2, laatste lid stelt uitdrukkelijk dat het bestuur de wijze en het tijdstip bepaalt waarop het aantal studenten wordt berekend. Deze bepaling wordt in de Memorie van Toelichting verder geduid als dat dit vooraf door het bestuur wordt berekend en aan de studenten wordt meegedeeld. Een zinvolle bepaling die meteen ook de 10% grens vastlegt die dient te worden gehaald.

Indien deze minimumgrens niet wordt gehaald, heeft dit verstrekkende gevolgen. Bij medebestuur gaat het stemrecht verloren. Ingeval van medezeggenschap worden bepaalde bevoegdheden en prerogatieven opgeschort. Uit ons onderzoek blijkt dat de hogeronderwijsinstellingen over het algemeen evenwel geen gevolgen koppelen aan het niet halen van de representativiteitsgrens.

² Het decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap enerzijds en het bijzonder decreet betreffende de Vlaamse Autonome Hogescholen anderzijds.

Hogescholen gaan hier op verschillende manieren mee om. De meeste verklaren enerzijds in de praktijk geen andere houding te zullen aannemen ten aanzien van de participatierechten van de studenten wanneer de verkiezingsdeelname lager uitvalt dan de vooropgestelde 10%. Anderzijds nemen sommigen in hun respectieve reglementen wel voormelde restrictieve bepalingen uit het decreet over. Eén enkele hogeschool stelde nieuwe verkiezingen te zullen organiseren wanneer de 10% niet wordt bereikt om te vermijden dat het stemrecht zou vervallen.

Sommige hogeronderwijsinstellingen meldden bij het gesprek ter plaatse wel dat zij mogelijk toch de gevolgen van het participatiequorum strikt zullen toepassen mocht dit percentage niet worden gehaald. Tot op heden is dit nochtans nergens gebeurd ondanks het niet behalen van de 10% in sommige instellingen (zie punt 3.3.3.2.1). Met andere woorden: eens het stemrecht voor de studentenvertegenwoordigers verankerd werd - in het decreet (VAH's) of in de statuten-, wordt dit ten volle verleend ook al wordt het participatiequorum van 10% niet gehaald. De 10%-grens wordt binnen de hogescholen dus zeker niet als een absoluut na te leven norm beschouwd.

Het merendeel van de hogeronderwijsinstellingen gaf te kennen belang te hechten aan een ruime participatie van de studenten aan het beleid van de instellingen. Bij een aantal algemeen directeurs kwam de volgende zinsnede woordelijk terug, namelijk "dat een hogeschool er alle belang bij heeft dat haar studentenraad goed werkt".

De meeste besturen hebben dan ook de intentie geuit om in dialoog met de studentenraad te treden met het oog op een evaluatie van de participatiegraad en eventuele verbetervoorstellen naar de toekomst toe.

In de gesprekken konden we ook vaststellen dat de studenten aan de hogescholen niet steeds de draagwijdte inschatten van een hoge opkomst bij de verkiezingen. De indruk overheerst dat ze zelf nog te weinig beseffen dat de inbreng vanuit de studenten heel waardevol kan zijn. Door het medebestuur of de medezeggenschap kunnen ze immers sterk doorwegen op het beleid van de hogeronderwijsinstellingen. Dit besef ligt aanzienlijk hoger aan de zijde van het bestuur van de hogeronderwijsinstellingen. De voorbije jaren leerden zij uit ervaring dat wanneer een student het woord neemt in een vergadering hij ernstig genomen wordt en zelfs het verloop van een vergadering kan doen kantelen. Een aantal keren was de stem van de student ook effectief doorslaggevend bij de besluitvorming.

Het onderzoek leert dat de universiteiten meer belang hechten aan het behalen van het decretaal voorgeschreven participatiequorum vooraleer het stemrecht van de studenten-bestuurders een feit wordt. In één universitaire instelling werd dit percentage zelfs vastgelegd op 25%. Dit hogere quorum is er uitdrukkelijk op vraag van de studenten gekomen en vormde een expliciet voorwerp van discussie. Tot op heden en ondanks het feit dat het veel inspanningen vraagt om dit hoge quorum te halen, willen de studenten het behoud ervan met het oog op een geloofwaardige representativiteit naar het bestuur toe.

Tijdens het deskonderzoek stelden we vast dat de hogeronderwijsinstellingen weinig tot niet het percentage inzake verkiezingsdeelname officialiseren. Normaliter dient elke studentenraad dit te vermelden in de installatievergadering en in de notulen op te nemen. Dit is immers van groot belang voor het al dan niet verwerven van het stemrecht in het bestuur en andere bevoegdheden. Evenmin wordt er aandacht aan dit aspect besteed in de vergaderingen van de instellingsbesturen zelf. Het verdient aanbeveling om dit wel te doen. Dezelfde vaststelling en aanbeveling geldt voor het voorafgaand aan de verkiezingen aanleveren van de cijfers die als berekeningsbasis zullen gelden voor het bepalen van het participatiequorum.

We stellen vast dat het officialiseren van de verkiezingsresultaten meer ingeburgerd is aan de universiteiten. In sommige universiteiten wordt de verkiezingsuitslag steevast als agendapunt op de raad van bestuur gebracht. De studentenraad neemt op eigen initiatief de evaluatie van de verkiezingen steeds als een punt op de agenda op.

In een aantal hogescholen worden er geen verkiezingen georganiseerd wanneer er evenveel of minder kandidaten zijn als te begeven mandaten.

Uit de gesprekken bleek dat in dit geval hetzij sowieso het medebestuur behouden bleef hetzij de medezeggenschap maximaal werd ingevuld. Gelet op de frequentie van dit gegeven verdient het aanbeveling om het decreet in de meest gunstige zin voor de studenten te interpreteren. Concreet betekent dit dat aan de studenten de participatierechten worden toegekend die zij zouden gekregen hebben, mochten zij de 10%-norm verkiezingsparticipatie hebben bereikt. Dit komt neer op deelname aan het bestuur ingeval de instelling opteerde voor bestuursparticipatie of op één raadgevende stem in de raad van bestuur ingeval de instelling voor het inspraakmodel koos. Hiertoe zou een bijkomende passage in het decreet kunnen worden ingelast.

De decreetgever gaat er in artikel II.54 van uit dat wanneer meer dan 10% van de bestuurders uit studenten bestaan, het niet meer nodig is dat de studentenraad vooraf geconsulteerd wordt. Dat met andere woorden de studentenvertegenwoordigers voldoende gemandateerd zijn om voor de volledige studentengroep beslissingen te nemen. De praktijk leert dat de studentenvertegenwoordigers hiermee een grote verantwoordelijkheid op zich dienen te nemen. Het is voor hen zeer zwaar om bij de ontvangst van de stukken van de raad van bestuur – meestal slechts enkele dagen voorafgaand aan de zitting - nog een consultatie van hun achterban te organiseren. Ook voor de bestuurders in de raad van bestuur is het aangewezen te weten dat wanneer zij een beslissing nemen, de studentenvertegenwoordigers met één stem spreken na consultatie van hun achterban. Hoe groter het draagvlak bij het nemen van een beslissing, hoe gemakkelijker de implementatie ervan. Het verdient aanbeveling om het artikel II.54 van het participatiedecreet op te heffen zodat de studentenraad zijn volle rol kan blijven spelen ongeacht het feit of de studenten via een stemrecht – gelegitimeerd door meer dan 10% van de studentenpopulatie - vertegenwoordigd zijn in het bestuur. Het verplicht blijven om een beroep te doen op de studentenraad voor de beraadslaging en raadpleging over elk ontwerp van reglementaire bepaling heeft veel meer voordelen dan nadelen. De communicatie van en naar de studentenachterban over belangrijke ontwerpreglementen verloopt hierdoor veel opener en democratischer. Het gewicht dat op de schouders rust van de effectieve studenten-bestuurders wordt ontlast wanneer de besprekingen vooraf in het brede forum van de studentenraad zijn gebeurd. De student-bestuurder is dan ook beter gewapend om als spreekbuis voor zijn achterban te fungeren. Het bestuur heeft ook meteen de garantie dat de studentenstem gedragen is binnen de studentenvertegenwoordiging.

2.1.1.2 Kandidaten en mandaten

In heel wat hogescholen wordt uitdrukkelijk promotie gevoerd vanuit het bestuur om ervoor te zorgen dat er een hoge verkiezingsdeelname is en er voldoende kandidaten zijn. Mogelijke acties zijn: het zich rechtstreeks tot de studenten richten via een rondgang in de auditoria of klassen zelf, bijkomende aanmoediging door de docenten, het bekostigen van het verkiezingsdrukkwerk en het sponsoren van verkiezingsgadgets.

Desondanks heeft de bevraging uitgewezen dat er in 2 hogescholen een frappante onderbezetting van de studentenraad is. Hieruit blijkt dat het dus niet altijd evident is om voldoende kandidaten te vinden voor het opnemen van de mandaten. Zo leert het gesprek in één van deze hogescholen dat er ondanks diverse pogingen tot overreding, slechts 2 mandaten werden ingevuld. De tijdsinvestering die dergelijke mandaten met zich meebrengen, kan sommige potentiële kandidaten afschrikken. De mate waarin een hogeschool een hoog aantal pendelstudenten telt, kan de studentenparticipatiegraad eveneens sterk beïnvloeden. De facilitaire omstandigheden kunnen immers belemmerend werken bij het opnemen van naschoolse engagementen (uurregeling openbaar vervoer, afstand woonplaats – studieplaats,...).

Andere actoren duiden ook de wijze van de organisatie van het onderwijs in de hogescholen aan als belemmerende factor. De ruimte om engagementen op te nemen in het kader van de studentenparticipatie is voor een hogeschoolstudent vaak beperkt door het uitgebreide lesrooster en stages met verplichte aanwezigheid. Bovendien hebben de professionele bachelors een kortere studieduur. Vaak staat een actieve participatie dan ook enkel open voor tweedejaars. Het eerste jaar vormt een aanlooperperiode om zich in te werken als hogeschoolstudent. Het derde jaar wordt grotendeels door ononderbroken uithuizige stages in beslag genomen.

Het is opvallend dat studenten aan de hogescholen die een echte voortrekkersrol opnemen in het kader van de studentenparticipatie dan ook vaak studenten zijn die zich ingeschreven hebben voor een vervolgopleiding.

Er dient ook aandacht te worden besteed aan het feit dat wanneer er in de studentenraad onvoldoende mandaten zijn ingevuld, dit kan leiden tot een overbevraging van de effectieve mandatarissen. Dit nadelig effect wordt versterkt door het systeem van de getrapte aanduidingen van mandatarissen in externe bestuurs- en participatieorganen. Het vaak kleine aantal gegadigden om een medezeggenschapsambt op te nemen, maakt er de verdeling van de mandaten onder deze studentenvertegenwoordigers niet eenvoudiger op.

Wat niet noodzakelijk in de praktijk als negatief gepercipieerd wordt maar toch een verklaring kan zijn, is de vaststelling dat waar er een intens contact is tussen directie/docenten en studenten (bv. in de kunstopleidingen) er minder behoefte is aan een formeel medezeggenschapskanaal op instellingsniveau.

Het belang van de stem van de studentenraad neemt af doordat er al heel wat problemen opgelost zijn voor ze de agenda van een studentenraad halen. Uit quasi alle gesprekken ter plaatse is gebleken dat het op lokaal niveau (substructuur van de hogeschool) gemakkelijker is om gegadigden te vinden, dan op centraal niveau. De graad van engagement is recht evenredig met de mate waarin de studenten zich betrokken voelen bij het thema.

Het onderzoek leert dat er aan de universiteiten meer aandacht bestaat voor het beleidsmatige vanuit de studentenraad. Ook voor de universiteiten geldt dat de meeste problemen in eerste instantie decentraal besproken en onderzocht worden in werkgroepen alvorens ze ter beslissing worden voorgelegd. Doordat de studenten hierbij ook decentraal kunnen meewerken, hebben zij op vele gebieden inspraak. Dit heeft niet onmiddellijk invloed op het vinden van gegadigden.

2.1.2 Beperkingen aan de verkiesbaarheid en aan het stemrecht

In het decreet worden er geen beperkingen gesteld aan de verkiesbaarheid van de studenten in de studentenraad. In de praktijk blijkt dat een minderheid tot de helft van de hogeronderwijsinstellingen dit wel doet. Dit lijkt niet te sporen met de vaststelling dat er in sommige instellingen te weinig of net voldoende kandidaten zijn om alle mandaten in de studentenraad in te vullen.

Deze beperkingen zijn ofwel ingegeven door zuiver organisatorische redenen ofwel wordt dit gemotiveerd vanuit de noodzaak aan een draagvlak vanuit een affiniteit met de opleiding wanneer men zich verkiesbaar stelt voor de studentenraad. In dit verband kan bij wijze van voorbeeld verwezen worden naar de voorwaarde om voor minimum 27 studiepunten te zijn ingeschreven (i.e. de norm voor het ontvangen van kinderbijslag).

Een andere mogelijke beperking vormt het uitsluiten van studenten op basis van de aard van hun studiecontract.

In de hogescholen waar de studenten met een credit- en/of examencontract wel mogen participeren aan de studentenraad, wordt gesteld dat dit meestal een theoretische mogelijkheid blijkt te zijn. Deze studenten zijn immers niet of zelden aanwezig op de instelling, wat hun betrokkenheid zeer sterk beperkt.

Er kan een onderscheid worden gemaakt naar soort studiecontract en andersoortige beperking. Enkele voorbeelden van beperkingen die aan de verkiesbaarheid van studenten werden gesteld zijn de volgende:

a) naar aard van studiecontract:

- enkel studenten onder diploma- en/of creditcontract ;
- bijkomende beperking wat het aantal studiepunten betreft. In andere gevallen is een voltijdse inschrijving vereist.

In de meeste universiteiten en in 9 hogescholen worden studenten onder examencontract niet toegelaten tot de studentenraden en gelden nog bijkomende beperkingen inzake studieomvang. Aan één instelling kunnen studenten die zich hebben ingeschreven voor minder dan 30 studiepunten geen lid worden van de studentenraad. Bij een andere ligt deze grens op 15 studiepunten en worden er daarenboven nog enkele bijkomende uitzonderingen en voorwaarden ingevoerd.

b) administratief-organisatorisch:

- ingeschreven zijn vóór een bepaalde datum. Dit belemmert de participatie van de studenten die nadien nog inschrijven, maar vormt een aanvaardbare organisatorische noodzaak;
- minstens één jaar ingeschreven zijn als student. In elk geval geldt deze beperking voor de aanduiding van een student in het bestuur van een departement van de Vlaamse Autonome Hogescholen. In het bijzonder decreet op de Vlaamse autonome hogescholen wordt een organisatorische moeilijkheid gecreëerd aangezien dergelijke bijkomende voorwaarde op de verkiesbaarheid van de studenten decretaal werd ingeschreven voor wat de departementale raad betreft³. Deze beperkende voorwaarde geldt dan weer niet voor de verkiesbaarheid van de studenten in de raad van bestuur wat bij gezamenlijke verkiezingen organisatorische problemen zou kunnen geven. Derhalve is het aangewezen om de verkiesbaarheidsvoorwaarden decretaal op elkaar af te stemmen.

Het organiek reglement van de K.U.Leuven bepaalt dat de 2 studenten die zetelen in de raad van bestuur, voltijds ingeschreven moeten zijn en zij moeten tijdens de twee voorafgaande academiejaren voor ten minste 60 studiepunten credits behaald hebben.

³ De drie studentenvertegenwoordigers worden voor een termijn van twee academiejaren door de studenten van dit departement verkozen onder de studenten die aan dit departement ten minste één jaar zijn ingeschreven.

Welke studenten zich verkiesbaar kunnen stellen, hangt ook af van het ogenblik van de verkiezingen, zelfs al worden er geen bijkomende voorwaarden gesteld in het verkiezingsreglement. Het programmeren van de verkiezingen op het einde van het academiejaar leidt automatisch tot de uitsluiting van de nieuwe studenten om tijdens hun eerste jaar een mandaat op te nemen.

Aan één universiteit is er in het kiesreglement voorzien dat de kandidaten het Vrij Onderzoek moeten onderschrijven om lid te kunnen worden van de studentenraad.

Bij een andere universiteit voorziet het organiek reglement dat de studenten die zetelen in de raad van bestuur, voltijds ingeschreven moeten zijn en tijdens de twee voorafgaande academiejaren voor ten minste 60 studiepunten credits moeten hebben behaald .

Uit de enquête blijkt dat er eveneens beperkingen worden ingeschreven om te bepalen welke studenten mogen deelnemen aan de verkiezingen van de studentenraad (= beperkingen aan het stemrecht). Een vergelijking van de ingeschreven beperkingen betreffende het stemrecht en de verkiesbaarheid van de studenten (de punten 3.1.2.4 en 3.3.1.3) resulteert in de vaststelling dat er globaal meer beperkingen worden ingeschreven voor het stemrecht.

Het College van regeringscommissarissen heeft zich n.a.v. een concrete casus over de problematiek van de beperkingen aan de verkiesbaarheid en het stemrecht gebogen en is tot de conclusie gekomen dat het participatiedecreet op geen enkele wijze een onderscheid maakt tussen de verschillende mogelijke categorieën van studenten waardoor het invoeren van beperkingen betreffende de verkiesbaarheid en het stemrecht strijdig is met het decreet. Zelfs in geval het decreet ruimte zou laten om de doelgroep 'studenten' nauwkeuriger te omschrijven, in casu te beperken, dan nog lijkt het een minimumvoorwaarde te zijn dat dit enkel mogelijk is met een volstrekte meerderheid binnen de studentenraad zelf. Nochtans leert het evaluatieonderzoek dat de studenten vaak zelf vragende partij zijn om beperkingen aan de verkiesbaarheid en het stemrecht op te nemen en dit ook voldoende beargumenteren. Met het opleggen van een beperking aan de verkiesbaarheid en het stemrecht dient zorgvuldig te worden omgesprongen. Deze beperking moet ingegeven zijn door het belang van een democratische representativiteit van kiesgerechtigden en gemandateerden. Binnen de huidige bevoegdheid van de studentenraad om het kiesreglement vast te leggen kunnen eventuele beperkingen aan de verkiesbaarheid en het stemrecht worden ingeschreven na motivatie en goedkeuring van de studentenraad.

2.1.3 Wijze van organisatie van de verkiezingen

Het onderzoek leert dat de verkiezingen aan de hogescholen hetzij op papier hetzij elektronisch worden georganiseerd. In een uitzonderlijk geval gebeurt de verkiezing bij handopsteking. De laatste jaren wordt de elektronische weg meer en meer bewandeld. Dit is voornamelijk ingegeven om de werklast bij de hogeronderwijsinstelling te verminderen. In de gesprekken ter plaatse is men het er nochtans over eens dat het stemmen op papier, en daarbij aangemoedigd door de docenten zelf, de beste resultaten qua verkiezingsparticipatie oplevert. Ter illustratie kan verwezen worden naar één hogeschool waarbij de overstap van 'papieren verkiezingen' naar 'elektronische verkiezingen' een sterk opvallende terugval van 93% naar 10,8% in de verkiezingsparticipatie tot gevolg had. Als tegenargument voor het elektronisch stemmen speelt de factor van het ontbreken van de sociale cohesie een belangrijke rol. Door het niet langer organiseren van diverse evenementen ter plaatse op de dag van de verkiezingen zelf wordt de identificatie met de individuele kandidaten ondergraven.

Soms worden beide media in één of andere vorm gecombineerd door de papieren verkiezingen te laten voorafgaan door een aankondigende wervende mail.

Aan de meeste universiteiten wordt er elektronisch gestemd. Hier blijkt eveneens dat de studenten pas massaal gaan deelnemen, wanneer ze persoonlijk worden aangesproken. Zo blijkt dat de meeste stemmen werden uitgebracht na het verzenden van bulkmail, vooral wanneer deze uit persoonlijke naam werd verzonden.

2.1.3.1 Tijdstip van de verkiezingen

Niet in alle hogeronderwijsinstellingen gebeurt de evaluatie van het verkiezingsmoment systematisch na elke verkiezing (inclusief de impact ervan op de participatiegraad). Opnieuw kennen de universiteiten op dit vlak een grotere traditie. Uit de bevraging blijkt wel dat in de meeste instellingen door de studenten zelf wordt bepaald wanneer de volgende verkiezingen worden gehouden.

Met betrekking tot het tijdstip van de verkiezingen is er een rode draad doorheen de verslagen van de respectieve studentenraden van de hogescholen. De meeste studenten opteren voor het houden van verkiezingen in het begin van het academiejaar.

Dit heeft als voordeel dat ook de eerstejaars bij de verkiezingen worden betrokken. Samen met de opstart van het academiejaar heeft het dan weer als nadeel dat het enige tijd duurt voordat de studentenraad samengesteld is en volop werkt. Sommige studentenraden trachten het gebrek aan continuïteit op te vangen door de voorzitter van de studentenraad al te verkiezen op het einde van het academiejaar. Andere studentenraden doen het nodige om de verkiezingen al voor te bereiden op het einde van het academiejaar om zo een snelle doorstart te kunnen nemen bij de aanvang van het nieuwe academiejaar.

De traditie aan de universiteiten leert dat de studenten eerder opteren voor verkiezingen naar het einde van het lopende academiejaar toe (meestal na Pasen). In de hogescholen is dit tijdstip eerder uitzonderlijk. De bevraging leert nochtans dat dit tijdstip ook voordelen heeft: in het begin van het academiejaar kan er een snelle doorstart van de nieuwe studentenraad gebeuren. Bovendien zijn de gemandateerden ondertussen voldoende “gerodeerd” als student om met kennis van zaken een mandaat op te nemen. Anderzijds hebben de eerstejaars van het betreffende academiejaar niet kunnen deelnemen aan de verkiezing van de studentenraad (geen stem noch kandidaturen). Een ander nadeel is bovendien dat de verkiezing op het eind van het academiejaar dreigt samen te vallen met de studieperiode (de blok) en de examenperiode van de studenten, wat een negatieve invloed zou kunnen hebben op het aantal kandidaatstellingen. Eén hogeschool gaf aan dit te ondervangen door in september nog bijkomende verkiezingen te houden om eventueel nog openstaande mandaten in te vullen met nieuwe studenten. Voor de universiteiten vormt dit minder een obstakel.

Uit het onderzoek blijkt dat er een duidelijke link is tussen de duur van de mandaten en de frequentie van de verkiezingen. In het algemeen kan gesteld worden dat deze problematiek in de hogescholen zou kunnen worden opgevangen door het invoeren van tweejaarlijkse mandaten.

2.2 Informatiedoorstroming

Indien men de betrokkenheid van de studenten bij de bestuursorganen wil verhogen, is een goede informatiedoorstroming vanuit de bestuursorganen en/of de studentenraad een wezenlijk onderdeel voor het concept studentenparticipatie. Er kunnen diverse informatiestromen worden onderscheiden. Enerzijds tussen het instellingsbestuur en de studentenraad en/of tussen het instellingsbestuur en de grote groep studenten; anderzijds tussen de studentenraad en zijn achterban (studenten). Voor een optimale studentenparticipatie, waarvan de studentenraad de spil uitmaakt, is een gestructureerde wijze van communicatie door het instellingsbestuur rond de informatie en beslissingen met het oog op de studentenparticipatie onontbeerlijk.

Het nazicht van de verslagen van de verschillende studentenraden leverde te weinig informatie op over de manier waarop de informatiedoorstroming wordt georganiseerd. Daarom werd dit thema als aandachtspunt geselecteerd.

Ter plaatse werd door de regeringscommissaris doorgevraagd over de manier waarop de informatiedoorstroming gebeurde binnen de instelling in de verschillende te onderscheiden fasen van de besluitvorming, zijnde de voorbereiding van de vergadering, de deelname aan de vergadering en de terugkoppeling na de vergadering.

Hierna volgen de belangrijkste vaststellingen :

Voorbereiden van en deelnemen aan de vergadering

De data van de vergaderingen van de formele bestuursorganen zijn meestal vooraf bekend. Het is gangbaar dat de vergaderdata van de studentenraden hierop worden afgestemd. De studenten houden in de meeste gevallen een voorbespreking van de agendapunten van de bestuursorganen. Meestal gebeurt dit formeel in de studentenraad, soms echter nog te vaak ook op een informele manier en ad hoc. Wanneer de student tussenkomt in een vergadering vertolkt hij meestal een afgestemd studentenstandpunt. Zo niet geeft de student wel aan dat dit zijn persoonlijke mening betreft.

Af en toe gebeurt het dat er agendapunten op de bestuursvergaderingen komen op vraag van de studentenraad. Positief is dat in sommige bestuursvergaderingen de studentenaangelegenheden als vast agendapunt aan bod komen.

Uit de gesprekken in de hogescholen blijkt vaak dat hoe kleiner de instelling is, hoe korter de beslissingslijnen zijn en hoe vlotter en informeler de contacten verlopen. Dit neemt echter niet weg dat er ook in grote hogeronderwijsinstellingen probleemloos en onbelemmerd wordt gecommuniceerd. De manier waarop de informatiedoorstroming succesvol wordt georganiseerd, hangt immers vooral af van individuen (de studentenvoorzitter, de studentencoach, de algemeen directeur,...). Indien de studentenraad of de voorzitter meent over onvoldoende achtergrondinformatie te beschikken, kunnen de studentenvertegenwoordigers voor alle vormen van bijkomende informatie in verband met de te behandelen punten steeds vlot terecht bij een binnen de instelling aangeduid persoon (studentencoach, secretaris van de raad van bestuur, stafmedewerker,...).

Aan meerdere universiteiten werkt men met onafhankelijke stafmedewerkers die door de studentenraad zelf geselecteerd en betaald worden. In tegenstelling tot de studentencoaches aan de hogescholen werken deze stafmedewerkers uitsluitend voor de studentenraad en hebben ze meestal hun specifiek domein waarvoor zij worden aangesteld. Een dergelijke stafmedewerker heeft niet dezelfde werkwijze en functie als de studentcoach aan de hogescholen die slechts een klein deel van zijn aanstelling voor de studentenraad van de hogescholen werkt. De stafmedewerkers zorgen mee voor de continuïteit en de ondersteuning van de studentenvertegenwoordigers. Soms worden er workshops op initiatief van de studentenraad georganiseerd rond specifieke items.

Terugkoppelen na de vergadering

Op het vlak van informatiedoorstroming worden de digitale media volop benut. Vele studentenraden hebben hun eigen webstek of elektronische nieuwsbrief. Op hun vraag kunnen ze via het instellingsbestuur mailings versturen via het intranet.

De terugkoppeling in de studentenraad over de genomen beslissingen lijkt in de meeste instellingen te gebeuren, maar beperkt zich veelal tot mondelinge overdracht. De verslagen maken hierover dan ook weinig tot geen gewag. Wel zorgt een aantal hogeronderwijsinstellingen ervoor dat alle leden van de studentenraad de verslagen van de bestuursorganen ontvangen. In andere instellingen worden de bestuursverslagen op de website toegankelijk gemaakt voor iedereen.

De terugkoppeling focust zich meestal op de studentgebonden materie en kan soms getrapt verlopen. In het laatste geval rapporteert de studentenvertegenwoordiger in de algemene studentenraad en van daaruit gaat het verder naar de participatiecommissies.

In sommige hogescholen is de werking van de studentenraad zo informeel dat er vaak zelfs geen verslagen worden gemaakt, waardoor er logischerwijze ook geen sprake kan zijn van een formele terugkoppeling van de resultaten van de vergaderingen met de besturen. In dit concrete geval beperkt dit zich tot loutere mailcorrespondentie.

Aan de universiteiten verloopt de formalisering van de vergaderingen van de studentenraden en de doorstroming van informatie naar de achterban over het algemeen vrij gestructureerd. Zo worden vaak alle verslagen en de belangrijkste standpunten online gezet waardoor ze ter beschikking zijn van alle studenten.

Informeel communicatie- initiatieven

Opmerkelijk is dat voor de hogescholen de informele communicatie-initiatieven soms veel verder gaan dan wat geagendeerd werd op de formele agenda's. Hierbij enkele voorbeelden ter illustratie :

- In een hogeschool werd door het hogeschoolbestuur gestart met een interessant communicatie-initiatief geïnspireerd op het vragenuurtje in het Vlaams Parlement. Eén keer per maand houdt de studentenraad een vragenuurtje tijdens de middag en worden de vragen in plenaire zitting besproken. De vragen worden voorbereid met de voorzitter van de studentenraad. Er wordt veel reclame rond dit initiatief gemaakt, o.m. via de elektronische leeromgeving.

Zeer praktische vragen worden niet plenair behandeld maar wel per e-mail.

- Een andere hogeschool overweegt om een brievenbus te plaatsen waarin de desiderata van de studenten kunnen worden gedeponed.

2.3 Ondersteuning van de studentenparticipatie

2.3.1 Ondersteuning en faciliteiten van de studentenraad

De meeste studentenvertegenwoordigers in de hogescholen worden begeleid door een studentencoach met een daartoe voorziene tijdsbesteding variërend tussen de 5 en 50%, uitzonderlijk zelfs tot 100%. In sommige hogescholen zijn er zelfs meerdere coaches actief (=ook voor de studentenraden op subniveaus van de instelling).

Uit de bevraging blijkt dat het salaris van de studentencoach soms al dan niet gedeeltelijk via de sociale toelagen wordt gefinancierd⁴. Dit is ook het geval voor de stafmedewerkers aangesteld voor de ondersteuning van de universitaire studentenraden.

De meeste studentenraden hebben een lokaal ter beschikking en houden een archief bij. Het bijgehouden archief van de respectieve studentenraden varieert van een kast met (soms verouderde) documenten tot een degelijk uitgewerkte geactualiseerde digitale versie. In uitzonderlijke gevallen berust het archief bij de stuvo of is er één geleding (één departement) van de hogeschool in het bezit van een archief. Een goed uitgebouwd archief is van uitermate groot belang voor de continuïteit van de studenteninbreng en de vlotte overgang naar een nieuwe studentenraad.

Zoals hierboven gebleken is, beschikken de meeste studentenraden over ruimte op de website van de hogeschool. Zij kunnen ook telefoneren en brieven versturen op kosten van de hogeschool en krijgen terugbetaling van hun vervoerkosten voor extra muros activiteiten gelinkt aan hun mandaat.

Vanuit een zorg om het engagement van de studentenvertegenwoordigers levendig te houden en als appreciatie voor hun inzet bieden de hogescholen af en toe de volgende activiteiten aan:

teambuilding(weekends), barbecue, kerstontbijt. De meeste hogescholen voorzien in vormingsactiviteiten als vergadertechnieken, initiatie boekhouding, het lezen van budgetten en begroting, ... Deze boekhoudkundige opleidingen worden veelal aangeboden in samenwerking met de vzw studentenvoorziening bij de hogeronderwijsinstelling.

Een aantal hogescholen verstrekt aanvullende informatie onder de vorm van een participatiegids met de vertaling van de wetgeving ter zake.

Het toestaan van studie- en examenfaciliteiten voor de studentenafgevaardigden indien de noodzaak zich voordoet, blijkt in de praktijk niet altijd even gemakkelijk afdwingbaar, hoewel dit een decretaal recht is.

De faciliteiten voor de studentenraden aan de universiteiten zijn vaak nog ruimer. Aan sommige universiteiten beschikken ze zelfs over een eigen gebouw met eigen medewerkers en een eigen website. De indruk ontstaat dat de studentenwerking aan de universiteiten een meer onafhankelijke en zelfstandige koers kan varen, los van een eventuele begeleiding of sturing door de instelling. Sommige studentenraden organiseren op eigen initiatief ook vormingssessies en werk- en bezinningsweekends.

⁴ Hierbij dekt de betoelaging vanuit de Stuvo enkel de activiteiten van de studentencoach als studentenbegeleider. De memorie van toelichting bij de invoering van werkveld 11 in het stuvodecreet stelt immers uitdrukkelijk dat de studentenraad als studentenraad niet kan worden ondersteund vanuit de sociale toelagen en dat de onderwijsinstelling zelf de nodige ondersteuning moet toekennen aan de studentenraad.

Ongeacht de grootte van het huidige budget zijn de hogeschoolstudenten tevreden over de ondersteuning die zij krijgen vanuit de besturen. Sommige hogescholen vergoeden de volledige werking en geven aan de studentenraad wat er uitdrukkelijk gevraagd wordt. Andere hogescholen hebben een apart budget variërend van 500 EUR tot 10.000 EUR (zeer uitzonderlijk worden budgetten voorzien van 15.000 EUR en 20.000 EUR per jaar). Uit de gesprekken ter plaatse kan geconcludeerd worden dat over het algemeen - los van een specifiek apart begroot budget - de hogeronderwijsinstellingen de nodige ondersteuning aan de studentenraden aanbieden om een goede studentenparticipatie mogelijk te maken. Voor ondersteuning en initiatieopleidingen boekhouding wordt ook vaak verwezen naar de vzw' s studentenvoorzieningen waarmee een sterke samenwerking werd uitgebouwd.

De studentenraden van de universiteiten worden eveneens via werkingsbudgetten ondersteund.

Een minderheid van de studentenraden van de hogescholen beschikt over een werkplan waarin zij hun acties en het daartegenover staand budget omschrijven. Aan deze uitdrukkelijke aanbeveling uit het tweede tussentijdse rapport werd dus nog geen algemeen gevolg gegeven. Artikel II.67 van het participatiedecreet bepaalt nochtans "dat het bestuur aan de studentenraad de nodige infrastructurele, financiële en/of administratieve ondersteuning toekent. De studentenraad dient daartoe een werkplan in." Goed bestuur impliceert immers dat uitgaven worden gekaderd en begroot en dat nadien gewerkt wordt binnen het goedgekeurde financiële plan. Besturen moeten erop toezien dat dergelijke werkplannen worden ingediend. Het opstellen van zo'n werkplan draagt bij tot de vormende waarde van de studentenparticipatie.

Een meerderheid van de universiteiten hebben echter wel een werkplan waarmee zij verantwoording afleggen voor het gevoerde beleid en hun doelstellingen bepalen voor het komende academiejaar.

2.3.2 Opvolging en valorisatie van de studentenparticipatie

Vanaf het ogenblik dat de studenten een participatie-engagement opgenomen hebben, worden ze in de meeste hogescholen sterk opgevolgd door het bestuur van de hogeronderwijsinstelling. In de meeste gevallen houdt de studentencoach de vinger aan de pols, moedigt hij/zij de studenten aan en spreekt hen aan wanneer blijkt dat hun engagement voor het mandaat afneemt. Vaak woont de studentencoach, al dan niet op vraag van de studenten, de vergaderingen van de studentenraad bij. Naast de opvolging door de studentencoach, worden in sommige instellingen de studenten ook mee opgevolgd door hun departementshoofden en uitzonderlijk door de algemeen directeur zelf. Bij pertinent disfunctioneren (bv. nooit naar de vergaderingen komen), wordt de afvallige student soms definitief vervangen door zijn verkozen opvolger of door een andere gegadigde student die bij voorkeur vanuit hetzelfde departement afkomstig is. In sommige kiesreglementen worden de spelregels vooraf duidelijk vastgelegd, door op te nemen dat wie bijvoorbeeld drie keer ongeldig afwezig is, zijn mandaat niet meer mag uitoefenen.

De universiteiten gedragen zich op dit vlak minder bevoogdend. Zo is er in bepaalde universiteiten maar sprake van opvolging door het bestuur bij de verantwoording en het indienen van een werkplan door de studentenraad. De ver doorgedreven participatie binnen de totale werkstructuur van de universiteit geeft immers een bijna volledige aanwezigheid voor alle mandatarissen. Daarenboven heeft de studentenraad vaak zelf een doorgedreven interne organisatie (zoals een algemene vergadering en een vorm van dagelijks bestuur en werkvergaderingen) waardoor de werking van alle mandatarissen van kortbij wordt opgevolgd binnen de studentenraad zelf. In andere universiteiten is dan weer uitdrukkelijk in het huishoudelijk reglement van de studentenraad voorzien dat wanneer een effectief lid viermaal per jaar afwezig is (al dan niet verontschuldigd), er wordt verondersteld dat hij in de onmogelijkheid verkeert regelmatig aan de vergadering van de studentenraad deel te nemen waarbij hij na een verwittiging bij de derde afwezigheid vanaf de vierde afwezigheid als ontslagnemend wordt beschouwd. Het ontslag wordt bevestigd door een stemming met gewone meerderheid. De plaatsvervanger voleindigt desgevallend het mandaat van desbetreffend effectief lid.

Om de studenten aan te moedigen werk te maken van hun participatie, werden er verschillende beloningssystemen uitgewerkt door de hogescholen. Zo verkrijgt elke student die zijn engagement terdege opgenomen heeft, minstens een getuigschrift of aanbevelingsbrief vanuit het instellingsbestuur.

In een paar hogescholen kan een actieve deelname aan de studentenparticipatie omgezet worden in credits, al dan niet binnen het studiecursus via het aanmaken van een portfolio. In dit geval worden de studenten nog intenser opgevolgd door de studentencoach. Bij onvoldoende inzet zal de studentencoach extra projecten opleggen. Dit bonussysteem is evenwel niet overal even gemakkelijk toepasbaar wegens onderwijsorganisatorische redenen. Zelfs in de instellingen waar men de drie credits kan opnemen binnen het curriculum, wordt finaal de keuze bij de studenten gelaten. In de praktijk verkiezen sommige studenten om deze credits bovenop hun curriculum te nemen als meerwaarde voor hun toekomstige cv.

Aan de meeste universiteiten wensen de studenten geen credits te krijgen, noch een vermelding van hun mandaat op hun diplomasupplement. De studenten ervaren het meewerken aan de studentenparticipatie als een vorm van sociaal engagement zoals daar ook zijn vrijwilliger bij het rode kruis, chiroleider, ... Bijgevolg behoeft dit voor hen geen validering..

Eén universiteit haalt hier ook aan dat bij het vervangen van een verworven credit (behaald door middel van het volgen van de lessen en het afleggen van een examen) door een credit voor studentenparticipatie, de studieloopbaan internationaal niet meer compatibel kan zijn door het ontbreken van een noodzakelijke credit.

De universitaire studenten vangen dit op door hun inzet voor studentenparticipatie later te vermelden in hun curriculum vitae. Zij vinden een aanbevelingsbrief vanuit het instellingsbestuur voldoende. Ze wensen geen overregulering en ze willen daarenboven geen studenten aantrekken die een mandaat opnemen om de verkeerde redenen.

2.4 Participatiereglementen

Het participatiedecreet voorziet dat het bestuur en de studentenraad een participatiereglement aannemen opdat de studenten in een goede onderlinge verstandhouding met het bestuur de participatierechten ten volle zouden kunnen uitoefenen. Het aannemen van het participatiereglement gebeurt met een volstrekte meerderheid van stemmen zowel binnen het bestuur als binnen de studentenraad. Daarenboven kan het participatiereglement opgenomen worden in de onderwijs- en examenregeling.

Het participatiereglement dient met toepassing van artikel II.66 van het participatiedecreet de volgende zaken minimaal te omvatten:

1° de procedureregels die bij het uitoefenen van de participatierechten van de studentenraad in acht moeten worden genomen;

2° de wijze waarop de geschillen over de uitvoering van deze titel of over de interpretatie van een bepaling van het participatiereglement door middel van vormen van arbitrage of bemiddeling worden beslecht;

3° desgevallend de samenstelling en de functioneringswijze van de participatiecommissies (artikel II.48.§2)

Het participatiereglement kan aan de studentenraad bijkomende bevoegdheden toekennen.

Bij de evaluatie van de studentenparticipatie in de hogeronderwijsinstellingen werd een deelonderzoek gewijd aan het nazicht van de participatiereglementen bij alle hogeronderwijsinstellingen. De participatiereglementen strictu sensu bleken voor de evaluatie van de implementatie van de feitelijke studentenparticipatie niet te volstaan. Om deze reden werden de kiesreglementen, huishoudelijke reglementen en andere interne documenten die relevant waren voor de studentenparticipatie eveneens bij het onderzoek betrokken.

In onderstaande tabellen wordt weergegeven in welke mate de participatiereglementen een antwoord bieden op wat minimaal dient geregeld te zijn conform het participatiedecreet.

Onderzoeksresultaat

WERKING	K.U.Leuven	UGent	UAntw.	UHass.	VUBruss.	HUB-KUB
Participatiereglement	ja	nvt	ja	nvt	ja	ja
Minimum inhoud participatiereglement (art II.66)						
1) procedureregels (1°)	Ja		ja		beperkt	Ja
2)geschillenregeling (arb./bemid.) (2°)	nee		ja		Ja	Ja
3)-samenstelling participatiecommissie	Ja		nvt	nvt	nvt	ja
-functioneren participatiecommissie	Ja		nvt	nvt	nvt	ja
4) extra bevoegdheden voor SR	Ja					

WERKING	Arte-velde	Hs W-VL	Katho	khBru-Oost	KHSL	hsGent	KHLe	KHK	Gr T	Xios	KHL i
Participatiereglement	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Minimum inhoud participatiereglement (art II.66)											
1) procedureregels (1°)	ja	ja	ja	ja		ja	ja	ja	ja		
2)geschillenregeling (arb./bemid.) (2°)	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	Ja	ja		ja
3)-samenstelling participatiecommissie	ja	nvt	ja	nvt	nvt	ja		Ja	nvt		ja
-functioneren participatiecommissie	ja	nvt	ja	nvt	nvt	ja		Ja	nvt		ja
4) extra bevoegdheden voor SR											

WERKING	KdG	Arte-sis	Lessius	PHL	Plantijn	HZS	W&K	LUK	HUB-EHSAL	Eras mus	KHM
Participatiereglement	nee	ja	ja	ja	ja	ja	nee ⁵		ja	⁶	ja
Minimum inhoud participatiereglement (art II.66)	nee			nee							
1) procedureregels (1°)	nvt		ja	ja	ja	ja			ja		ja
2)geschillenregeling (arb./bemid.) (2°)	nvt	nee	nee	nee	nee	ja			nee		
3)-samenstelling participatiecommissie	nvt	ja	nvt	ja	ja	nvt			nvt		ja
-functioneren participatiecommissie	nvt	nee	nvt	ja	ja	nvt			nvt		
4) extra bevoegdheden voor SR	ja										

Hoewel het participatiedecreet de verplichting oplegt dat elke instelling over een participatiereglement beschikt, voldoen niet alle instellingen hieraan.

⁵ In 2005 en 2007 werd er een effectief participatiereglement aangenomen. Het nieuwe ligt ter goedkeuring bij de studentenraden op departementaal niveau.

⁶ Op het bestuurscollege van Erasmus van 05.07.2010 werd een participatiereglement aangenomen.

Bij één universiteit komt de studentenparticipatie wel aan bod in een andere reglementering en is deze (nog) niet expliciet vertaald in een afzonderlijk reglement. Bij een andere universiteit baseert men zich grotendeels op een verkiezingsreglement, maar wordt er gewerkt aan een afzonderlijk participatiereglement.

Sommige instellingen stellen over een participatiereglement te beschikken waarbij ze verwijzen naar hun onderwijs- en examenreglement waarin ze enkel de letterlijke decretale bepalingen over het participatiereglement vermelden. De concrete invulling van deze decretale bepalingen ontbreekt echter.

Waar de instellingen wel beschikken over een participatiereglement blijkt dat vele instellingen een of meerdere decretaal voorziene modaliteiten niet opnemen in het participatiereglement. Wat de samenstelling en het functioneren van de participatiecommissies betreft dient het ontbreken ervan genuanceerd in die zin dat dit slechts dient geregeld te worden in het participatiereglement in zover er participatiecommissies opgericht werden binnen de instelling. Slechts enkele instellingen die ook met participatiecommissies werken op het niveau van de onderdelen van de instellingen namen dit niet op in het participatiereglement.

Het niet voorzien van een geschillenregeling verdient bijzondere aandacht aangezien dit het welslagen van het uitoefenen van de participatierechten betreft.

Hoewel de studenten in de gesprekken ter plaatse aangeven dat ze het niet hebben van een geschillenregeling niet als een gemis ervaren, blijkt deze ervaring voort te vloeien uit het feit dat zich in de praktijk nog geen echte problemen stelden.

Het verdient echter aanbeveling om de decretale bepalingen correct uit te voeren en te voorzien in een geschillenregeling zodat wanneer er zich een wezenlijk conflict voordoet, hieraan een overlegde oplossing kan worden geboden waarbij een goede participatiecultuur wordt gewaarborgd.

Het participatiereglement kan ook extra bevoegdheden toekennen aan de studentenraad. Dit gebeurde vooralsnog slechts aan één universiteit en aan één hogeschool.

Uit het gevoerde deelonderzoek naar de participatiereglementen samen met het nazicht van de respectieve kiesreglementen, huishoudelijke reglementen en andere interne documenten, kan worden afgeleid dat naar de geest van het decreet de participatie bij de meeste hogeronderwijsinstellingen wordt gegarandeerd, hoewel deze niet steeds formeel in een afzonderlijk participatiereglement werd vastgelegd.

Het verdient nochtans aanbeveling om de uitoefening van alle participatierechten door de studenten formeel te verankeren in één participatiereglement zoals het decreet op de studentenparticipatie trouwens expliciet voorschrijft. Het afzonderlijke participatiereglement vormt immers de basis voor een onafhankelijke en sterke werking van de studentenraad en een garantie voor een effectieve studentenparticipatie.

Het participatiereglement kan zijn volle gewicht krijgen als participatieinstrument wanneer daarin de minimale aspecten en modaliteiten van een goede participatiecultuur worden verwerkt. Hierbij kan er voor de praktische en in voorkomend geval meer flexibele uitwerking van de diverse bepalingen steeds verwezen worden naar andere reglementen (bv. kiesreglement).

Zowel uit het onderzoek als uit de gesprekken ter plaatse kan worden geconcludeerd dat er een positieve participatiecultuur bestaat in de hogeronderwijsinstellingen, maar dat deze erg informeel verloopt en weinig formeel werd verankerd. Voor alle duidelijkheid: dit is geen oproep naar het formaliseren om te formaliseren maar wel om garanties in te bouwen naar een bestendinging van deze positieve participatiecultuur.

Bij wijze van voorbeeld kan er naast de decretale minima gewezen worden op het belang van de volgende aspecten die mee verankerd kunnen worden in het participatiereglement :

- Bij wie kan de studentenvertegenwoordiger terecht met vragen ter voorbereiding van een vergadering, omtrent de te nemen beslissingen of de te formuleren adviezen?
- Wie wordt er aangeduid als studentencoach of stafmedewerker om de studenten te begeleiden? Wat is zijn/haar tijdsbesteding hiervoor?
- Welke ondersteuning krijgen de studenten: logistiek (lokaal, telefoon, e-mail, verslaggever studentenraad...), verankering van een jaarlijks budget (inclusief de afspraken rond het indienen van een werkplan...), op welke wijze kan er gebruik gemaakt worden van de website van de instelling, van de collectieve mailfunctie, ...?
- Wie staat in voor het beheer van het archief van de studentenraad?
- De aantallen die in teller en noemer moeten worden gehanteerd om de exacte berekening te kennen voor het bepalen van de minimumnorm van 10% en het tijdstip waarop deze gegevens aan de studentenraad worden meegedeeld, moeten eveneens worden verankerd.
- De duur van het mandaat van de studentenvertegenwoordigers.
- Welke faciliteiten krijgt de studentenvertegenwoordiger als individu (credits binnen of bovenop het curriculum, vermelding op diplomasupplement, aanbevelingsbrief...)

3 Resultaten enquête universiteiten en hogescholen met commentaar

3.1 Studentenraad⁷

3.1.1 Algemeen

3.1.1.1 Er is op het niveau van de instelling een studentenraad actief

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO	X	
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG	X	
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		X
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

⁷ Tenzij anders aangegeven, wordt met de studentenraad steeds de studentenraad op instellingsniveau bedoeld.

Commentaar:

1. Universiteiten⁸:

Er is in iedere universiteit een studentenraad op het niveau van de instelling actief.

2. Hogescholen:

Er is in iedere hogeschool een studentenraad op het niveau van de instelling actief m.u.v. de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst waar dit de laatste 2 academiejaren (2008-2009 en 2009-2010) niet meer het geval is. Dit sluit aan bij de sterk gedecentraliseerde structuur van de hogeschool. Tot en met 2007-2008 was er wel een centrale studentenraad⁹.

⁸ Het samenwerkingsverband tussen de KUB en EHSAL opereert onder de merknaam "HUB". Het decreet van 8 mei 2009 betreffende het Onderwijs XIX⁸ (art. V.29 en V.30) heeft de benaming van beide instellingen intussen aangepast aan de beslissingen van hun respectieve Algemene vergaderingen van 27 mei 2009: HUB-KUB en HUB-EHSAL. Het blijven dus twee aparte rechtspersonen die een onderlinge samenwerkingsovereenkomst gesloten hebben. Hierdoor zijn we dus verplicht geweest deze instellingen op te nemen zowel onder het luik "universiteiten" (wat de HUB-KUB betreft) als onder het luik van de "hogescholen" (wat de HUB-EHSAL betreft).

In de feiten blijkt echter dat er een organisatorische eenheid is voor de twee vzw's. Uit het gesprek dat wij met de studentenvertegenwoordigers hadden ter plaatse bleek dan ook dat er één studentenraad actief was voor de beide vzw's. Er is dan ook slechts één kies-en werkingsreglement dat wordt toegepast voor de beide instellingen. Conform het werkingsreglement, zetelt er per opleiding minstens één student in de centrale HUB studentenraad. Hierdoor zetelt er voor de KUB één student voor de opleiding Rechten en één student voor de opleiding Taalkunde. Deze studenten komen uit de opleidingsraden die voor de HUB-KUB opgevolgd worden door een personeelslid van de KUB.

⁹ Behoudens waar dit expliciet vermeld wordt, hebben de vragen van de enquête betrekking op de centrale studentenraden op instellingsniveau. Dit geldt ook voor de W&K. Echter, waar de antwoorden voor de andere hogescholen betrekking hebben op het academiejaar 2008-2009, is dit voor de W&K het academiejaar 2007-2008, althans waar men er een positief antwoord verstrekt.

3.1.1.2 Er werden studentenraden opgericht op het niveau van onderdelen van de instelling

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA		X
UHasselt		X
VUB		X
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO	X	
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T		X
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG	X	
ARTESIS	X	
LESSIUS		X
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS		X
W&K	X	
LUK		X
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS		X
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

In de universiteiten van Leuven, Gent en de HUB-KUB werden er studentenraden opgericht op het niveau van onderdelen van de instelling. In de universiteiten UA, UHasselt en de VUB is dit niet het geval.

2. Hogescholen:

In 17 van de 22 hogescholen zijn er studentenraden opgericht op het niveau van onderdelen van de instelling.

Dit is hetzelfde aantal hogescholen als in 2006-2007, maar er is wel een wijziging. De Lessius Hogeschool had in 2006-2007 nog wel studentenraden op onderdelen van de instelling en nu niet meer, terwijl zich in de KHM een omgekeerde beweging heeft voorgedaan.

3.1.1.2.1 Meer specifiek gaat het dan om studentenraden per volgende entiteit

	per departement	per opleiding	per faculteit of andere
KUL			X
UGent			X
UA	-	-	-
UHasselt	-	-	-
VUB	-	-	-
HUB - KUB		X	X
ARTE		X	
HWVL	X	X	
KATHO	X		
KHBO	X		
KHSL	X	X	
HG	X		
KHL	X	X	X
KHK	X		X
Groep T	-	-	-
XIOS	X		
KHLi	X		X
KdG	X		
ARTESIS	X		X
LESSIUS			-
PHL	X		
PLANTIJN	X		
HZS	-	-	-
W&K	X		
LUK	-	-	-
HUB - EHSAL		X	X
ERASMUS	-	-	-
KHM		X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Slechts de HUB-KUB geeft aan dat ze een studentenraad actief heeft op het opleidingsniveau en de campus, voor de K.U.Leuven is dit op basis van de kringen (faculteitoverkoepelend of opleidingsoverkoepelend), voor de UGent zijn deze raden actief op faculteitsniveau.

2. Hogescholen:

Veertien hogescholen geven aan dat ze (officiële¹⁰) studentenraden op departementsniveau hebben. In 6 hogescholen zijn er studentenraden op opleidingsniveau¹¹ opgericht. In 5 hogescholen zijn er studentenraden opgericht op basis van een ander criterium. Meestal gaat het dan om studentenraden per vestigingsplaats of campus. Er zijn 6 hogescholen waarin er studentenraden op meerdere subniveaus van de instelling actief zijn. Eén hogeschool, de Katholieke Hogeschool Leuven, telt zelfs studentenraden op departementaal niveau, op opleidingsniveau en op basis van vestigingsplaats. Vaak hangt dit samen met de manier waarop de hogeschool in kwestie gestructureerd is. Hogescholen die bewust gekozen hebben voor een departementale structuur zullen ook studentenraden op dit niveau hebben. In de W & K is dit zelfs het enige niveau waar er vandaag nog studentenraden actief zijn.

In vergelijking met 2006-2007 zijn er een aantal wijzigingen. Er zijn weliswaar nog steeds 14 hogescholen die verklaren studentenraden op departementaal niveau te hebben. De Plantijn Hogeschool was daar bij de vorige bevraging nog niet bij, maar anderzijds is de Lessius Hogeschool uit deze lijst verdwenen. De 4 hogescholen die toen verklaarden over studentenraden op opleidingsniveau te beschikken, kregen thans het gezelschap van de HUB-EHSAL en de KHM. Ook m.b.t. studentenraden op een ander subniveau is er een kleine verandering. De KHL verklaart nu ook dergelijke studentenraden te hebben, wat in 2006-2007 nog niet het geval was.

¹⁰ De Erasmushogeschool geeft aan dat er zich officieus wel studenten groeperen per departement.

¹¹ In de Katholieke Hogeschool Limburg experimenteert men op opleidingsniveau momenteel met "resonantieraden". Een resonantieraad is een (momenteel nog) officieus medezeggenschaps- of adviesorgaan op het niveau van een opleiding.

3.1.2 Lidmaatschap en voorzitterschap

3.1.2.1 De studentenraad telt het volgende aantal leden

	8	9 - 15	16 - 20	meer dan 20
KUL				X
UGent			X	
UA				X
UHasselt		X		
VUB				X
HUB - KUB				X
ARTE		X		
HWVL		X		
KATHO				X
KHBO	X			
KHSL		X		
HG				X
KHL			X	
KHK		X		
Groep T		X		
XIOS		X		
KHLi		X		
KdG		X		
ARTESIS		X		
LESSIUS		X		
PHL		X		
PLANTIJN		X		
HZS		X		
W&K		X		
LUK	X			
HUB - EHSAL				X
ERASMUS		X		
KHM			X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Alle studentenraden aan de universiteiten tellen minimaal 16 leden, enkel de UHasselt telt een studentenraad tussen de 9 en 15 leden. Er wordt dus door alle universiteiten voldaan aan de minimumvereisten van art. II, 50, van het decreet van 19 maart 2004.

Het aantal leden van de studentenraden van de universiteiten ligt echter merkkelijk hoger dan bij de hogescholen. Een reden hiervoor is o.a. de grotere omvang van de universiteiten waardoor er een groter aantal studentenvertegenwoordigers nodig is om de talrijke functies in te vullen en de vele bevoegdheden te kunnen uitoefenen.

2. Hogescholen:

De meeste studentenraden (in 15 van de 22 hogescholen) tellen 9 tot 15 leden. Het minimaal vereiste aantal leden werd decretaal vastgelegd op 8¹². Toch lukt dit niet overal omdat er in sommige hogescholen onvoldoende kandidaten zijn. Bij sommige van de hogescholen die hierboven 8 leden hebben aangeduid, blijkt uit de gesprekken ter plaatse dat dit dan ook eerder als een streefcijfer dient beschouwd te worden. Een eerder beperkt aantal hogescholen telt 16 of meer leden in de studentenraad. Het gaat hierbij logischer wijze meestal om de grootste instellingen.

Deze situatie is vergelijkbaar met die van 2006-2007. Toen waren er 16 hogescholen die verklaarden dat hun studentenraad 9 tot 15 leden telde. Daar was toen ook de KATHO bij die nu meer dan 20 leden in haar studentenraad heeft. Bij de vorige bevraging was er overigens geen enkele studentenraad in dat geval, nu zijn er dat 3.

3.1.2.2 De studentenraad telt het volgende aantal plaatsvervangers

	8	9 - 15	16 - 20	meer dan 20
KUL	-			
UGent			X	
UA	X			
UHasselt		X		
VUB				X
HUB - KUB				X
ARTE		X		
HWVL		X		
KATHO	X			
KHBO	X			
KHSL		X		
HG				X
KHL	-			
KHK		X		
Groep T	-			
XIOS		X		
KHLi	X			
KdG	-			
ARTESIS		X		
LESSIUS	X			
PHL	X			
PLANTIJN	X			
HZS		X		
W&K		X		
LUK	-			
HUB - EHSAL				X
ERASMUS		X		
KHM	-			

¹² Art. II.50, § 1, tweede lid van het participatiedecreet

Commentaar:

1. Universiteiten:

Het aantal plaatsvervangers varieert sterk naargelang de instelling, doch gelet op de ruime vertegenwoordiging van de effectieven lijkt er nergens een probleem te zijn inzake invulling van het mandaat. Indien er plaatsvervangers zijn, worden die verkozen samen met de effectieven.

Aan de K.U.Leuven worden er geen plaatsvervangers verkozen, gelet op de 100% participatiegraad geeft dit blijkbaar geen problemen.

2. Hogescholen:

Het is evident dat zo men al voldoende gegadigden vindt om als titularis te zetelen in de studentenraad, dit nog een stuk moeilijker wordt voor vervangers. Dit is inzonderheid het geval voor 2 instellingen¹³. Toch zijn er ook nog 2 (grote) hogescholen waar er meer dan 20 plaatsvervangers zijn.

De situatie is vergelijkbaar met 2006-2007 al wordt er vandaag grosso modo in iets meer plaatsvervangers voorzien.

¹³ Wel dient gezegd dat de KHL en de KHM er bewust voor kiezen om geen plaatsvervangers te voorzien. Deze worden ad hoc gezocht indien het probleem zich stelt. Ingevolge het gebrek aan kandidaten telt de Hogeschool Sint-Lukas eigenlijk ook geen plaatsvervangers voor de studentenraad. Overigens legt het participatiedecreet geen minimum op. Het spreekt van een redelijk aantal plaatsvervangers (art. II.51, 2de lid)

3.1.2.3 De duur van het mandaat van de verkozen of aangeduide leden bedraagt

	1 academiejaar	> 1 academiejaar
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL		X
KATHO		X
KHBO	X	
KHSL	X	
HG		X
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi		X
KdG	X	
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K	X	
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS		X
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

In alle universiteiten bedraagt de duur van het mandaat slechts één academiejaar.

2. Hogescholen:

In 15 van de 22 hogescholen bedraagt de duur van een mandaat in de studentenraad één academiejaar. De 7 overige hogescholen opteren voor een mandaat van langere duur. Waar een mandaat langer duurt, is dit minstens in een aantal instellingen 2 academiejaren. Zo hoopt men de continuïteit beter te garanderen. Overigens vormt een beperking in de tijd doorgaans geen beletsel om de mandaten te hernieuwen. Voor het mandaat van voorzitter en vice-voorzitter wordt de hernieuwbaarheid wel eens beperkt.

Ook in 2006-2007 opteerden de meeste hogescholen al voor mandaten van één academiejaar (toen zelfs 16). De KHLi en de Lessius Hogeschool verdwenen uit deze lijst en opteren nu voor mandaten van meer dan een academiejaar, maar de W & K dient te worden toegevoegd.

3.1.2.4 Het lidmaatschap van de studentenraad is beperkt tot de volgende studenten

	onder diplomacontract	onder creditcontract	onder examencontract
KUL	X	X	
UGent	X	X	
UA	X	X	X
UHasselt	X	X	X
VUB	X	X	
HUB - KUB	X		
ARTE	X	X	
HWVL	X		
KATHO	X	X	
KHBO	X	X	X
KHSL	X	X	X
HG	X	X	X
KHL	X	X	
KHK	X		
Groep T	X	X	X
XIOS	X		
KHLi	X	X	
KdG	X	X	
ARTESIS	X	X	X
LESSIUS	X	X	X
PHL	X		
PLANTIJN	X	X	X
HZS	X	X	X
W&K	X	X	X
LUK	X	X	X
HUB - EHSAL	X		
ERASMUS	X	X	X
KHM	X	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

In de UA en de UHasselt zijn er geen beperkingen op basis van het soort studiecontract. In de andere universiteiten worden de studenten onder examencontract niet toegelaten tot de studentenraden.

2. Hogescholen:

Elf van de 22 hogescholen blijken totaal geen beperkingen te stellen op basis van het soort studiecontract. In deze 11 hogescholen kunnen zowel studenten onder diplomacontract, creditcontract als onder examencontract lid zijn van de studentenraad. Zes hogescholen sluiten enkel de studenten onder examencontract uit. In 5 hogescholen ten slotte mogen enkel studenten onder diplomacontract lid zijn van de studentenraad.

Op te merken valt nog dat ook in de hogescholen waar studenten onder examencontract lid mogen zijn van de studentenraad dit meestal een theoretische mogelijkheid is. Dit doet zich in de praktijk hoogstzelden voor. Deze studenten zijn uiteraard minder betrokken en doorgaans ook niet op de hogeschool aanwezig. Zij komen slechts hun examen(s) afleggen.

Grosso modo zijn de voorwaarden in vergelijking met 2006-2007 versoepeld. Dit komt het best tot uiting m.b.t. de studenten onder examencontract. Het aantal hogescholen dat dergelijke studenten van lidmaatschap uitsluit is gehalveerd. In de praktijk zal dit weliswaar niet zoveel verschil maken (zie alinea hierboven).

3.1.2.4.1 Er zijn nog verdere beperkingen inzake studieomvang

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA		X
UHasselt		X
VUB	X	
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL		X
KATHO		X
KHBO		X
KHSL		X
HG		X
KHL	X	
KHK	X	
Groep T		X
XIOS		X
KHLi	X	
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K		X
LUK		X
HUB - EHSAL		X
ERASMUS		X
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Aan de K.U.Leuven, de UGent en de VUB gelden er nog bijkomende beperkingen inzake studieomvang om lid te worden van de studentenraad. Aan de K.U.Leuven moeten de leden minimum een creditcontract van 15 credits hebben. Aan de UGent dienen de studenten ingeschreven te zijn voor minstens 27 studiepunten en aan de VUB voor minstens 30 studiepunten.

2. Hogescholen:

Slechts 4 hogescholen leggen beperkingen inzake studieomvang op. Daarbij gaat het meer specifiek om een beperking tot studenten die ingeschreven zijn voor minimaal 27 studiepunten¹⁴ of minimaal 30 studiepunten¹⁵. Dit komt ongeveer overeen met een halftijds studiecontract.

Dit is vergelijkbaar met de situatie in 2006-2007.

3.1.2.4.2 Er zijn nog andere beperkingen

	ja	neen
KUL	X	
UGent		X
UA		X
UHasselt		X
VUB	X	
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL		X
KATHO		X
KHBO		X
KHSL		X
HG	X	
KHL		X
KHK	X	
Groep T		X
XIOS		X
KHLi		X
KdG	X	
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K		X
LUK		X
HUB - EHSAL		X
ERASMUS	X	
KHM		X

¹⁴ KHM en KHL

¹⁵ KHLi

Commentaar:

1. Universiteiten:

Aan de K.U.Leuven en de VUB gelden nog bijkomende beperkingen, aan de andere universiteiten niet.

Voor de K.U.Leuven worden uitgesloten:

- studenten met een creditcontract van minder dan 15 credits
- studenten met een examencontract
- doctoraatsstudenten
- studenten in de postacademische vorming
- studenten van een andere instelling ingeschreven in het kader van een uitwisselingsprogramma
- studenten die interuniversitaire programma's volgen die niet gecoördineerd worden door de K.U.Leuven.

Het organiek reglement van de K.U.Leuven bepaalt dat de 2 studenten die zetelen in de raad van bestuur, voltijds ingeschreven moeten zijn en zij moeten tijdens de twee voorafgaande academiejaren voor ten minste 60 studiepunten credits behaald hebben.

Aan de VUB moeten alle kandidaten, conform het kiesreglement, het principe van het Vrij Onderzoek onderschrijven op het ogenblik van de kandidaatstelling. Zij dienen hiervoor een document te ondertekenen.

2. Hogescholen:

In 4 hogescholen¹⁶ gelden er andere beperkingen dan beperkingen inzake studieomvang. Deze beperkingen kunnen verschillend van aard zijn.

In een aantal gevallen speelt het tijdstip van inschrijving een rol. Een hogeschool bepaalt in haar kiesreglement dat "alle studenten die regelmatig ingeschreven zijn, ten laatste op de derde werkdag na de ter inzage legging van de kiezerslijsten" in aanmerking komen. Vergelijkbaar is de beperking bij een andere hogeschool: als voorwaarde geldt er dat de studenten moeten ingeschreven zijn in een departement, vóór het afsluiten van de kiezerslijsten.

Een derde hogeschool geeft bij nader onderzoek nog een andere invulling en beperkt het aantal studenten per opleiding tot 2 (als lid van de studentenraad).

Ten slotte is er ook nog een hogeschool die deze vraag koppelt aan een bepaling tot beëindiging van het mandaat. Dit is met name het geval wanneer men zich in een toestand van onverenigbaarheid bevindt of wanneer men niet langer ondersteund wordt door de departementale studentenraad waaruit men werd afgevaardigd.

3.1.2.5 De hoedanigheid van de voorzitter van de studentenraad is de volgende

1. Universiteiten:

De voorzitter van de studentenraad is in iedere universiteit een student.

¹⁶ Volgens de enquête waren het er 5, maar dit werd naderhand bijgesteld tot 4.

2. Hogescholen:

De voorzitter van de studentenraad is in iedere hogeschool een student.

Dit was ook in 2006-2007 al het geval.

3.2 Participatiereglement

3.2.1 Algemeen

3.2.1.1 Het bestuur en de studentenraad hebben een participatiereglement aangenomen

	ja	neen
KUL	X	
UGent		X
UA	X	
UHasselt		X
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO	X	
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG	X	
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		X
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Behalve in de UGent en de UHasselt werd in alle universiteiten een participatiereglement aangenomen. In de UGent en de UHasselt is de studentenparticipatie decretaal verankerd, toch wordt er aan de UGent momenteel werk gemaakt van een participatiereglement om aan de bepalingen van het decreet van 19 maart 2004 te voldoen. De UHasselt heeft geen plannen om een participatiereglement op te stellen.

2. Hogescholen:

In nagenoeg iedere hogeschool werd een participatiereglement aangenomen. De Hogeschool voor Wetenschap & Kunst vormt de enige uitzondering.

Hoewel de W&K zelf aangeeft over een participatiereglement te beschikken, dient dit te worden genuanceerd en hebben we dit gecorrigeerd. In 2005 en 2007 werd er effectief een participatiereglement aangenomen, maar het nieuwe ligt nog ter goedkeuring bij de studentenraden op departementaal niveau.

Bij de bevraging over 2006-2007 bleek dat naast de Erasmushogeschool¹⁷ ook de Lessius Hogeschool geen participatiereglement had. Daar is nu dus verandering in gekomen.

3.2.1.1.1 In bevestigend geval gebeurde dit al dan niet zowel aan bestuurs- als aan studentenzijde met een volstreekte meerderheid

1. Universiteiten:

In voorkomend geval werd het participatiereglement steeds aangenomen door de raad van bestuur, of dit met volstreekte meerderheid werd aangenomen bleek niet altijd uit de antwoorden.

2. Hogescholen:

De wijze waarop het participatiereglement werd aangenomen, blijkt nogal divers te zijn geweest. Tien hogescholen delen expliciet mee dat dit bij volstreekte meerderheid gebeurde¹⁸ en van een elfde mag dit op grond van lezing van de documenten ook worden aangenomen.¹⁹ In andere hogescholen heeft men het zelfs over een unaniem akkoord. Eén hogeschool houdt het bij de vermelding "*dat er jaarlijks over gestemd wordt*". In een aantal gevallen was er geen stemming, maar werd het participatiereglement aangenomen bij consensus. Eén hogeschool kon dit niet verifiëren wegens het ontbreken van een archief, maar het reglement wordt in 2010 opnieuw onder de loep genomen en aangepast, en daarna weer voorgelegd aan de raad van bestuur en de studentenraad²⁰.

¹⁷ Op het bestuurscollege van Erasmus van 5 juli 2010 werd een participatiereglement aangenomen.

¹⁸ KATHO, Groep T, KHLi, SINT-LUKAS, PHL, LESSIUS, KHM, KdG, PLANTIJN en HZS

¹⁹ ARTESIS

²⁰ XIOS: De participatiecoach liet op 30 augustus 2010 weten dat men nog niet klaar geraakt was met de geplande wijziging van het reglement en dat er dit jaar aan verder zou worden gewerkt. De geplande wijziging van het reglement werd dus op 30 augustus 2010 nog niet voorgelegd aan studenten en bestuur.

3.2.1.2 Het participatiereglement werd opgenomen in de onderwijs- en examenregeling

	ja	neen
KUL		X
UGent		-
UA		X
UHasselt		-
VUB		X
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL	X	
KATHO		X
KHBO	X	
KHSL		X
HG		X
KHL	X	
KHK		X
Groep T		X
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG	X	
ARTESIS		X
LESSIUS	X	
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K		-
LUK	X	
HUB - EHSAL		X
ERASMUS		-
KHM		X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Bij geen enkele universiteit werd het participatiereglement opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

2. Hogescholen:

Acht van de 20 hogescholen die verklaren over een participatiereglement te beschikken, hebben dit reglement ook opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

Ook in 2006-2007 waren dit er 8 doch het ging niet helemaal over dezelfde hogescholen. De Lessius Hogeschool is uiteraard nieuw, maar dit geldt ook voor de KHLi. De (HUB-)EHSAL en de Erasmushogeschool zijn daarentegen verdwenen uit deze lijst.

3.2.1.3 Het participatiereglement wordt als nuttig ervaren

	ja	neen
KUL	X	
UGent		-
UA	X	
UHasselt		-
VUB		X
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO	X	
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T		X
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG		X
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS		X
W&K		-
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS		-
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Enkel aan de VUB wordt ontkennend geantwoord. Historisch was hier geen behoefte aan. Alles werd reeds geregeld in andere documenten.

De studenten bij de K.U.Leuven melden dat het participatiereglement niet veel gebruikt wordt. Recent heeft men er wel een beroep op gedaan toen er discussie ontstond over hoeveel studenten er in de raad van bestuur mogen zetelen.

In de HUB-KUB wordt het participatiereglement als leidraad voor de rechten en de plichten van de studentenvertegenwoordigers aangewend.

2. Hogescholen:

De meeste hogescholen (17 van de 20) geven aan dat ze het participatiereglement als nuttig ervaren. De volgende argumenten worden daarbij aangehaald:

- Het participatiereglement wordt gezien als de basis van de werking van de studentenraad en de samenwerking tussen de verschillende participanten.
- Het participatiereglement is een nuttig introductie-instrument en wordt gehanteerd bij de opstart van de studentenraad om de taken te verdelen.
- Het is functioneel m.b.t. de kiesverrichtingen.
- Het geeft verduidelijking aan het statuut en de bevoegdheden van de studentenvertegenwoordigers.
- Het werd vertaald in een handleiding voor de studentenvertegenwoordigers.
- Het is een goed instrument bij discussies over financiële aspecten.
- Men kan op het participatiereglement terugvallen wanneer er departementen in gebreke blijven bij de oprichting/het functioneren van de participatiecommissies.
- Dit wordt gekoppeld aan de adviezen die de studentenraad kan aanbrengen, zowel op vraag van anderen als op eigen initiatief.

Wanneer er toch neen wordt geantwoord, gelden als argumenten dat er geen nood aan is, inzonderheid omdat er nog geen geschillen zijn geweest of omdat men ervan overtuigd is dat overleg tussen het bestuur en de studentenraad efficiënter is als het informeel verloopt en omdat de studentenraad zelf vooral informeel functioneert.

3.2.2 Geschillen

3.2.2.1 Er werd voorzien in een geschillenprocedure m.b.t. de interpretatie van een bepaling uit het participatiereglement

	ja	neen
KUL		X
UGent		X
UA	X	
UHasselt		X
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO		X
KHBO		X
KHSL	X	
HG		X
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS		X
KHLi	X	
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS	X	
W&K		-
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Enkel de UA, de VUB en de HUB-KUB hebben een geschillenprocedure voor de interpretatie van het participatiereglement voorzien.

2. Hogescholen:

Het is opmerkelijk dat er in heel wat hogescholen (9 op 20) geen geschillenprocedure werd voorzien. Uit de meeste gesprekken bleek dat men daar de nood niet van inziet, omdat er zich weinig of geen geschillen in deze zin voordoen. Zie ook punt 3.2.2.2 hieronder. Men hoede zich nochtans voor het feit dat dit te zeer gekoppeld is aan goede ervaringen met bepaalde personen en aan het gunstige participatieklimaat op een bepaald moment.

Er zijn 12 hogescholen waarvan de participatiereglementen in een geschillenprocedure voorzien. Dit aantal is vergelijkbaar met 2006-2007.

3.2.2.2 Er werd reeds van deze geschillenprocedure gebruik gemaakt

	ja	neen
KUL		-
UGent		-
UA		X
UHasselt		-
VUB		X
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL		X
KATHO		-
KHBO		-
KHSL		X
HG		X
KHL		X
KHK		X
Groep T		X
XIOS		-
KHLi		X
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K		-
LUK		X
HUB - EHSAL		X
ERASMUS		-
KHM		X

Commentaar:

1. Universiteiten:

In geen enkele universiteit werd reeds van deze geschillenprocedure gebruik gemaakt.

2. Hogescholen:

In geen enkele hogeschool werd reeds van deze geschillenprocedure gebruik gemaakt. Een enkele hogeschool stelt dat eventuele onenigheden rechtstreeks worden aangebracht in de raad van bestuur.

In 2006-2007 was er evenmin een hogeschool die verklaarde reeds van deze geschillenprocedure gebruik te hebben gemaakt.

3.2.3 Bijkomende bevoegdheden

3.2.3.1 Er werden in het participatiereglement bijkomende bevoegdheden aan de studentenraad toegekend die niet terug te vinden zijn in het decreet

	ja	neen
KUL	X	
UGent		-
UA		X
UHasselt		-
VUB		X
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL		X
KATHO		X
KHBO		X
KHSL		X
HG		X
KHL		X
KHK		X
Groep T		X
XIOS		X
KHLi		X
KdG	X	
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K		-
LUK		X
HUB - EHSAL		X
ERASMUS		-
KHM		X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Enkel aan de K.U.Leuven vermelden de studenten dat hun bevoegdheden ruimer zijn dan diegene vermeld in het participatiedecreet omdat zij het recht hebben om in zo goed als alle raden en werkgroepen van de universiteit te mogen zetelen.

Volgens de VUB werden alle bevoegdheden reeds bepaald in de vigerende reglementen van de bestuurs- en adviesorganen waarin studenten participeren.

2. Hogescholen:

Dit geldt, voor wat de hogescholen betreft, enkel voor de Karel de Grote-Hogeschool. Concreet werd in het onderwijs- en examenreglement van deze hogeschool opgenomen : “Over elke andere materie die haar aanbelangt kan de KdG-studentenraad op eigen initiatief het hogeschoolbestuur per brief of per mail adviseren. Het hogeschoolbestuur is verplicht per brief of per mail een antwoord te formuleren en, indien er van dit advies afgeweken wordt, dit expliciet te motiveren.

Tot slot raadpleegt het hogeschoolbestuur de KdG-studentenraad ook over andere hogeschoolaangelegenheden die de studenten rechtstreeks aanbelangen. “

Blijkbaar zijn in de loop van de voorbije jaren een aantal andere hogescholen van dit principe afgestapt. In 2006-2007 verklaarden naast de KdG immers ook de Hogeschool West-Vlaanderen, de Katholieke Hogeschool Leuven en de EHSAL (nu HUB-EHSAL) nog dat ze via het participatiereglement bijkomende bevoegdheden aan de studentenraad hadden toegekend.

3.3 Verkiezingen

3.3.1.1 Er bestaat een formele verkiezingsprocedure

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO	X	
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG	X	
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		X
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Aan alle universiteiten bestaat een formele verkiezingsprocedure.

2. Hogescholen:

Met uitzondering van de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst bestaat er aan iedere hogeschool een formele verkiezingsprocedure voor de verkiezing van de studentenraad. Net zoals bij andere vragen dient voor de W&K volledigheidshalve ook hier te worden opgemerkt dat zij tot en met het academiejaar 2007-2008 wel over een formele verkiezingsprocedure beschikte.

Overigens verdienen ook de positieve antwoorden van sommige andere hogescholen enige nuancering. De aanwezigheid van een formele verkiezingsprocedure betekent bv. niet dat er altijd verkiezingen plaatsvinden. In enkele hogescholen hebben er de laatste 4 jaar geen verkiezingen plaatsgevonden, in één enkele hogeschool gebeurde dit sinds de oprichting in 1995 zelfs nog nooit. Dit is toe te schrijven aan het feit dat er evenveel kandidaten als plaatsen waren. Opmerkelijk is het verkiezingsreglement van een hogeschool waarin werd bepaald dat oud-studenten door de studentenraad kunnen worden voorgedragen om te zetelen in het kiesbureau.

Ook de tabel in vraag 3.3.3.2 met deelnamepercentages aan de verkiezingen werpt nog enig licht op de praktijk.

In vergelijking met de situatie in 2006-2007 is er benevens de situatie in de W&K nog een verschil. De enige hogeschool die toen geen formele verkiezingsprocedure had (de KHK) heeft er nu wel één.

3.3.1.2 De verkiezingsprocedure werd bekrachtigd door het bestuur

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO	X	
KHSL	X	
HG		X
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG		X
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		-
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Alle instellingsbesturen van de universiteiten bekrachtigen de verkiezingsprocedure.

2. Hogescholen:

In 19 van de 21 hogescholen die er één hebben, werd de verkiezingsprocedure ook bekrachtigd door het hogeschoolbestuur. Enkel in de Hogeschool Gent en in de Karel de Grote-Hogeschool²¹ is dit niet gebeurd.

Een vergelijking met 2006-2007 is niet helemaal mogelijk omdat de vraag in de enquête toen enigszins anders werd gesteld. Toen werd gevraagd of hierover met het bestuur overlegd was, waarop iedere hogeschool bevestigend antwoordde. Bekrachtiging door het bestuur is evenwel iets sterker uitgedrukt.

3.3.1.3 Studenten kunnen stemmen als ze tot de volgende categorieën behoren

	diplomacontract	creditcontract	examencontract
KUL	X	X	
UGent	X	X	
UA	X	X	X
UHasselt	X	X	X
VUB	X	X	
HUB - KUB	X		
ARTE	X	X	
HWVL	X	X	X
KATHO	X	X	X
KHBO	X	X	X
KHSL	X	X	X
HG	X	X	X
KHL	X	X	
KHK	X	X	
Groep T	X	X	X
XIOS	X		
KHLi	X	X	
KdG	X	X	
ARTESIS	X	X	X
LESSIUS	X	X	X
PHL	X		
PLANTIJN	X	X	X
HZS	X	X	X
W&K	X	X	X
LUK	X	X	X
HUB - EHSAL	X		
ERASMUS	X	X	X
KHM	X	X	

²¹ In KdG gebeurde de bekrachtiging wel door de hogeschooldirectie.

Commentaar:

1. Universiteiten:

Enkel studenten met een diplomacontract kunnen stemmen aan de HUB-KUB. Hierbij moet wel de nuancering gemaakt worden dat strikt genomen reglementair alle studenten in aanmerking kunnen komen om te stemmen (of om verkozen te worden), maar dat uit de praktische organisatie blijkt dat enkel de diplomastudenten hiervoor in aanmerking komen: men werkt met administratieve groepen en contractstudenten, die door de studentenadministratie worden aangemaakt. Studenten met een ander contract dan een diplomacontract komen niet in deze administratieve groepen terecht, en worden op die manier niet betrokken bij de verkiezingen.

Studenten met een diploma- of creditcontract zijn stemgerechtigd aan de K.U.Leuven, de UGent en de VUB. Bij de UA en de UHasselt werd dit uitgebreid en zijn ook de studenten met een examencontract stemgerechtigd.

Het organiek reglement van de K.U.Leuven bepaalt dat de 2 studenten die zetelen in de raad van bestuur, voltijds ingeschreven moeten zijn en zij moeten tijdens de twee voorafgaande academiejaren voor tenminste 60 studiepunten credits behaald hebben.

2. Hogescholen:

In 13 van de 22 hogescholen wordt er geen beperking opgelegd naar type studiecontract. Zowel studenten onder diploma-, onder credit- als onder examencontract kunnen er dus stemmen. In 6 hogescholen worden enkel de studenten onder examencontract van de stembusgang uitgesloten. In 3 hogescholen ten slotte mogen enkel de studenten met een diplomacontract aan de verkiezingen deelnemen.

Het is interessant om een kleine vergelijking te maken tussen wie mag stemmen en wie zelf ook kandidaat mag zijn (punt 3.1.2.4). Daaruit blijkt dat er globaal meer beperkingen zijn t.a.v. het zelf mogen kandideren, m.u.v. de groep hogescholen die enkel studenten onder diplomacontract tot de verrichtingen toelaten. Het aantal hogescholen dat beperkt tot diplomacontracters ligt hoger m.b.t. deelname aan de stemming dan m.b.t. het zelf mogen kandideren, wat enigszins merkwaardig is.

3.3.1.3.1 Er zijn daarnaast ook beperkingen inzake studieomvang

	ja	neen
KUL	X	
UGent		X
UA		X
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL		X
KATHO		X
KHBO		X
KHSL		X
HG		X
KHL		X
KHK		X
Groep T		X
XIOS		X
KHLi	X	
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K		X
LUK		X
HUB - EHSAL		X
ERASMUS		X
KHM		X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Bij de K.U.Leuven worden de studenten met een creditcontract van minder dan 15 credits uitgesloten.

De UGent legt een beperking op van 27 studiepunten.

De UA legt, wat de stemgerechtigheid betreft, geen verdere beperkingen op inzake de studieomvang.

Studenten die zich aan de VUB ingeschreven hebben voor minder dan 30 studiepunten kunnen niet stemmen.

2. Hogescholen:

Dit geldt voor slechts 1 hogeschool. Deze hogeschool legde ook al beperkingen in deze zin op m.b.t. de verkiesbaarheid voor de studentenraad. De studenten moeten voor minimaal 30 studiepunten ingeschreven zijn.²² In deze laatste hogeschool wordt er geen onderscheid in beperking gemaakt tussen verkiesbaarheid en stemrecht.

3.3.1.3.2 Er zijn nog andere beperkingen

	ja	neen
KUL	X	
UGent		X
UA		X
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE		X
HWVL	X	
KATHO		X
KHBO		X
KHSL		X
HG	X	
KHL		X
KHK		X
Groep T		X
XIOS		X
KHLi		X
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K		X
LUK		X
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM		X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Voor de K.U.Leuven worden uitgesloten:

- studenten met een creditcontract van minder dan 15 credits
- studenten met een examencontract
- doctoraatsstudenten

²² KHLi

- studenten in de postacademische vorming
- studenten van een andere instelling ingeschreven in het kader van een uitwisselingsprogramma
- studenten die interuniversitaire programma's volgen die niet gecoördineerd worden door de K.U.Leuven.

De rechtstreeks verkozen studentenvertegenwoordigers (raad van bestuur, Faculteitsraden, Onderwijsraad en Sociale Raad) aan de UGent duiden hun afgevaardigden aan in de *Gentse StudentenRaad*, conform het Bijzonder Decreet van 26/06/1991.

2. Hogescholen:

In 4 hogescholen gelden er nog andere beperkingen dan deze inzake studieomvang. Meestal wordt evenwel de "regelmatige inschrijving", al dan niet gekoppeld aan een tijdstip als criterium vooropgesteld. Opmerkelijk is nog dat 1 hogeschool de regelmatige inschrijving ook vermeldt, maar dit niet opgeeft als een beperking: het is er gewoon een logische voorwaarde.²³

Ten slotte kan voor wat de examencontracten betreft, dezelfde opmerking gemaakt worden als bij de verkiesbaarheid. Het blijft vooral theorie wanneer studenten met een dergelijk studiecontract mogen stemmen. Hun betrokkenheid bij de instelling is immers doorgaans te klein.

²³ Lessius

3.3.1.4 De stemming is geheim

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO	X	
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG	X	
ARTESIS		X
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K	X	
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Alle universiteiten organiseren een geheime stemming.

2. Hogescholen:

Enkel de Artesishogeschool deelt mee dat de stemming niet geheim is. Daar gebeurt de verkiezing via handopsteking.

In 2006-2007 was er naast de Artesishogeschool (die toen nog Hogeschool Antwerpen heette) nog één andere instelling die verklaarde dat de stemming niet geheim was: de PHL.

3.3.1.5 De verkiezingen van de studentenvertegenwoordigers vinden op het volgende tijdstip van het academiejaar plaats

	tussen begin academiejaar en Kerstmis	tussen Kerstmis en Pasen	na Pasen
KUL			X
UGent			X
UA			X
UHasselt			X
VUB		X	X
HUB - KUB			X
ARTE	X		
HWVL	X		
KATHO			X
KHBO	X		
KHSL			X
HG	X		
KHL	X		
KHK	X		
Groep T			X
XIOS	X		
KHLi	X		
KdG	X		
ARTESIS	X		
LESSIUS	X		
PHL	X		
PLANTIJN			X
HZS	X		
W&K	X		
LUK	X		
HUB - EHSAL			X
ERASMUS	X		
KHM	X		

Commentaar:

1. Universiteiten:

Zowel de K.U.Leuven, de UGent, de UA, de UHasselt als de HUB-KUB organiseren de verkiezing van de studentenvertegenwoordigers na Pasen. Aan de VUB start men met de verkiezingen tussen Kerstmis en Pasen maar de procedure loopt door na Pasen.

2. Hogescholen:

Veruit de meeste hogescholen opteren voor verkiezingen tussen het begin van het academiejaar en Kerstmis (17 van de 22). De 5 overige instellingen houden hun verkiezingen na Pasen. Niemand opteert vooralsnog voor de tussenperiode.

Voor beide keuzes is er voor en tegen. Het lijkt logisch om de verkiezingen zo vroeg mogelijk op het academiejaar te houden, maar dit belet soms een snelle opstart van de concrete werking. Daarom kiezen enkele hogescholen voor een verkiezing op het einde van het academiejaar (wel nog vóór het zomerreces) om dan meteen van wal te kunnen steken bij het begin van het volgende academiejaar. Dat de nieuwe eerstejaars dan wel eens uit de boot vallen, wordt als argument ontkracht doordat er sowieso al weinig gegadigden bij de eerstejaars te vinden zijn. Een hogeschool poogt hier trouwens een mouw aan te passen door in september nog eens tussentijdse verkiezingen te houden waarbij de dan nog openstaande mandaten eventueel ook door geïnteresseerde eerstejaars kunnen worden ingevuld.

Overigens overwegen 2 hogescholen om het tijdstip van hun verkiezingen eveneens naar het einde van het academiejaar op te schuiven.

De massale keuze voor een verkiezingsmoment vóór Kerstmis was er ook al in 2006-2007. Enkele hogescholen hebben het tijdstip wel veranderd. De KATHO en de (HUB-)EHSAL verschoven de verkiezingen naar het einde van het academiejaar. De Hogeschool West-Vlaanderen deed het omgekeerde.

3.3.2 Ondersteuning

3.3.2.1 De instelling ondersteunt op de volgende manier de verkiezingen

	organisatorisch	infrastructureel	financieel	administratief
KUL		X	X	
UGent		X	X	
UA	X	X	X	X
UHasselt	X	X		X
VUB	X	X	X	X
HUB - KUB	X	X	X	X
ARTE	X	X	X	X
HWVL		X		
KATHO		X	X	
KHBO	X	X	X	X
KHSL		X	X	X
HG	X	X	X	X
KHL	X	X	X	X
KHK	X	X	X	X
Groep T	X	X	X	X
XIOS	X	X	X	X
KHLi	X			X
KdG	X	X	X	X
ARTESIS	X	X		X
LESSIUS	X	X	X	X
PHL	X	X	X	X
PLANTIJN	X	X	X	X
HZS	X	X	X	X
W&K	X	X		X
LUK	X	X		X
HUB - EHSAL	X	X	X	X
ERASMUS	X	X		X
KHM	X	X	X	X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Alle universiteiten bieden infrastructurele ondersteuning bij de organisatie van de verkiezing voor de studentenraad. De studentenraden aan de UA, de UHasselt, de VUB en de HUB-KUB kunnen eveneens rekenen op administratieve en organisatorische ondersteuning. De studentenraad van de UHasselt ontvangt als enige instelling geen financiële steun.

Aan de VUB bestaat de infrastructurele ondersteuning bv. uit de levering van stembokjes en software. Er is financiële ondersteuning i.v.m. flyers en drukwerk en er is administratieve ondersteuning bij de verwerking van de resultaten.

2. Hogescholen:

Uit de tabel blijkt dat het gros van de hogescholen een ruime en gevarieerde ondersteuning biedt bij de organisatie van de verkiezingen voor de studentenraad. Veertien hogescholen geven aan dat ze zowel in organisatorische, infrastructurele, financiële als in administratieve ondersteuning voorzien. In 5 hogescholen gebeurt dit op 3 van de 4 aangegeven manieren. Twee hogescholen beperken dit tot 2 mogelijke ondersteuning en één hogeschool, HWVL, houdt het enkel op infrastructurele ondersteuning.

Financiële ondersteuning blijkt het minst voor de hand te liggen, aangezien dergelijke ondersteuning in 6 hogescholen niet wordt aangekruist. Waar dit wel het geval is gaat het concreet om middelen voor promotie, drukwerk, catering, logistiek, e.d....

Dergelijke gevarieerde ondersteuning was er ook al in 2006-2007. Ook toen bleek financiële hulp het minst geboden te worden. Toen verklaarde er zelfs 1 hogeschool (KATHO) dat ze aan geen enkele vorm van ondersteuning deed, nu doet ze dit dus wel.

3.3.3 Mandaten en deelnamepercentage

3.3.3.1 Het procentueel effectief ingevulde aandeel van de te begeven studentenmandaten bedroeg

	minder dan 10%	10 tot en met 50%	51 tot en met 75%	meer dan 75%
KUL				X
UGent				X
UA			X	
UHasselt				X
VUB			X	
HUB - KUB				X
ARTE				X
HWVL				X
KATHO				X
KHBO		X		
KHSL				X
HG				X
KHL				X
KHK				X
Groep T				X
XIOS				X
KHLi				X
KdG				X
ARTESIS				X
LESSIUS				X
PHL				X
PLANTIJN				X
HZS				X
W&K		X		
LUK				X
HUB - EHSAL				X
ERASMUS				X
KHM				X

Commentaar:

1. Universiteiten:

In alle universiteiten wordt minstens de helft van de te begeven studentenmandaten effectief ingevuld. Bij de UGent, de UHasselt en de HUB-KUB bedraagt dit percentage zelfs meer dan 75%. De K.U.Leuven benadrukt dat zij altijd alle te begeven studentenmandaten invullen, dus 100%. Bij de VUB hangt het af van de periode. Vroeger werd meer dan 75 % van de mandaten effectief ingevuld maar bij de laatste verkiezing was dit minder.

2. Hogescholen:

In veruit de meeste hogescholen (20) worden meer dan 75% van de te begeven mandaten ook effectief ingevuld. Dit kan zelfs oplopen tot 90% zo bleek uit de gesprekken ter plaatse. De W&K valt wat uit de toon met nauwelijks de helft ingevulde mandaten.

Ook in 2006-2007 verklaarde een ruime meerderheid van de hogescholen (15) dat er meer dan 75% van de te begeven studentenmandaten kon worden ingevuld. Opmerkelijk is verder dat er toen in iedere hogeschool meer dan 50% van de mandaten werd ingevuld en er nu 2 hogescholen tegen (en eerder onder) deze grens aanzitten.

3.3.3.2 Het deelnamepercentage bij de verkiezingen van de studentenraad op instellingsniveau bedroeg²⁴

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
KUL	42,2	46,7	32,8	35,1	31,5	28,2
UGent	19,0		22,5		21,9	16,8
UA	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
UHasselt	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
VUB	GCM	27,1	27,1	26,5	26,5	25,0
HUB - KUB	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
ARTE						75,0
HWVL	?	GV	?	14,0	GV	38,0
KATHO	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
KHBO	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	20,0
KHSL					1,8	10,3
HG	48,0	56,1	38,0	67,0	60,0	64,0
KHL	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
KHK	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
Groep T	28,2	26,4	18,1	19,9	22,9	19,5
XIOS	GCM	GCM	GCM	GCM+GV	GCM+GV	GCM+GV
KHLi	GCM	GCM	GCM+GV	GCM+GV	GCM+GV	GCM+GV
KdG	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
ARTESIS	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
LESSIUS	GV	7,3	26,1	25,2	7,2	22,9
PHL	GCM	GCM	GCM	30,0	21,0	21,0
PLANTIJN	15,0	11,9	12,8	20,5	15,2	
HZS	GV	GV	29,0	GV	26,0	GV
W&K						GV
LUK	GV	GV	12,0	14,0	12,6	11,7
HUB - EHSAL	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM	GCM
ERASMUS	GV	GV	GV	GV	GV	GV
KHM	GV	93,7	89,3	81,0	87,0	10,8

Commentaar:

1. Universiteiten:

Zowel bij de K.U.Leuven²⁵, als de UGent en de VUB merken we een daling op van het deelnamepercentage.

²⁴ In de enquête zelf was een minder verfijnde vraag naar de deelnamepercentages gesteld. Het bleek bij nader inzien nuttiger om gedetailleerder percentages op te vragen over de jaren heen, ook al bleek dat lang niet altijd mogelijk. De nieuwe bevraging gebeurde achteraf bij mail.

²⁵ Bij de K.U.Leuven is er sprake van een gewogen gemiddelde van de deelnamepercentages van de verschillende kringen.

2. Hogescholen:

Het invullen van deze tabel verliep in sommige opzichten nogal problematisch. In de praktijk deden er zich 4 mogelijkheden voor:

- Alle deelnamepercentages konden worden gegeven;
- Enkele deelnamepercentages konden worden gegeven;
- Er was geen consolidatie op instellingsniveau mogelijk (GCM). Dit komt doordat men vaak enkel verkiezingen organiseert voor de subniveaus van de hogescholen (bv. het departementale niveau) van waaruit dan vertegenwoordigers worden aangeduid voor de overkoepelende studentenraad (getrapt systeem). Deze werkwijze is blijkbaar nogal populair;
- Er werden geen verkiezingen georganiseerd (omdat er minstens evenveel mandaten als kandidaten zijn)(GV).

In de praktijk bleek het niet mogelijk om alle deelnamepercentages (retroactief) te traceren. Nochtans is het absoluut nodig dat het geconsolideerde deelnamepercentage aan de verkiezingen van de studentenraad duidelijk wordt vastgelegd per instelling. De bevoegdheden van de studentenraad op het vlak van medebestuur en medezeggenschap worden hier immers mee door bepaald.

Waar we over cijfers beschikken, blijkt niet meteen dat er veel vooruitgang is door de jaren heen.

Met toepassing van de twee betreffende bijzondere decreten maken de studenten in een VAH ten minste 10% van het bestuur uit. In de Vlaamse autonome hogescholen zetelen telkens 3 studentenvertegenwoordigers in zowel de departementale raden als in de raad van bestuur. (*uitzonderingspositie voor de Hogere Zeevaartschool waar er geen departementen zijn*). Toch is de situatie voor de studenten van de VAH's niet langer even onbekommerd als voorheen. Wanneer de kiesdrempel van 10% (participatiegraad) niet wordt gehaald op het ogenblik van de verkiezingen (hetzij rechtstreeks, hetzij van de studentenraad), treedt artikel II. 51, §2 eerste lid, 1° van het studentenparticipatiedecreet immers in werking waardoor het stemrecht van de studentenafgevaardigden wordt opgeschort en de studentenstem beperkt blijft tot een raadgevend optreden. Op dit vlak kunnende studenten dus aan bestuursmacht inboeten ten opzichte van de situatie van vóór het participatiedecreet en dient er steeds rekening te worden gehouden met het halen van de kiesdrempel. De studentenraad beschikt in dit geval dan wel nog over beraadslagings- en raadplegingsrecht. Het is van uitermate groot belang dat hieraan de nodige aandacht wordt besteed met betrekking tot de mobilisatie van de achterban van de studentenafgevaardigden.

3.3.3.2.1 Het deelnamepercentage bij de verkiezingen van de studenten in de raad van bestuur bedroeg

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
KUL	getrapt					
UGent	19,0		22,5		21,9	
UA	?					
UHasselt	?					
VUB		34,1	34,5	31,0	34,0	30,4
HUB - KUB	getrapt					
ARTE	getrapt					
HWVL	/					
KATHO	getrapt					
KHBO	getrapt					
KHSL	getrapt					
HG	7,6		6,2	6,2	4,5	
KHL	getrapt					
KHK	getrapt					
Groep T	getrapt					
XIOS	getrapt					
KHLi	getrapt					
KdG	getrapt					
			verkiezing, maar geen stemming, want aantal kandidaten idem met aantal mandaten (*)			
ARTESIS	14,5				(*)	
LESSIUS	getrapt					
PHL	getrapt					
PLANTIJN	getrapt					
HZS		(*)		(*)		getrapt GV
W&K	getrapt					
LUK	getrapt					
HUB - EHSAL	getrapt					
ERASMUS	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

Hoewel het participatiedecreet als centraal gegeven de 10% verkiezingsnorm hanteert en daaraan rechtsgevolgen toekent of bij het niet behalen ervan, opschort, kunnen slechts enkele instellingen de exacte deelnamepercentages aan de verkiezingen op instellingsniveau meedelen.

Soms kunnen de verkiezingspercentages wel worden meegedeeld per departement wanneer er wordt gewerkt met getrapt aanduiding. Er gebeurt echter weinig tot geen effectieve consolidatie van de percentages op instellingsniveau. Dit is nochtans nodig om een integrale toepassing van het participatiedecreet mogelijk te maken. Om diezelfde reden is het ook niet te verzoenen met het decreet dat instellingsreglementen voorzien om geen verkiezingen te houden wanneer er evenveel kandidaten als mandaten zijn.

Hoewel we hier begrip voor kunnen opbrengen, dringt een decreetswijziging zich op waardoor de instellingsbesturen de keuze wordt gegeven om al dan niet de verkiezingen te organiseren. Ingeval ervoor geopteerd wordt om geen verkiezingen te organiseren, dienen de studenten sowieso dezelfde decretale bevoegdheden te verkrijgen als wanneer zij een verkiezingsdeelname zouden hebben behaald van meer dan 10%. Dit komt neer op deelname aan het bestuur in geval de instelling opteerde voor bestuursparticipatie of op één raadgevende stem in de raad van bestuur ingeval de instelling voor het inspraakmodel koos.

In het bijzonder decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse Autonome Hogescholen (VAH's) werd in artikel 61 ter bepaald dat drie studenten deel uitmaken van de raad van bestuur van de VAH's. Voor de uitoefening van de bevoegdheden wordt rekening gehouden met de artikelen II 51, §2, eerste lid, 1°, juncto II.93,§2. Dit betekent dat ook in de VAH's de 10% verkiezingsdeelname doorslaggevend is voor het bepalen van de bevoegdheden van de studenten die statutair in hun raad van bestuur zitten.

Hierbij dient de kanttekening te worden gemaakt dat vóór het participatiedecreet van 2004 de studenten sowieso in de raad van bestuur van de VAH zetelden met stemrecht, waarbij dit sinds het participatiedecreet zonder stemrecht kan zijn wanneer zij de 10% verkiezingsdeelname norm niet halen.

3.3.3.3 Er werd in het kiesreglement van de instelling een participatiequorum voorzien

	ja	neen
KUL	X	
UGent		X
UA		X
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL	X	
KATHO		X
KHBO	X	
KHSL		X
HG		X
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi	X	
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS		X
W&K		-
LUK	X	
HUB - EHSAL		X
ERASMUS		X
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

De K.U.Leuven, de UHasselt en de VUB beantwoorden met het voorziene participatiequorum aan de bepalingen uit het participatiedecreet. De UA en HUB-KUB²⁶ hebben in hun kiesreglement geen participatiequorum opgenomen.

Aan de K.U.Leuven geldt een quorum van 10%. Het reglement van LOKO²⁷ berekent de 10% norm op basis van de opkomst per faculteitskring. Indien men dus het deelnemingspercentage tussen de faculteiten wil vergelijken, moet men rekening houden met het feit dat er faculteiten zijn die meer dan één kring hebben, waardoor men bij sommigen, de percentages van de verschillende kringen van één faculteit moet samen nemen.

Enkele kringen voorzien soms ook een hoger percentage. Als dit niet behaald wordt, volgen er (soms) nieuwe verkiezingen maar zolang dit percentage niet onder de 10% valt, wordt hieraan geen sanctie gekoppeld. Het niet halen van dat quorum heeft immers decretaal gezien geen rechtsgevolgen voor zover ten minste 10% van de studenten heeft deelgenomen,.

In het kiesreglement van de VUB is een participatiequorum van 25 % voorzien. Dit is expliciet het voorwerp van discussie geweest. Na het debat volgde een stemming. De studenten willen het behoud van dit hoge quorum.

2. Hogescholen:

In 12 hogescholen is een participatiequorum voorzien. Het quorum is decretaal²⁸ vastgelegd op 10% van het totaal aantal studenten dat aan de verkiezingen heeft deelgenomen, zodat de meeste instellingen die een participatiequorum hebben voorzien, ook werken met deze 10%-norm.

In 9 hogescholen is geen participatiequorum voorzien²⁹.

In één hogeschool³⁰ is er geen omdat er ook geen formele kiesprocedure bestaat op het niveau van de studentenraad op instellingsniveau..

Hier is geen vergelijking mogelijk omdat deze vraag pas voor de eerste keer is gesteld.

²⁶ In de Corporate Governance Code van de raad van bestuur is opgenomen dat 10% van de mandaten voor studenten zijn, zonder vermelding van een participatiequorum van 10%. Er werd ook reeds herhaaldelijk bevestigd door de afgevaardigd bestuurder dat bij het niet behalen van de 10%, onafhankelijk van hetgeen gestipuleerd is in het participatiedecreet, de studenten hun stemrecht zullen blijven behouden.

²⁷ Dit is de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie of de studentenraad van de K.U.Leuven.

²⁸ Cf. art. II.51, § 2 participatiedecreet.

²⁹ Voor de HUB-EHSAL, zie de voetnoot hierboven over HUB-KUB.

³⁰ W&K

3.3.3.4 In voorkomend geval zijn dit de mogelijke gevolgen wanneer dit participatiequorum niet gehaald wordt

1. Universiteiten:

Als aan de K.U.Leuven een kring de 10% niet behaalt, heeft dit gevolgen voor de facultaire vertegenwoordiging en de kringvertegenwoordiger in LOKO. LOKO zelf behoudt zijn stemrecht, maar de kring die geen 10% behaald heeft, heeft geen recht op stemgerechtigde afvaardiging binnen LOKO.

De UA heeft de interne afspraak dat verkozen studentenvertegenwoordigers hun stemrecht blijven behouden, ook als het participatiequorum niet gehaald wordt. Tot nog toe behaalde de UHasselt steeds het participatiequorum, mogelijke gevolgen werden dus nog niet geëxpliciteerd.

Indien aan de VUB het participatiequorum niet gehaald wordt, zetelen er minder stemgerechtigde studentenvertegenwoordigers in de studentenraad.

Bij de verkiezingen van de studentenraad 2009-2010 werd aan de VUB het reglementaire participatiequorum van $\frac{1}{4}$ (25 %) niet bereikt. Rekening houdende met technische problemen tijdens het verloop van de stemming, waardoor mogelijk een aantal stemmen niet konden uitgebracht worden en gezien de procentuele afwijking op de vereiste participatiegraad dermate klein was, werden de verkiezingen door de raad van bestuur toch rechtsgeldig verklaard.

2. Hogescholen:

Zeven hogescholen passen de decretale bepalingen van het participatiedecreet toe:

- In 4 hogescholen waarvan het bestuur (een) stemgerechtigde afgevaardigde(n) van de studentenraad bevat, wordt het stemrecht van deze afgevaardigde(n) opgeschort tot de volgende verkiezingen conform art. II.51.§ 2, 1° participatiedecreet.
- In 3 hogescholen die als participatiemodel de medezeggenschap via de studentenraad voorzien, wordt art. II.51 § 2, 2° van het participatiedecreet toegepast.

In één provinciale hogeschool, die als participatiemodel het medebestuur met stemrecht voor de studenten hanteert, meldt men dat het niet halen van het participatiequorum betekent dat de studenten geen stemrecht meer hebben. Dit staat evenwel haaks op de statuten van de hogeschool waarin sowieso voorzien werd dat twee vertegenwoordigers van de studenten verkozen binnen de studentenraad, deel uitmaken van de raad van bestuur.

Eén hogeschool koppelt géén gevolgen aan het niet behalen van het participatiequorum.

In 3 andere hogescholen worden bij het niet behalen van het participatiequorum nieuwe (of later op het academiejaar tussentijdse) verkiezingen georganiseerd.

Hier is geen vergelijking mogelijk omdat deze vraag pas voor de eerste keer is gesteld.

3.4 Werking

3.4.1 Algemene bevoegdheden

3.4.1.1 De studentenraad op instellingsniveau komt gemiddeld het volgende aantal keren bijeen

	halfmaandelijks	maandelijks	< maandelijks
KUL	X		
UGent	X		
UA		X	
UHasselt	X		
VUB			X
HUB - KUB		X	
ARTE		X	
HWVL			X
KATHO		X	
KHBO			X
KHSL			X
HG			X
KHL		X	
KHK			X
Groep T	X		
XIOS		X	
KHLi		X	
KdG		X	
ARTESIS			X
LESSIUS		X	
PHL		X	
PLANTIJN		X	
HZS			X
W&K			X
LUK		X	
HUB - EHSAL		X	
ERASMUS			X
KHM		X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

De studentenraden van de K.U.Leuven, de UGent en de UHasselt komen halfmaandelijks bijeen. De studentenraad van de UA opteert voor een maandelijkse samenkomst.

In september wordt aan de VUB de vergaderkalender van de studentenraad voor het academiejaar goedgekeurd. Daarenboven komt, volgens artikel 9 van het Huishoudelijk Reglement, de studentenraad aan de VUB samen wanneer het bestuur het nuttig vindt. Indien er minstens vijf leden schriftelijk om verzoeken, is de voorzitter ertoe gehouden de studentenraad bijeen te roepen voor een vergadering, die moet belegd worden binnen de tien werkdagen volgende op de ontvangst van het verzoekschrift.

De HUB- KUB komt in de praktijk gemiddeld maandelijks bijeen. Het werkingsreglement bepaalt dat er minstens 4 vergaderingen per jaar moeten zijn, maar legt geen timing of periodiciteit op. Het is de bevoegdheid van het Dagelijks Bestuur van de studentenraad om de vergaderdata op te stellen.

2. Hogescholen:

In slechts één hogeschool komt de algemene studentenraad halfmaandelijks bijeen. Van de meerderheid (12) van de hogescholen komt de algemene studentenraad maandelijks bijeen. Minder dan maandelijks komen de algemene studentenraden van 9 hogescholen bijeen. Eén hogeschool heeft een opmerkelijk positieve evolutie doorgemaakt sedert 2006-2007: waar zij toen slechts minder dan maandelijks (of in de versie van de studenten: maandelijks) bijeenkwam, is dit nu geëvolueerd naar halfmaandelijks. Wat de overige 21 hogescholen betreft, was de 12/9 verhouding (maandelijks/minder dan maandelijks) reeds in 2006-2007 een feit. Opvallend is wel dat in de loop van de jaren 3 hogescholen negatief evolueerden van “maandelijks” naar “minder dan maandelijks” en evenveel instellingen positief evolueerden van “minder dan maandelijks” naar “maandelijks”.

3.4.1.2 De gemiddelde aanwezigheidsgraad in de vergaderingen van de studentenraad bedraagt

	100%	76 tot en met 99%	50 tot en met 75% van de leden	minder dan 50% van de leden
KUL			X	
UGent		X		
UA			X	
UHasselt			X	
VUB			X	
HUB - KUB			X	
ARTE		X		
HWVL			X	
KATHO			X	
KHBO	X			
KHSL		X		
HG			X	
KHL			X	
KHK		X		
Groep T		X		
XIOS			X	
KHLi		X		
KdG			X	
ARTESIS			X	
LESSIUS		X		
PHL		X		
PLANTIJN			X	
HZS		X		
W&K				X
LUK			X	
HUB - EHSAL			X	
ERASMUS			X	
KHM			X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

In alle universiteiten bedraagt de aanwezigheidsgraad in de vergaderingen van de studentenraden meer dan 50%. De UGent scoort het best met een gemiddelde aanwezigheid van 76 % of meer.

2. Hogescholen:

De meerderheid van de hogescholen (12) stelt dat de gemiddelde aanwezigheidsgraad in de vergaderingen van de studentenraad tussen 50% tot 75 % van de leden bedraagt.

Dit is hetzelfde aantal als in 2006-2007, maar slechts 6 hogescholen in deze kolom zijn dezelfde als in 2006-2007.

Slechts één hogeschool stelt dat er steeds voltallig vergaderd wordt. Hier is echter de voltalligheid te relativeren aangezien de studentenraad er maar 2 leden telt, hetgeen ver onder de decretaal voorziene norm (8) is.

In 2006-2007 antwoordde men in deze hogeschool nog dat de aanwezigheidsgraad slechts 50 tot 75 % van de leden was zodat toch kan geconcludeerd worden dat deze hogeschool een positieve evolutie heeft doorgemaakt.

In één hogeschool is de aanwezigheidsgraad minder dan 50 % van de leden. In 2006-2007 waren dit 2 (andere) instellingen.

Er kan dus geconcludeerd worden, wat de evolutie sedert 2006-2007 betreft, dat er in 7 hogescholen een positieve evolutie (naar een grotere aanwezigheidsgraad) heeft plaatsgevonden, maar tegelijkertijd in 5 hogescholen een negatieve evolutie (naar een kleinere aanwezigheidsgraad). In 10 hogescholen bleef de aanwezigheidsgraad op hetzelfde peil als in 2006-2007.

3.4.1.3 De studentenraad verdedigt de belangen van de studenten op volgende wijze(n)

	Door permanente vertegenwoordiging in decretale bestuursorganen	Door permanente vertegenwoordiging in decretale overlegorganen	Door ad hoc vertegenwoordiging in projectgroepen	Door studenten-aangelegenheden te agenderen op bestuurs- en inspraakorganen	Door het indienen van adviezen op eigen initiatief	Via consultatie van de basis	Op een andere wijze
KUL	X	X	X	X	X	X	
UGent	X	X	X	X	X	X	X
UA	X	X	X	X	X	X	X
UHasselt	X	X	X	X	X	X	
VUB	X	X	X	X	X	X	
HUB - KUB	X	X	X	X	X	X	
ARTE	X	X	X	X	X	X	X
HWVL	X	X		X	X	X	
KATHO	X	X			X	X	
KHBO		X	X	X	X	X	
KHSL	X	X	X	X	X	X	
HG	X		X	X	X	X	X
KHL	X	X	X	X	X	X	X
KHK	X	X	X	X	X	X	
Groep T	X	X	X	X	X	X	
XIOS	X		X			X	
KHLi	X	X		X	X	X	
KdG		X	X	X	X	X	
ARTESIS	X		X	X	X	X	
LESSIUS		X	X	X	X	X	
PHL	X	X	X			X	
PLANTIJN	X	X	X	X	X	X	
HZS	X	X	X	X	X	X	X
W&K	X			X	X	X	
LUK		X		X	X	X	X
HUB - EHSAL	X	X	X	X	X	X	
ERASMUS	X			X	X	X	X
KHM	X	X	X	X	X	X	X

Commentaar:

1. Universiteiten:

De belangen van de studenten worden door de studentenraden bij alle universiteiten sterk verdedigd door permanente vertegenwoordiging in decretale bestuurs- en overlegorganen en door de studentenaangelegenheden te agenderen op de diverse bestuurs- en inspraakorganen. De ad-hoc-vertegenwoordiging in projectgroepen, het indienen van adviezen op eigen initiatief en de consultatie van de basis behoort overal tot het standaardpakket. Bij de UA en UGent zijn de studenten bovendien in alle advies- en beslissingsorganen vertegenwoordigd.

2. Hogescholen:

De studenten nemen in de Vlaamse Autonome hogescholen volop deel aan het bestuur van de instelling. Met uitzondering van de HZS waar er wel een academische raad werd opgericht waarin de studenten participeren, hoeven er geen formele medezeggenschapsorganen te worden opgericht. Dit is wel het geval voor alle vrije en officiële gesubsidieerde hogescholen waar de studenten participeren in de medezeggenschapsorganen via de academische raad en in voorkomend geval via de departementale raden.

In de vrije en officiële gesubsidieerde hogescholen verdedigt de studentenraad via getrapte aanduiding de belangen van de studenten in de formele medezeggenschapsorganen op maximale wijze. W&K vormt hierop opnieuw een uitzondering.

In alle 22 hogescholen gebeurt er een consultatie van de basis. In 20 hogescholen worden *adviezen* op eigen initiatief ingediend. In 19 hogescholen agendeert de studentenraad studentenaangelegenheden op bestuurs- en inspraakorganen. In 18 hogescholen is er permanente vertegenwoordiging in decretale bestuursorganen of in decretale overlegorganen. In 16 hogescholen is er ad-hocvertegenwoordiging in projectgroepen.

In 7 hogescholen verdedigt de studentenraad de belangen van de studenten op nog een andere wijze.

De 2 hogescholen die in 2006-2007 slechts van één tool gebruik maakten, evolueerden op een positieve wijze aangezien zij nu 4 tools gebruiken.

3.4.2 Voorrechten

3.4.2.1 De studentenraad heeft sinds 2004-2005 uit eigen beweging het volgende aantal schriftelijke adviezen uitgebracht

	1 advies	2 t.e.m. 5 adviezen	> 5 adviezen	geen
KUL			X	
UGent			X	
UA			X	
UHasselt			X	
VUB				X
HUB - KUB			X	
ARTE			X	
HWVL		X		
KATHO		X		
KHBO				X
KHSL		X		
HG			X	
KHL			X	
KHK				X
Groep T		X		
XIOS				X
KHLi		X		
KdG			X	
ARTESIS		X		
LESSIUS			X	
PHL			X	
PLANTIJN		X		
HZS			X	
W&K		X		
LUK			X	
HUB - EHSAL			X	
ERASMUS			X	
KHM			X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Vijf universitaire studentenraden hebben sinds het academiejaar 2004-2005, op eigen initiatief, meer dan 5 schriftelijke adviezen uitgebracht. Enkel de studentenraad van de VUB bracht sinds 2004-2005 nog geen enkel advies uit. Dit wegens een intensieve vorm van medebestuur.

2. Hogescholen:

In 11 hogescholen werden meer dan 5 adviezen uitgebracht. Dit is een positieve evolutie t.a.v. 2006-2007 waar het aantal toen slechts 2 (of volgens de studenten 3) hogescholen bedroeg. In 8 hogescholen werden 2 tot 5 adviezen uitgebracht.

In 3 hogescholen werd geen advies uitgebracht.

In 2006-2007 waren dit nog 6 (of volgens de studenten 5) instellingen zodat ook op dit punt een positieve evolutie te zien is. In één van deze instellingen dient het antwoord wel genuanceerd te worden waar de adviezen tot op heden mondeling gebeurden: men had geen nood om ze schriftelijk te maken wegens de vlotte contacten t.o.v. de directie of ze werden via de academische raad geformuleerd. In de toekomst wil men in deze instelling wel meer schriftelijk gaan werken om structurele veranderingen te kunnen verkrijgen.

3.4.2.2 In voorkomend geval waren de belangrijkste onderwerpen bij de uitgebrachte spontane schriftelijke adviezen de volgende

1. Universiteiten:

LOKO (K.U.Leuven) brengt vele adviezen uit. De verschillende adviezen worden uitgebracht via de verschillende werkgroepen en raden. De belangrijkste adviezen worden on line gezet door LOKO, opgedeeld per werkvergadering.(loko/documenten/standpunten). Een van de belangrijke recente schriftelijke standpuntbepalingen bij de K.U.Leuven betrof de 'begeleiding van de masterproef' en 'het advies over het internationaal beleid'.

De studentenraad van de UGent bracht schriftelijk advies uit over studiekosten, het Onderwijsreglement, de Sociale Voorzieningen (studentenresto's en huisvesting), het leerkrediet en het Tuchtreglement.

De studentenraad van de UA gaf advies over de bekendmaking van examenroosters, het zuiver creditsysteem, kwaliteitsvol studiemateriaal, de uitbreiding van de fietsenstallingen, de studiedruk, anderstalig onderwijs en het standpunt over de 2-jarige masteropleidingen.

De studentenraad van de UHasselt bracht naast probleemoplossende adviezen over studentgerelateerde onderwerpen (de problematiek omtrent uurroosters, aanbevelingen over de campusbibliotheek, de evaluatie van het volledige evaluatievergaderingssysteem) advies uit over de hervorming van de faculteiten en bestuursstructuren.

2. Hogescholen:

De belangrijkste onderwerpen zijn student gerelateerd. Het betreft dus vaak adviezen die betrekking hebben op:

- Onderwijs-en examenregeling: leerkrediet, academische kalender, examenplanning en - spreiding, onderwijskwaliteit binnen academische opleidingen, studie- en examenfaciliteiten, voorstellen inzake studiebelasting, permanente evaluatie en feedback, wijzigingen lessenroosters en lesverplaatsingen, elektronisch leerplatform (Intranet, Toledo), cursusverdeling;
- Studentenparticipatie: begroting algemene studentenraad, verslaggeving diverse studentenraden, verplaatsing van de verkiezingen, voorstellen voor OER-werkgroep, gOOD studentenparticipatie (opleidingsonderdeel, ICTS-fiche), werking LOKO (benaming "Leuvense studentenraad"), werkplan, studentenparticipatie (visietekst+actieplan), autonoom werkingsbudget studentenraad, ontwikkeling van een eigen website voor de studentenraad, betoging VVS m.b.t. financieringsdecreet, participatiemodel;
- Infrastructuur: problemen met nieuwbouw, nieuwe voorzieningen (web, drankfontein, ...), campusshop, parkingbeleid;

- Sociale voorzieningen: prijzen catering, tussenkomst in kosten openbaar vervoer, cursusmateriaal, mobiliteit, sport, regeling rond aanpassing variabele gedeelte studiegeld, het drukken van cursussen, keuken, studentenbegeleiding, studentenkaart;

Daarnaast kwamen ook 'ruimere' onderwerpen aan bod: tolerantieregels, eerlijk en ethisch handelen, integratie academische bachelors/masters in UGent, communicatiestrategie van de hogeschool, toekomst hoger kunstonderwijs, drugspreventiebeleid, veiligheid, intellectuele rechten studenten.

Ook in 2006-2007 was reeds een grote diversiteit in onderwerpen vast te stellen.

3.4.2.3 Er werd door het bestuur rekening gehouden met de spontane schriftelijke adviezen van de studentenraad in het volgende aantal gevallen

	in < 10% van de gevallen	in 10 t.e.m. 50% van de gevallen	in 51 t.e.m. 75% van de gevallen	in > 75% van de gevallen
KUL				X
UGent				X
UA		X		
UHasselt			X	
VUB	-			
HUB - KUB				X
ARTE			X	
HWVL				X
KATHO				X
KHBO	-			
KHSL				X
HG				X
KHL				X
KHK	-			
Groep T				X
XIOS	-			
KHLi				X
KdG				X
ARTESIS				X
LESSIUS				X
PHL			X	
PLANTIJN				X
HZS				X
W&K				X
LUK				X
HUB - EHSAL				X
ERASMUS				X
KHM				X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Het bestuur van de K.U.Leuven, UGent en HUB-KUB houdt sterk rekening (meer dan 75%) met de schriftelijke adviezen van de studentenraad. Het bestuur van de UA houdt, naar eigen zeggen, eveneens in meer dan 75% van de gevallen rekening met de adviezen van de studentenraad. De studentenraad zelf heeft het gevoel dat het bestuur slechts in veel minder gevallen rekening houdt met hun advies.

2. Hogescholen:

In de meeste hogescholen (17) werd in meer dan 75% van de gevallen door het bestuur rekening gehouden met deze schriftelijke adviezen van de studentenraad.

Dit is een positieve evolutie t.o.v. 2006-2007 waar dit toen slechts in 11 (volgens de studenten zelfs slechts 10) hogescholen het geval was.

Slechts in 2 hogescholen³¹ was dit maar in 51% t.e.m. 75% van de gevallen het geval.

In 2006-2007 waren dit er nog 4. Toen was er ook één hogeschool waar het percentage nog daalde onder de 50%.

³¹ ARTE en PHL.

3.4.2.3.1 Het bestuur motiveert dit wanneer het geen rekening houdt met deze adviezen

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB		NVT
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO	X	
KHBO		NVT
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK		NVT
Groep T	X	
XIOS		NVT
KHLi	X	
KdG	X	
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		-
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

In alle universiteiten motiveert het bestuur dit wanneer er geen rekening wordt gehouden met de adviezen.

2. Hogescholen:

Voor 3 hogescholen is deze vraag niet van toepassing gelet op het feit dat de studentenraad uit eigen beweging sedert 2004-2005 geen schriftelijk advies uitbracht. In een vierde hogeschool werd de vraag evenmin van toepassing geacht gelet op het feit dat er door het bestuur steeds rekening werd gehouden met de schriftelijke adviezen, en er dus geen motivering nodig was.

In alle overige hogescholen motiveerde het bestuur dit wanneer het geen rekening hield met de adviezen.

Deze vraag werd in 2006-2007 niet aan alle instellingen gesteld, zodat geen evaluatie van de algemene evolutie kan gedaan worden:

- Bij de instellingen die als participatiemodel het “medebestuur met stemrecht” hadden, werd de vraag enkel gesteld i.k.v. raadplegingsrecht;
- Bij de instellingen die als participatiemodel het “medebestuur zonder stemrecht” hadden, werd de vraag gewoonweg niet gesteld;
- Bij de instellingen met als participatiemodel “medezeggenschap” werd de vraag opnieuw enkel gesteld i.k.v. raadplegingsrecht.

3.5 Ondersteuning

3.5.1 Werkplan

3.5.1.1 De studentenraad heeft een werkplan ingediend met het oog op ondersteuning door het bestuur

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA		X
UHasselt		X
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE		X
HWVL	X	
KATHO		X
KHBO		X
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK		X
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi		X
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K	X	
LUK		X
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Slechts in 4 universiteiten dienen de studentenraden een werkplan in.

De studentenraad van de K.U.Leuven, LOKO, legt jaarlijks een gedetailleerd verslag en exploitatie ter goedkeuring aan de Raad voor Studentenvoorzieningen voor. Dit is dus een verantwoording van het gebruik van de ontvangen toelage van de voorbije periode. Dit komt overeen met 'een werkplan' zoals toegelicht in de memorie van toelichting bij het participatiedecreet.

De studentenraden van de UA en UHasselt dienden geen concreet en als dusdanig benoemd werkplan in.

Aan de VUB wordt er elk jaar een begroting opgemaakt.

2. Hogescholen:

Slechts in 10 hogescholen werd een werkplan ingediend.

Van sommige van de instellingen waar geen werkplan werd ingediend, dient het antwoord genuanceerd te worden. Zo bijvoorbeeld werd in een hogeschool geen werkplan ingediend maar krijgen de studenten wel de financiële middelen indien hun vraag goed wordt gemotiveerd (v.b. gefinancierde projectwerking).

In bepaalde hogescholen tenslotte was ten tijde van de bevraging door het regeringscommissariaat de opmaak van een werkplan in volle ontwikkeling.

De situatie is verbeterd t.o.v. 2006-2007 maar blijft nog ver achter op de decretale verplichtingen ter zake.

3.5.1.2 Het bestuur heeft in voorkomend geval dit werkplan gevolgd

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA		-
UHasselt		-
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE		-
HWVL		X
KATHO		-
KHBO		-
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK		-
Groep T	X	
XIOS		-
KHLi		-
KdG		-
ARTESIS		-
LESSIUS		-
PHL		-
PLANTIJN		-
HZS		-
W&K	X	
LUK		-
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

De universiteiten waarbij de studentenraden een werkplan indienen, houden hier rekening mee.

2. Hogescholen:

In 8 van de 10 hogescholen waar een werkplan werd ingediend, heeft het bestuur dit werkplan gevolgd.

In één hogeschool was dit nog³² niet het geval. Een andere hogeschool kon ons (nog) geen antwoord op deze vraag geven omdat het werkplan nog niet besproken was op de raad van bestuur.

³² HWVL, t.g.v. een interne discussie tussen de hogeschool en de vzw stuvo over de financieringsbron (nl. wiens verantwoordelijkheid het is). Zie ook het hoofdstuk 'Conclusies'.

In 2006-2007 werd in alle instellingen waar de studentenraad een werkplan had ingediend (naargelang de bron [bestuur/studenten] waren dit er 3 of 5), dit werkplan gevolgd door het bestuur. In één hogeschool³³ zou dit (volgens de studenten) niet het geval geweest zijn, maar daar betwistte het bestuur dat er überhaupt een werkplan werd ingediend.

3.5.2 Concrete ondersteuning

3.5.2.1 Het bestuur heeft de volgende vormen van ondersteuning aan de studentenraad toegekend

	infrastructurele ondersteuning	financiële ondersteuning	administratieve ondersteuning	organisatorische ondersteuning
KUL	X	X		X
UGent	X	X	X	X
UA	X	X	X	X
UHasselt	X	X	X	X
VUB	X	X	X	X
HUB - KUB	X	X	X	X
ARTE	X	X	X	X
HWVL	X			X
KATHO	X	X		X
KHBO	X	X	X	X
KHSL	X	X	X	X
HG	X	X	X	X
KHL	X	X	X	X
KHK	X	X	X	X
Groep T	X	X		X
XIOS	X	X	X	X
KHLi	X	X	X	X
KdG	X	X	X	X
ARTESIS	X		X	X
LESSIUS	X	X	X	X
PHL	X	X	X	X
PLANTIJN	X	X	X	X
HZS	X	X	X	X
W&K	X	X	X	
LUK	X	X		
HUB - EHSAL	X	X	X	X
ERASMUS	X	X	X	X
KHM	X	X	X	X

³³ XIOS

Commentaar:

1. Universiteiten:

Bij bijna alle universiteiten krijgt de studentenraad de volledige ondersteuning van het instellingsbestuur. Alleen de K.U.Leuven biedt strikt genomen geen rechtstreekse administratieve ondersteuning, maar onrechtstreeks: door de financiële bijdrage draagt zij hier wel aan bij. De faciliteiten voor de studentenaafgevaardigden (organisatorische ondersteuning) zijn voor deze instelling wel maar alleen van toepassing voor die studenten die zetelen in de beleidsorganen.

2. Hogescholen:

In maar liefst 16 hogescholen heeft het bestuur een maximale vorm van ondersteuning aan de studentenraad toegekend.

In 2006-2007 was dit ook reeds in 15 (volgens de hogeschoolbesturen) of 10 (volgens de studenten) instellingen het geval.

Dit grote aantal moet echter meteen genuanceerd worden aangezien het begrip ondersteuning zeker niet steeds dezelfde lading dekt over de verschillende instellingen:

- Wat de “infrastructurele ondersteuning” betreft, gaat dit van het ter beschikking stellen van een lokaal gedeeld met de studentenvereniging tot het ter beschikking stellen van een eigen lokaal, computerinfrastructuur, printer,...
- Wat de “financiële ondersteuning” betreft, zijn er bepaalde instellingen waar de studentenraad jaarlijks een op voorhand bekend vast budget krijgt toegekend (voor algemeen beheer). In andere instellingen gaat het meer over een ad-hoc terugbetaling van gemaakte (veelal vervoerskosten (systeem van schuldvorderingen), soms zonder dat op voorhand een limiet (maximumbedrag) aan de studentenraad wordt bekendgemaakt. Ook wat de grootteorde van het toegekende budget betreft, is er veel verschil tussen de instellingen onderling. Ten derde wordt de financiering desgevallend aangevuld met subsidies vanuit de vzw sociale voorzieningen³⁴.
- Wat de “administratieve ondersteuning” betreft, wordt in vele hogescholen een participatiecoach door het bestuur (soms samen met de vzw sociale voorzieningen³⁵) ter beschikking gesteld van de studentenraad. In sommige hogescholen blijft deze administratieve ondersteuning beperkt tot een ad-hocondersteuning.
- Tenslotte kan ook over de “organisatorische ondersteuning” dezelfde opmerking worden gemaakt. Dit gaat van het geven van een vrijstelling aan studentenaafgevaardigden voor bepaalde vakken en/of lessen tot het inbedden van de studentenvertegenwoordiging als opleidingsonderdeel in een bepaald departement.

³⁴ V.b. Erasmus

³⁵ KHL

3.6 Info en communicatie

3.6.1 Archief en informatiebronnen

3.6.1.1 Er bestaat een archief van de studentenraad

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO		X
KHBO		X
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi		X
KdG	X	
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		X
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

De studentenraden van alle universiteiten hebben een archief.

Aan de VUB maakt het Secretariaat van de Raad, zoals in het Huishoudelijk Reglement voorzien, een syntheseverslag op van iedere vergadering. De goedgekeurde notulen van de studentenraad worden door het Secretariaat van de Raad in chronologische volgorde bewaard.

2. Hogescholen:

In de meeste hogescholen bestaat er een archief van de studentenraad. Dit is soms onvolledig en ongestructureerd, en is niet steeds in elektronische vorm beschikbaar.

Deze vraag werd in 2006-2007 niet gesteld aan de instellingen.

3.6.1.2 De studentenraad heeft een website of andere informatiebronnen

	ja	neen
KUL	X	
UGent	X	
UA	X	
UHasselt	X	
VUB	X	
HUB - KUB	X	
ARTE	X	
HWVL	X	
KATHO		X
KHBO	X	
KHSL	X	
HG	X	
KHL	X	
KHK	X	
Groep T	X	
XIOS	X	
KHLi		X
KdG	X	
ARTESIS	X	
LESSIUS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		X
LUK	X	
HUB - EHSAL	X	
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

De studentenraden van de universiteiten hebben allen een eigen website. Enkelen hebben nog andere informatiebronnen.

2. Hogescholen:

Slechts in 3 hogescholen beschikt de studentenraad noch over een website, noch over andere informatiebronnen.

Deze vraag werd in 2006-2007 niet gesteld aan de instellingen.

3.6.1.2.1 In voorkomend geval gaat het over de volgende informatiebronnen

1. Universiteiten:

Sommige studentenraden hebben nog bijkomende informatiebronnen zoals daar zijn: intranet met forum en box.net³⁶, Toledo, infosessies en het studentenblad VETO³⁷ en een StuRa Magazine³⁸, Minerva en Athena en het studentenblad Schamper (UGent). De studenten van de VUB beschikken over een studentenforum op internet "Esplanade" en een studentenkrant "De Moeial".

2. Hogescholen:

- Eigen website
- Intranet: TOLEDO-platform, intranet met forum, box.net, blackboard, ...
- Andere: eigen server (met archief), Plasmascherm, verzameling van informatie en nuttige werken in verband met studentenparticipatie, organisatie in ELO, valven, intern mailverkeer, tv-schermen via de dienst communicatie, spreekuur, eigen community op elektronische omgeving, link via hogeschoolwebsite, website voor de huidige en één voor de toekomstige studentenvertegenwoordiger, nieuwsbrief, Blog, Dokeos + studentenmagazine BOX + studentennieuwsbrief, Facebook + gmailadres, StuRa Magazine, ...

Deze vraag werd in 2006-2007 niet gesteld aan de instellingen.

³⁶ HUB-KUB

³⁷ K.U.Leuven

³⁸ UHasselt

3.6.2 Het informeren van de studenten

3.6.2.1 De studentenraad informeert de studenten over de uitoefening van zijn bevoegdheden op volgende wijze(n)

	door verslagen te verspreiden van bestuurs- en inspraakorganen waarin hij vertegenwoordigers heeft	door affichecampagnes	via website of intranet	via de valven	via een rondgang in de auditoria/klassen	via een eigen nieuwsbrief	via workshops
KUL		X	X				X
UGent	X	X	X		X	X	X
UA		X	X	X			
UHasselt		X	X	X		X	X
VUB	X	X	X	X	X		X
HUB - KUB	X	X	X	X	X	X	
ARTE	X	X	X	X	X		X
HWVL	X			X		X	
KATHO	X		X	X	X		
KHBO		X	X	X	X		
KHSL	X	X	X	X	X		
HG		X	X				X
KHL	X	X	X	X	X		
KHK	X				X		
Groep T			X	X			
XIOS	X		X	X	X		
KHLI	X		X	X	X		
KdG	X	X	X		X		
ARTESIS	X		X				
LESSIUS		X	X	X	X		
PHL	X	X	X	X	X		
PLANTIJN		X	X	X			
HZS	X	X	X	X	X	X	X
W&K	-	-	-	-	-	-	-
LUK		X	X	X	X		X
HUB - EHSAL	X	X	X	X	X	X	
ERASMUS	X		X	X			
KHM		X	X	X	X	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

De studentenraden bij de universiteiten hanteren een gelijkaardige communicatiestrategie naar de studenten toe. Affichecampagnes en informatiedoorstroming via een eigen website of het intranet zijn het meest voorkomend. De K.U.Leuven heeft ook nog zijn studentenblad VETO en The Voice. Bij de UGent, VUB en HUB-KUB worden de verslagen verdeeld van bestuurs- en inspraakorganen waarin de studenten zitting hebben. De HUB-KUB beschikt over een 'box.net' waarop men alle documenten omtrent studentenparticipatie kan terugvinden. Daarnaast wordt gebruikgemaakt van valven, workshops en/of een rondgang in de auditoria. De studentenraad van de UGent, UHasselt en HUB-KUB heeft een eigen nieuwsbrief.

2. Hogescholen:

In één hogeschool informeert de studentenraad de studenten op maximale wijze over de uitoefening van zijn bevoegdheden. In 1 hogeschool informeert de studentenraad volgens de enquête de studenten op geen enkele wijze. In 2006-2007 gebeurde dit in deze hogeschool nog op 2 verschillende manieren³⁹.

³⁹ Door verslagen te verspreiden van bestuurs- en inspraakorganen waarin de studentenraad vertegenwoordigers heeft en via website of intranet.

De populairste manier waarop de studentenraad de studenten informeert in hogescholen is via de website of het intranet (20 hogescholen) (dit was reeds in 2006-2007 het populairste medium), via de valven (17 hogescholen) en door verslagen te verspreiden van bestuurs- en inspraakorganen waarin er vertegenwoordigers zetelen (14 hogescholen).

Andere manieren waarop de studentenraad de studenten informeert over de uitoefening van zijn bevoegdheden zijn o.m.: via een hogeschoolbrede nieuwsbrief, via e-mails, via een studentenmagazine, door het in sommige departementen verplicht zetelen van de klassenverantwoordelijke in de departementale studentenraad of via een plasmascherm aan het lokaal studentenraad dat voortdurend informatie verspreidt.

3.7 Participatiemodellen

3.7.1 Algemeen

3.7.1.1 Volgend participatiemodel is vandaag in de instelling van toepassing

	medebestuur met stemrecht voor de studenten	medebestuur met stemrecht, enkel voor studentgebonden aangelegenheden	medezeggenschap via de studentenraad
KUL	X		
UGent	X		
UA	X		
UHasselt	X		
VUB	X		
HUB - KUB	X		
ARTE		X	
HWVL	X		
KATHO			X
KHBO			X
KHSL		X	
HG	X		
KHL	X		
KHK			X
Groep T			X
XIOS	X		
KHLi			X
KdG			X
ARTESIS	X		
LESSIUS		X	
PHL	X		
PLANTIJN	X		
HZS	X		
W&K	X		
LUK			X
HUB - EHSAL	X		
ERASMUS	X		
KHM	X		

Commentaar:

1. Universiteiten:

Alle universiteiten hebben het participatiemodel van medebestuur met stemrecht voor de studenten.

2. Hogescholen:

In 15 hogescholen hanteert men als participatiemodel het medebestuur met stemrecht voor de studenten (al dan niet beperkt tot stemrecht enkel voor studentgebonden aangelegenheden). Het participatiemodel van de medezeggenschap via de studentenraad wordt gebruikt in 7 hogescholen.

3.7.1.2 Deze keuze heeft volgende reden(en)

	vrije keuze	geen 10% kiezers	decretaal vastgelegd
KUL	X		
UGent			X
UA	X		
UHasselt	X		
VUB	X		
HUB - KUB	X		
ARTE	X		
HWVL	X		X
KATHO	X		
KHBO	X		
KHSL	X		
HG			X
KHL	X		
KHK	X		
Groep T	X		
XIOS			X
KHLi	X		
KdG	X		
ARTESIS			X
LESSIUS	X		
PHL	X		
PLANTIJN	X		
HZS			X
W&K	X		
LUK	X		
HUB - EHSAL	X		
ERASMUS			X
KHM	X		

Commentaar:

1. Universiteiten:

Voor alle universiteiten was de keuze van participatiemodel een vrije keuze. Voor de UG is dit niet van toepassing wegens decretaal vastgelegd.

2. Hogescholen:

Wanneer er medebestuur met stemrecht voor de studenten is, kan dit gaan om een vrije, bewuste keuze van het bestuur van de instelling voor de meest ruime vorm van studentenparticipatie. Voor de 6 Vlaamse Autonome Hogescholen werd de keuze decretaal bepaald.

Ingeval er voor medebestuur met stemrecht, enkel voor studentgebonden aangelegenheden, werd geopteerd, was dit een vrije keuze.

Niettemin prefereren de studenten zelf soms het medezeggenschap via de studentenraad. Het model van medebestuur impliceert immers niet noodzakelijk een beter netto-participatieresultaat dan een systeem van medezeggenschap. Bij medebestuur hebben de studenten soms het gevoel dat hun stem van weinig doorslaggevende betekenis kan zijn in de raad van bestuur. Daarenboven voelen deze studenten zich veel minder geremd in een systeem van medezeggenschap, en weegt de verantwoordelijkheid veel minder zwaar. Studenten die in het bestuur stemrecht hebben, moeten zich immers naar de buitenwereld, en dus de andere studenten toe, steeds scharen achter de beslissingen van de raad van bestuur (loyaliteitsvereiste), hoewel ze er soms zelf misschien niet achter staan. Ten slotte vallen ook een aantal belangrijke prerogatieven weg bij medebestuur waarbij de studenten meer dan 10% van de leden van het bestuur uitmaken, namelijk het beraadslagingsrecht en het raadplegingsrecht, en wensen zij hier wel gebruik van te maken.

Ook in 2006-2007 waren de aangehaalde redenen voor de modelkeuze divers en meervoudig. Ook toen werd reeds, in de instellingen waar men als participatiemodel de medezeggenschap had, vaak dit model door de studenten zelf verkozen.

3.7.1.3 Het participatiemodel is gewijzigd sinds 2004-2005

	ja	neen
KUL	X	
UGent		-
UA		X
UHasselt		X
VUB		X
HUB - KUB		X
ARTE		X
HWVL		X
KATHO		X
KHBO		X
KHSL		X
HG		X
KHL		X
KHK		X
Groep T		X
XIOS		X
KHLi		X
KdG		X
ARTESIS		X
LESSIUS		X
PHL		X
PLANTIJN		X
HZS		X
W&K	X	
LUK		X
HUB - EHSAL		X
ERASMUS		X
KHM		X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Slechts bij één universiteit, de K.U.Leuven, werd het participatiemodel gewijzigd sinds 2004-2005 omdat naar aanleiding van de inwerkingtreding van het participatiedecreet het medebestuur met stemrecht werd ingevoerd. Bij de andere universiteiten werd dit niet gewijzigd of is dit niet van toepassing wegens decretaal vastgelegd.

2. Hogescholen:

Slechts in één hogeschool⁴⁰ is dit participatiemodel gewijzigd sinds 2004-2005. In deze instelling ging men in 2007-2008 van een inspraakmodel (medezeggenschap via de studentenraad) naar een model van medebestuur met stemrecht voor de studenten.

⁴⁰ W&K: er zit 1 student in de raad van bestuur.

3.7.1.4 De keuze van het participatiemodel werd opgenomen in volgende stukken

	de statuten	het huishoudelijk reglement	ander
KUL			X
UGent			X
UA			X
UHasselt			X
VUB	X		
HUB - KUB	X		
ARTE	X	X	
HWVL		X	
KATHO			X
KHBO	X		
KHSL			X
HG			X
KHL	X	X	
KHK			X
Groep T	X		X
XIOS			X
KHLi			X
KdG			X
ARTESIS			X
LESSIUS		X	X
PHL	X		
PLANTIJN	X		
HZS			X
W&K	X	X	
LUK			X
HUB - EHSAL	X		
ERASMUS			X
KHM	X	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

Er zijn 2 universiteiten die dit in hun statuten hebben opgenomen. Bij de overige universiteiten wordt dit geregeld in het organiek reglement en gewoon reglement, in het participatiereglement of decretaal.

2. Hogescholen:

Bij 9 hogescholen werd deze keuze opgenomen in de statuten.

In 2006-2007 was dit nog maar bij 5 hogescholen het geval. De verankering van de keuze voor een participatiemodel in de statuten kent dus een positieve evolutie. Bij 6 hogescholen werd deze keuze (ook) opgenomen in het huishoudelijk reglement. In 2006-2007 was dit voor geen enkele instelling het geval (volgens de besturen) of slechts voor 2 hogescholen (volgens de studenten). Ook hier is dus vooruitgang merkbaar.

Bij 13 hogescholen werd deze keuze (bijkomend) ergens anders in opgenomen: in het participatiereglement, in een beslissing van de raad van bestuur, ... Zes van deze 13 hogescholen zijn VAH's waar het medebestuur decretaal verankerd is.

3.7.2 Voor de instellingen met medebestuur met stemrecht

3.7.2.1 Er zetelen studenten met stemrecht in de volgende bestuursorganen

	algemene vergadering	raad van bestuur	bestuurscollege	departementsraad	directiecomité	academische raad	ander bestuursorgaan met beslissingsbevoegdheid
KUL		X	X			X	X
UGent		X	X				X
UA		X	X	X			X
UHasselt		X	X	X		X	
VUB		X	X				X
HUB - KUB		X				X	X
HWVL		X		X			X
HG	-	X	X	X			
KHL	X	X		X		X	X
XIOS		X		X			X
ARTESIS		X		X			
PHL		X		X		X	X
PLANTIJN		X		X		X	X
HZS		X				X	
W&K	X						X
HUB - EHSAL		X				X	X
ERASMUS		X		X			X
KHM		X		X		X	X

Commentaar:

1. Universiteiten:

In alle universiteiten zetelen de studenten met stemrecht in de raad van bestuur. In 5 universiteiten zetelen de studenten ook met stemrecht in het bestuurscollege. Alleen in de HUB-KUB is dit niet het geval. In de UA en de UHasselt zitten er daarenboven stemgerechtigde studenten in de departementsraad en in de K.U.Leuven, de UHasselt en de HUB-KUB in de academische raad. Met uitzondering van de UHasselt zetelen er in alle universiteiten ook stemgerechtigde studenten in andere bestuursorganen met beslissingsbevoegdheid.

Aan de K.U.Leuven zetelen er niet alleen studenten in de raad van bestuur en de academische raad, maar ook in het College van Bestuur, het Groepsbestuur en het faculteitsbestuur. Bij deze laatste 3 organen geldt er wel een beperking tot studentgerelateerde onderwerpen. Aan de UGent zetelen er studenten in de raad van bestuur, het bestuurscollege, de sociale raad, de faculteitsraden en in alle adviesorganen met uitzondering van de onderzoeksraad.

2. Hogescholen:

Van de 12 hogescholen waarvan het participatiemodel medebestuur met stemrecht is, zijn er 11 hogescholen waarbij er stemgerechtigde studenten in de raad van bestuur zitten.

In één hogeschool zitten de stemgerechtigde studenten in een ander bestuursorgaan met beslissingsbevoegdheid.

In 2006-2007 kende de W&K nog het participatiemodel van de medezeggenschap zodat de vraag toen niet van toepassing was.

De vertegenwoordiging in de raad van bestuur is soms aangevuld met een vertegenwoordiging in de academische raad of algemene vergadering.

Dit was reeds zo in 2006-2007, maar dan voor 3 instellingen minder dan nu het geval is.

Andere bestuursorganen met beslissingbevoegdheid waarin studenten zetelen met stemrecht zijn o.m. de raad van bestuur en algemene vergadering van een vzw studentenvoorzieningen, de raad van bestuur en algemene vergadering van de associatie, ...

3.7.2.2 Er is een systeem van plaatsvervangers met het oog op de continuïteit van de participatie

	ja	neen
KUL		X
UGent	X	
UA	X	
UHasselt		X
VUB	X	
HUB - KUB		X
HWVL	X	
HG	X	
KHL		X
XIOS	X	
ARTESIS	X	
PHL	X	
PLANTIJN	X	
HZS	X	
W&K		X
HUB - EHSAL		X
ERASMUS	X	
KHM		X

Commentaar:

1. Universiteiten:

Bij de helft van de universiteiten is er een systeem van plaatsvervangers voorzien, bij de andere helft niet. De K.U.Leuven benadrukt wel de 100% participatiegraad.

In de VUB is de aanwezigheid op de vergaderingen van de studentenraad moreel verplicht voor ieder op regelmatige wijze uitgenodigd lid. De afwezigheid op de vergaderingen wordt zo mogelijk op voorhand schriftelijk meegedeeld aan de voorzitter of de secretaris. Voor elk effectief lid is er een plaatsvervanger voorzien. Plaatsvervangende leden kunnen de vergaderingen van de studentenraad bijwonen zonder stemrecht. Bij afwezigheid van het effectief lid kan het plaatsvervangend lid evenwel de vergadering als stemgerechtigd lid bijwonen.

2. Hogescholen:

Van de 12 hogescholen waarvan het participatiemodel medebestuur met stemrecht is, zijn er 8 instellingen waar er een systeem van plaatsvervangers is voorzien. In 4 hogescholen is dit niet het geval.

In 2006-2007 was dit enkel in de KHM niet voorzien.

3.7.2.3 Er werd tussen het bestuur en de studentenraad sinds 2004-2005 het volgende aantal keren beraadslaagd over ontwerpen van reglementaire bepalingen⁴¹

	geen enkele keer	1 keer	2 t.e.m. 5 keer	> 5 keer
KUL				X
UGent				X
UA	X			
UHasselt				X
VUB				X
HUB - KUB		X		
HWVL			X	
HG				X
KHL				X
XIOS	X			
ARTESIS				X
PHL				X
PLANTIJN			X	
HZS				X
W&K			X	
HUB - EHSAL		X		
ERASMUS				X
KHM				X

Commentaar:

1. Universiteiten:

In de helft van de universiteiten werd er meer dan 5 keer beraadslaagd tussen het bestuur en de studentenraad over ontwerpen van reglementaire bepalingen.

2. Hogescholen:

Sinds 1996 is de studentenraad actief betrokken in de beleidsvoorbereiding in de VAH's via het verplichte adviesrecht, naast de decretale studentenvertegenwoordiging in de raad van bestuur. Deze twee lijnen liepen ongestoord naast elkaar. Artikel II. 54 van het participatiedecreet heeft hier echter verandering in gebracht. Dit artikel stelt dat de bevoegdheden en prerogatieven van de studentenraad rond beraadslaging en raadpleging niet worden uitgeoefend ten aanzien van het bestuur waarvan ten minste 10% van de leden bestaat uit stemgerechtigde studenten, wat zich in een VAH steeds voordoet. De sinds 1996 verworven participatierechten voor de studentenraden - in het bijzonder voor de studenten van de Vlaamse autonome hogescholen- worden door deze decretale bepaling dus uitgehold.

⁴¹ Indien minder dan 10% van de bestuursleden studenten zijn

Uit de bevraging blijkt evenwel dat de in de VAH's voorheen opgebouwde cultuur van raadpleging en beraadslaging zoals vastgelegd in het hogescholendecreet van 1994 verder wordt gezet. Hoewel niet decretaal verplicht voor de Vlaamse autonome hogescholen (VAH's) werd de studentenraad toch verder geraadpleegd over ontwerpen van reglementaire bepalingen. In de praktijk gaan de Vlaamse autonome hogescholen verder in de studentenparticipatie dan decretaal bepaald. De geest van het participatiedecreet primeert duidelijk op de letterlijke bepalingen

Vijf VAH's maken hier expliciet melding van. In 4 van deze hogescholen werd sinds 2004-2005 meer dan 5 keer beraadslaagd over ontwerpen van reglementaire bepalingen. In één andere VAH werd 2 t.e.m. 5 keer beraadslaagd. Voor 4 van de 5 VAH's wordt meegedeeld dat het uitgebrachte advies in alle gevallen werd gevolgd en voor één VAH werd het advies in 50% of meer van de gevallen gevolgd door het hogeschoolbestuur. Dit is een mooi resultaat..

Wat de overige (7) hogescholen (met als participatiemodel medebestuur met stemrecht) betreft, kan het volgende uit de enquête worden afgelezen:

- In één instelling werd één keer beraadslaagd
- In 2 instellingen werd 2 t.e.m. 5 keer beraadslaagd. Dit was ook zo in 2006-2007.
- In 4 instellingen werd meer dan 5 keer beraadslaagd. In 2006-2007 was dit slechts voor 1 hogeschool het geval.

Waar in 2006-2007 nog in 3 (volgens de studenten 4) hogescholen geen enkele keer werd beraadslaagd, werd nu in alle instellingen minstens één keer beraadslaagd. Dit is een positieve evolutie.

3.7.2.4 De volgende decretaal bepaalde items zijn daarbij aan bod gekomen

	vaststellen van rechtspositieregeling van de student en van de onderwijs- en examenregeling	vaststelling en besteding van de inschrijvingsgelden	uitwerken van initiatieven inzake studentenbegeleiding	vaststellen van de regelen inzake internationale studentenmobiliteit	bepalen van de organisatie van het academiejaar, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling
KUL	X	X	X	X	X
UGent	X	X	X	X	X
UA	-	-	-	-	-
UHasselt	X	X	X	X	
VUB	-	-	-	-	-
HUB - KUB	-	-	-	-	-
HWVL	X	X	X	X	X
HG	X	X			X
KHL	X	X	X	X	X
XIOS	-	-	-	-	-
ARTESIS	X	X			
PHL	X	-	X	-	-
PLANTIJN	X	X	X	-	-
HZS	X	X	X	X	X
W&K	X	X	-	-	-
HUB - EHSAL	-	-	-	-	-
ERASMUS	X	X			X
KHM	X	X	X	X	X

Commentaar:

1. Universiteiten:

De K.U.Leuven benadrukt dat de studenten via de werkgroepen meewerken aan (bijna) alle belangrijke punten. De VUB geeft geen concrete opsomming maar meent dat alle decretaal bepaalde items aan bod zijn gekomen tijdens de beraadslagingen.

2. Hogescholen:

In 2 hogescholen zijn alle decretaal bepaalde items aan bod gekomen.

Dit zijn dan ook hogescholen waar meer dan 5 keer beraadslaagd werd tussen het bestuur en de studentenraad.

Net zoals in 2006-2007 had de beraadslaging het vaakst betrekking op het onderwijs- en examenreglement.

3.7.2.5 Deze beraadslaging leidde tot een akkoord tussen bestuur en studentenraad in het volgende aantal gevallen

	in alle gevallen	in $\geq 50\%$ van de gevallen	in $< 50\%$ van de gevallen	in geen enkel geval
KUL		X		
UGent	X			
UA				-
UHasselt			X	
VUB	X			
HUB - KUB	X			
HWVL	X			
HG	X			
KHL	X			
XIOS				-
ARTESIS		X		
PHL	X			
PLANTIJN	X			
HZS	X			
W&K	X			
HUB - EHSAL	X			
ERASMUS	X			
KHM		X		

Commentaar:

1. Universiteiten:

In 3 universiteiten leidde de beraadslaging in alle gevallen tot een akkoord.

2. Hogescholen:

In enkele Vlaamse autonome hogescholen werd toch advies gevraagd aan de studentenraad, hoewel niet decretaal verplicht. Wanneer er werd beraadslaagd, bereikten 5 instellingen steeds een akkoord. Eén instelling bereikte een akkoord in 50% of meer van alle beraadslagingen. Een vergelijkbaar resultaat met 2006-2007.

3.7.2.6 Sinds 2004 werd de studentenraad het volgende aantal keren geraadpleegd over ontwerpen van reglementaire bepalingen⁴²

	geen enkele keer	1 keer	2 t.e.m. 5 keer	> 5 keer
KUL				X
UGent				X
UA				X
UHasselt				X
VUB				X
HUB - KUB	-			
HWVL			X	
HG	X			
KHL				X
XIOS	X			
ARTESIS				X
PHL			X	
PLANTIJN			X	
HZS				X
W&K		X		
HUB - EHSAL	-			
ERASMUS		X		
KHM				X

Commentaar:

1. Universiteiten:

In 5 universiteiten werd de studentenraad sinds 2004 meer dan 5 keer geraadpleegd over ontwerpen van reglementaire bepalingen.

2. Hogescholen:

Binnen dit type enkel decretaal verplicht wanneer de studenten minder dan 10% van het totaal aantal leden van het bestuursorgaan uitmaken.

Voor de onderwerpen waarover volgens het decreet beraadslaagd moet worden, zijn het instellingsbestuur en de studentenraad bijna evenwaardige partners. Iedere beraadslaging moet leiden tot een akkoord of niet-akkoord. Een akkoord moet door het bestuur worden uitgevoerd. Bij niet akkoord neemt het bestuur een eindbeslissing.

Bij de onderwerpen waarover het bestuur volgens het decreet de studentenraad moet raadplegen resulteren de conclusies van deze raadpleging in een met redenen omkleed advies van de studentenraad waarvan het bestuur slechts op gemotiveerde wijze kan afwijken en dit binnen een termijn van 30 kalenderdagen.

De beraadslaging is een voor de studenten sterkere vorm van inspraak dan de raadpleging.

⁴² Indien minder dan 10% van de bestuursleden studenten zijn

In 2 instellingen werd de studentenraad meer dan 5 keer geraadpleegd. In 2 instellingen werd de studentenraad tussen de 2 en 5 keer geraadpleegd. In één instelling werd deze slechts een enkele keer geraadpleegd.

Het aantal keren dat de studentenraad geraadpleegd werd, ligt in stijgende lijn met de resultaten in 2006-2007. Toen duiden de meeste instellingen aan dat er 2 tot 5 keer geraadpleegd werd, sommige zelfs geen enkele keer. Nu krijgen we een verschuiving in positieve zin.

3.7.2.7 De volgende decretaal bepaalde items zijn daarbij aan bod gekomen

	het algemeen beleid inzake interne kwaliteitszorg	het vaststellen van de gedragscode inzake taalregeling	het vaststellen van de regelen inzake de evaluatie van de onderwijsactiviteit en van het academisch, respectievelijk het onderwijzend personeel
KUL	X	X	X
UGent	X	X	X
UA			
UHasselt	X	X	X
VUB			
HUB - KUB	-	-	-
HWVL	-	-	-
HG	-	-	-
KHL	X	X	X
XIOS	-	-	-
ARTESIS	-	-	-
PHL	X	X	X
PLANTIJN	X	X	X
HZS	-	-	-
W&K		X	
HUB - EHSAL	-	-	-
ERASMUS	-	-	-
KHM	X	X	X

Commentaar:

1. Universiteiten:

De VUB geeft hier geen opsomming in de vragenlijst maar geeft tijdens het gesprek aan dat alle decretaal bepaalde items aan bod zijn gekomen.

2. Hogescholen:

In de meeste instellingen kwamen alle decretaal bepaalde items aan bod.

Slechts één instelling vormde hierop een uitzondering: in W&K werd de studentenraad enkel geraadpleegd over het vaststellen van de gedragscode inzake de taalregeling.

Hoewel niet decretaal verplicht voor de Vlaamse autonome hogescholen werd de studentenraad toch geraadpleegd over ontwerpen van reglementaire bepalingen in casu in o.m. Erasmus, HWVL, HG, Artesis en HZS.

In 2006-2007 kwam het onderwijs -en examenreglement als meest behandelde thema naar voren. In deze voortgangsrapportage was de vraag ook open geformuleerd naar welke de meest voorkomende onderwerpen waren. Nu werden de decretale thema's in de gesloten vraag opgenomen, wat mogelijk de antwoorden mee gestuurd heeft naar het aanvinken van deze thema's, daar waar deze in 2006-2007 niet zo duidelijk tot uiting kwamen. Het maakt een vergelijking met 2006-2007 moeilijk. Het blijft een positieve vaststelling dat de meeste instellingen verklaren dat alle decretaal verplichte thema's aan bod komen.

3.7.2.8 Het bestuur volgde het met redenen omklede advies van de studentenraad dat n.a.v. deze raadpleging(en) werd uitgebracht in het volgende aantal gevallen

	in alle gevallen	in $\geq 50\%$ van de gevallen	in $< 50\%$ van de gevallen	in geen enkel geval
KUL		X		
UGent	X			
UA		X		
UHasselt		X		
VUB	X			
HUB - KUB				-
HWVL	X			
HG	X			
KHL		X		
XIOS				-
ARTESIS		X		
PHL		X		
PLANTIJN	X			
HZS	X			
W&K	X			
HUB - EHSAL				-
ERASMUS	X			
KHM		X		

Commentaar:

1. Universiteiten:

In 2 universiteiten volgde het bestuur in alle gevallen het advies van de studentenraad. In 3 universiteiten in meer dan de helft van de gevallen.

2. Hogescholen:

In 3 instellingen volgde het bestuur de uitgebrachte adviezen in meer dan 50% van de gevallen. In 2 instellingen werden deze gemotiveerde adviezen steeds door het bestuur gevolgd.

Dit ligt volledig in de positieve lijn die in 2006-2007 werd opgetekend.

3.7.2.9 In de gevallen dat het bestuur het in punt 3.46 bedoelde advies van de studentenraad niet volgde, werd er hiervoor steeds een motivering aan de studentenraad bezorgd

	ja	neen
KUL	X	
UGent		-
UA		X
UHasselt		X
VUB		-
HUB - KUB		-
HWVL		-
HG		-
KHL	X	
XIOS		-
ARTESIS	X	
PHL	X	
PLANTIJN		-
HZS		-
W&K		-
HUB - EHSAL		-
ERASMUS	X	
KHM	X	

Commentaar:

1. Universiteiten:

In twee universiteiten werd er in geval dat het bestuur het advies van de studentenraad niet volgde een motivering hiervoor aan de studentenraad bezorgd. In de andere 2 universiteiten was dit niet zo.

2. Hogescholen:

In elke instelling werd een motivering aan de studentenraad gegeven wanneer het bestuur het gemotiveerde advies niet volgde.

In 2006-2007 gebeurde dit in één instelling nog niet. Ook hier is er dus een positieve evolutie.

3.7.3 Voor de instellingen met medebestuur enkel voor studentgebonden aangelegenheden

3.7.3.1 Er zetelen studenten met stemrecht, uitsluitend voor studentgebonden aangelegenheden, in de volgende bestuursorganen

	algemene vergadering	raad van bestuur	bestuurscollege	directiecomité	academische raad	ander bestuursorgaan met beslissingsbevoegdheid
ARTE					X	X
KHSL					X	
LESSIUS	-	-	-	-	X	-

Commentaar:

Hogescholen:

Dit komt in de 3 instellingen voor. Beslissingen rond studentgebonden items liggen binnen de bevoegdheid van de academische raad.

3.7.3.2 Er is een systeem van plaatsvervangers

	ja	neen
ARTE	X	
KHSL	X	
LESSIUS	X	

Commentaar:

Hogescholen:

In deze 3 instellingen wordt ook in een systeem van plaatsvervangers voorzien. Wanneer de effectieve studentenvertegenwoordiger verhinderd is, spreekt deze zijn plaatsvervanger aan.

3.7.4 Voor de instellingen met enkel medezeggenschap voor de studenten

3.7.4.1 Er zetelen studenten in de volgende medezeggenschaps- of adviesorganen

	academische raad	departementale raad	onderwijsraad	onderzoeksraad	facultaire raad	andere medezeggenschaps- of adviesorganen
KATHO	X	X				X
KHBO	X	X				X
KHK	X	X				X
Groep T	X	X				
KHLi	X	X				X
KdG	X	X				X
LUK	X					X

Commentaar:

Hogescholen:

In de 7 instellingen waar men opteerde voor het participatiemodel medezeggenschap zetelen de vertegenwoordigers van de studenten in de academische raad. In 6 van die 7 instellingen zetelen er studentenvertegenwoordigers in de departementale raad. In 6 van de 7 instellingen zetelen de studentenvertegenwoordigers ook nog in andere medezeggenschaps- of adviesorganen.

Deze resultaten sluiten aan bij deze van 2006-2007.

3.7.4.2 De studentenraad heeft minstens één lid mogen afvaardigen om met raadgevende stem de vergaderingen van het bestuur bij te wonen

	ja	neen
KATHO	X	
KHBO		X
KHK	X	
Groep T	X	
KHLi	X	
KdG		X
LUK	X	

Commentaar:

Hogescholen:

Hoewel decretaal verplicht werd er geen student afgevaardigd met raadgevende stem in 2 hogescholen. Voor een andere instelling kan worden vermeld dat de afvaardiging van de 2 studenten met raadgevende stem in raad van bestuur slechts geldt voor de punten die aansluiten bij de decretale bevoegdheden van de algemene studentenraad.

In uitzonderlijke gevallen is het zelfs zo dat er in enkele hogescholen (in casu 3) geen verkiezingen worden georganiseerd wanneer er evenveel of minder kandidaten zijn dan de te begeven mandaten. Twee hogescholen geven de studenten medebestuur, de andere hogeschool houdt het op medezeggenschap. We hebben begrip voor het feit dat een hogeronderwijsinstelling in voormeld geval geen verkiezingen zou organiseren maar rekening houdend met de finaliteit van de participatiegraad aangehaald in de Memorie van Toelichting, verdient het aanbeveling om het decreet in de meest gunstige zin voor de studenten te interpreteren indien er geen verkiezingen worden georganiseerd. In concreto betekent dit dat aan de studenten de participatierechten worden toegekend die zij zouden gekregen hebben mochten zij de 10%-norm verkiezingsparticipatie hebben bereikt, wat neerkomt op deelname aan het bestuur in geval de instelling opteerde voor bestuursparticipatie of op één raadgevende stem in de raad van bestuur ingeval de instelling koos voor het inspraakmodel. Hiertoe zou een bijkomende passage in het decreet kunnen worden ingelast.

Terugblikkend naar het voortgangsrapport 2006-2007 zijn de resultaten onveranderd. Enkel is het eigenaardig dat KdG toen verklaarde dat er wel een student de vergadering van de raad van bestuur kon bijwonen met raadgevende stem.

3.7.4.3 Sinds 2004-2005 heeft het bestuur de algemene organisatie en de werking van de instelling het volgende aantal keren besproken

	geen enkele keer	1 keer	meer dan 1 keer
KATHO	X		
KHBO		X	
KHK			X
Groep T			X
KHLi			X
KdG			X
LUK			X

Commentaar:

Hogescholen:

In 5 van de 7 instellingen werd de organisatie en de werking van de instelling meer dan één keer besproken met de afgevaardigden van de studentenraad. In één instelling werden deze thema's nooit besproken. Ondanks het feit dat het in dit participatiemodel decretaal verplicht is, zijn er hogescholen die voor het participatiemodel opteren en toch de algemene organisatie en de werking van de instelling met afgevaardigden van de studentenraad niet bespreken.

In één instelling werd de organisatie en de werking van de instelling één keer besproken met de afgevaardigden van de studentenraad.

3.7.4.4 Sinds 2004-2005 werd er tussen het bestuur en de studentenraad het volgende aantal keren beraadslaagd over ontwerpen van reglementaire bepalingen

	geen enkele keer	1 keer	2 t.e.m. 5 keer	> 5 keer
KATHO				X
KHBO	X			
KHK				X
Groep T			X	
KHLi			X	
KdG				X
LUK				X

Commentaar:

Hogescholen:

Enkel decretaal verplicht voor zover de verkiezingsdeelname aan de verkiezing van de studentenraad minstens 10% bedroeg en bovendien enkel ingeval het bestuur in kwestie bevoegd is om uitvoerbare beslissingen te nemen m.b.t. de decretaal opgesomde aangelegenheden waarover bestuur en studentenraad dienen te beraadslagen en /of waarvoor het bestuur de studentenraad dient te raadplegen.

In 4 van de 7 instellingen werden de afgevaardigden van de studenten door het bestuur meer dan 5 keer geraadpleegd.

In 2 van de 7 instellingen raadpleegde het bestuur de afgevaardigden van de studentenraad tussen de 2 en 5 keer.

In één instelling werden deze afgevaardigden nog nooit door het bestuur geraadpleegd. Deze afgevaardigden beoordeelden de kwaliteit van de participatie in hun instelling dan ook als matig.

In vergelijking met de resultaten van 2006-2007 is het duidelijk dat een positieve trend zich verder zet en de meeste studentenraden in de instellingen meer dan 5 keer werden geraadpleegd.

3.7.4.5 De volgende decretaal bepaalde items zijn daarbij aan bod gekomen

	vaststellen van rechtspositieregeling van de student en van de onderwijs- en examenregeling	vaststelling en besteding van de inschrijvingsgelden	uitwerken van initiatieven inzake studentenbegeleiding	vaststellen van de regelen inzake internationale studentenmobiliteit	bepalen van de organisatie van het academiejaar, m.i.v. de vakantie- en verlofregeling
KATHO	X	X	X	-	-
KHBO	-	-	-	-	-
KHK	X	X	X	X	X
Groep T	X	-	X	X	X
KHLi	X	-	-	-	-
KdG	X	X	-	X	X
LUK	X	X	X	X	X

Commentaar:

Hogescholen:

M.b.t. het vaststellen van de rechtspositieregeling van de student en van de onderwijsinstelling werd door elke hogeschool met de studentenraad beraadslaagd.

De 5 decretaal bepaalde items kwamen niet bij alle hogescholen aan bod. Slechts 2 van de 6 instellingen beraadslaagden over alle decretaal bepaalde items. Twee instellingen beraadslaagden met hun respectieve studentenraad over 4 van de 5 items en een andere instelling deed dit voor 3 van de 5 items. In één instelling werd er met de studentenraad enkel beraadslaagd over het vaststellen van de rechtspositieregeling van de student en van de onderwijsinstelling.

In 2006-2007 werd de vraag anders gesteld en werd er in een open vraag gepeild naar de meest voorkomende onderwerpen. Initiatieven rond studentenbegeleiding en studentenmobiliteit werden toen nog niet vermeld.

3.7.4.6 Deze beraadslaging leidde tot een akkoord tussen bestuur en studentenraad in het volgende aantal gevallen

	in alle gevallen	in $\geq 50\%$ van de gevallen	in $< 50\%$ van de gevallen	in geen enkel geval
KATHO		X		
KHBO				-
KHK	X			
Groep T	X			
KHLi	X			
KdG	X			
LUK	X			

Commentaar:

Hogescholen:

In 5 instellingen leidde de beraadslaging steeds tot een akkoord. In één instelling werd dit akkoord in meer dan 50% van de gevallen bereikt. Ook in 2006-2007 kon zo'n positief resultaat worden opgetekend.

De vermelding '-' voor de hogeschool KHBO, dient gekaderd in de zin dat de afgevaardigden van de studentenraad nog nooit werden geraadpleegd zodat hier geen slaagpercentage voor het al dan niet bereiken van een akkoord, kan worden vermeld.

3.7.4.7 Sinds 2004-2005 werd de studentenraad door het bestuur het volgende aantal keren geraadpleegd over ontwerpen van reglementaire bepalingen

	geen enkele keer	1 keer	2 t.e.m. 5 keer	> 5 keer
KATHO				X
KHBO	X			
KHK				X
Groep T			X	
KHLi	X			
KdG		X		
LUK				X

Commentaar:

Hogescholen:

Enkel decretaal verplicht voor zover 10% van alle kiesgerechtigde studenten deelnamen aan de verkiezing van de studentenraad en het bestuur in kwestie bevoegd is om uitvoerbare beslissingen te nemen m.b.t. de decretaal opgesomde aangelegenheden waarover bestuur en studentenraad dienen te beraadslagen en /of waarvoor het bestuur de studentenraad dient te raadplegen.

In 5 van de 7 instellingen werden de studenten door het bestuur minstens één keer over ontwerpen van reglementaire bepalingen geraadpleegd. (respectievelijk in één instelling één keer, in één instelling tussen de 2 en de 5 keer en in 3 instellingen meer dan 5 keer). Daartegenover staat dat deze raadpleging niet gebeurde in 2 van de 7 instellingen. Hier merken we een positieve evolutie in vergelijking met het voortgangsrapport 2006-2007.

De studenten werden meer geraadpleegd. Dit raadplegen vormt een belangrijk aspect van het inspraakmodel.

3.7.4.8 De volgende decretale items zijn daarbij aan bod gekomen

Hogescholen:

In zover het bestuur de studentenraad raadpleegt, betreft dit de thema's vermeld in het art. II.59 van het participatiedecreet:

1° algemeen beleid inzake interne kwaliteitszorg,

2° het vaststellen van de gedragscode inzake taalregeling,

3° het vaststellen van de regelen inzake de evaluatie van de onderwijsactiviteiten van het academisch, respectievelijk het onderwijzend personeel.

3.7.4.9 Het bestuur volgde het met redenen omklede advies van de studentenraad dat n.a.v. deze raadpleging(en) werd uitgebracht in het volgende aantal gevallen

	in alle gevallen	in 50% of meer van de gevallen	in minder dan 50% van de gevallen	in geen enkel geval
KATHO		X		
KHBO				-
KHK		X		
Groep T	X			
KHLi				-
KdG	X			
LUK		X		

Commentaar:

Hogescholen:

In 5 van de 7 instellingen volgde het bestuur het met redenen omklede advies van de studentenraad in meer dan 50% van de gevallen. Voor 2 van deze 5 instellingen werd dit advies zelfs in alle gevallen gevolgd.

Voor de andere 2 hogescholen waarbij het bestuur de studentenraad nog nooit raadpleegde, werd een liggend streepje ingevuld.

3.7.4.10 Er werd in de gevallen dat het bestuur het in vraag 3.58 bedoelde advies van de studentenraad niet volgde hiervoor steeds een motivering aan de studentenraad bezorgd

	ja	neen
KATHO	X	
KHBO		-
KHK	X	
Groep T		-
KHLi		-
KdG		-
LUK	X	

Commentaar:

Hogescholen:

Voor de 3 instellingen waarbij het bestuur in meer dan 50% het met redenen omklede advies van de studentenraad volgde, werd door het bestuur in de gevallen dat het dit advies niet volgde telkens een motivering bezorgd aan de studentenraad.

In deze tabel wordt de liggend streepje in twee betekenissen gebruikt :

- 1° er was consensus dus geen bijkomende motivering nodig voor KdG en Groep T.
- 2° de 2 instellingen KHBO en KHLi werden sowieso niet geconsulteerd

Hier merken we een sterke evolutie sinds het voortgangsrapport 2006-2007. Nu is het eerder de uitzondering dat de studenten geen motivering krijgen wanneer hun advies niet gevolgd wordt .

3.8 Globale beoordeling

3.8.1 Kwaliteit

3.8.1.1 De kwaliteit van de studentenparticipatie op mijn instelling is

	ontoreikend	matig	goed	zeer goed	uitstekend
KUL				X	
UGent				X	
UA		X	X		
UHasselt				X	
VUB				X	
HUB - KUB				X	
ARTE				X	
HWVL			X		
KATHO			X		
KHBO				X	
KHSL				X	
HG		X			
KHL				X	
KHK				X	
Groep T			X		
XIOS		X			
KHLi			X		
KdG			X		
ARTESIS				X	
LESSIUS				X	
PHL				X	
PLANTIJN			X		
HZS				X	
W&K		X			
LUK			X		
HUB - EHSAL				X	
ERASMUS		X			
KHM			X		

Commentaar:

1. Universiteiten:

Vijf van de 6 universiteiten beoordelen de kwaliteit van de studentenparticipatie zeer goed. Alleen in de UA wordt de kwaliteit als matig tot goed beoordeeld.

2. Hogescholen:

Tien instellingen beoordelen de kwaliteit van de studentenparticipatie als zeer goed .

Acht instellingen geven als beoordeling 'goed' en 4 instellingen geven als beoordeling 'matig'.

In vergelijking met 2006-2007 waren de hogeschoolbesturen in het beantwoorden van de enquête positiever dan de studenten zelf. Aangezien de vraag in eerste instantie gericht is aan de studenten zelf, nemen we enkel de antwoorden van de studenten mee ter vergelijking met de huidige beoordeling.

Daar waar twee hogescholen in 2006-2007 nog de beoordeling ontoereikend gaven, zijn deze voorzichtig opgeschoven naar matig. Eén instelling verbeterde van matig naar goed, een andere instelling zelfs van matig naar zeer goed⁴³. Er zijn lichte verschuivingen tussen goed en zeer goed. In absolute aantallen beoordeelden 16 instellingen de participatie in 2006-2007 als goed/zeer goed of uitstekend. Nu zijn er 18 instellingen die de mogelijkheid goed of zeer goed aankruisten. Geen uitstekend meer in 2009, hoewel deze beoordeling in de gesprekken ter plaatse door sommigen wel werd gegeven. In de schriftelijke enquête hield men zich aan de beoordeling 'zeer goed'.

3.8.2 Evolutie

3.8.2.1 Er is een evolutie vast te stellen sinds 2004-2005

	ja, in positieve zin	ja, in negatieve zin	neen
KUL	X		
UGent	X		
UA	X		
UHasselt	X		
VUB	X	X	
HUB - KUB	X		
ARTE	X		
HWVL	X		
KATHO	X		
KHBO			X
KHSL	X		
HG	X		
KHL	X		
KHK	X		
Groep T	X		
XIOS	X		
KHLi	X		
KdG	X		
ARTESIS	X		
LESSIUS	X		
PHL	X		
PLANTIJN	X		
HZS	X		
W&K		X	
LUK	X		
HUB - EHSAL	X		
ERASMUS	X		
KHM		X	

⁴³ Dit wijst op de impact van de voortgangsrapporten.

Commentaar:

1. Universiteiten:

Aan de UGent zetelt sedert 2008 een student in de commissie Begroting en Rekeningen.

Aan de VUB wordt er sinds 2004-2005 een evolutie vastgesteld, zowel in positieve als in negatieve zin, vaak afhankelijk van de werkwijze van de verkozen studentenvertegenwoordigers. De overgang van het ene bestuur naar het andere kan problemen opleveren, maar de negatieve evolutie betreft vooral de daling van de participatiegraad. De laatste jaren blijkt het steeds moeilijker te zijn het participatiequorum voor rechtsgeldige verkiezingen te halen.

2. Hogescholen:

In 19 op de 22 instellingen wordt een positieve evolutie voor de studentenparticipatie sinds 2004-2005 opgetekend. Eén instelling stelt dat er niet zoveel wijzigde.

Twee instellingen antwoorden dat er een evolutie is in negatieve zin. In de KHM wordt een negatieve evolutie ervaren omdat het thans moeilijker is om studenten te mobiliseren. De driejarige opleiding van de bachelors wordt hierbij als belemmering geschetst aangezien de eerstejaars een inlooptijd nodig hebben en de derdejaars op stage zijn of door hun scriptie benomen worden. Het participatie-engagement moet doorgaans door de tweedejaars worden opgenomen.

In W&K is er geen overkoepelende studentenraad meer (zie ook punt 3.1.1.1). Opleidingen worden vanuit deze hogeschool naar andere hogescholen overgeheveld. De participatiecommissies die wel nog actief zijn, kunnen dit niet opvangen.

4 De associaties

4.1 Korte historiek

Het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen betekende het officiële startschot voor de associaties in hun huidige vorm. Hoewel het aantal artikelen in het structuurdecreet dat betrekking heeft op de associaties relatief klein is, is het belang ervan voor het onderwijslandschap in Vlaanderen groot.

Art.104 van het structuurdecreet stelt: “De associatie verzekert de toepassing van de bepalingen betreffende de participatie inzake onderwijsaangelegenheden, vervat in Deel II, Titel III van het decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen”.

Deel II van het participatiedecreet van 19 maart 2004 regelt de rechtspositie van de student en de participatie in het hoger onderwijs. Titel III van dit deel bevat de bepalingen m.b.t. de participatie in onderwijsaangelegenheden.

Binnen de associaties is er een engagement om intensief en structureel samen te werken op het vlak van onderwijs en onderzoek.

De eerste jaren bleek het moeilijk om de participatie op associatieniveau te verwezenlijken. De associaties konden niet terugvallen op tradities en de associatiestructuur zelf was nog volop in ontwikkeling. Intussen werken alle associaties op volle toeren.

4.2 Bespreking

Om de uniformiteit en vergelijkbaarheid van de decretaal voorziene evaluatie te garanderen, werd hetzelfde stramien aangehouden en dezelfde vragenlijst als voor de universiteiten en de hogescholen gebruikt als leidraad voor deze evaluatie. Naderhand bleek, gezien de specificiteit van het associatiegebeuren, dat deze vragenlijst evenwel op associatieniveau niet voor alle thema's even toepasselijk was. Dit zal dan ook blijken uit de hiernavolgende bespreking.

De weergave van de meest relevante vragen en antwoorden kan de lezer wel terug vinden, onmiddellijk na deze bespreking.

4.3 Oprichting

Er is op het niveau van alle associaties een studentenraad⁴⁴ actief. Het principe van studentenraden op het niveau van onderdelen is niet van toepassing op een associatie. (vraag1)

4.4 Samenstelling en onverenigbaarheden

De studentenraad telt in vier associaties 9-15 leden. De studentenraad van de AUHL telt 9 leden (3 UHasselt – 3 PHL - 3 XIOS). BAST telt 10 leden (5 VUB - 5 EhB). GAST en ASRA tellen elk 12 leden. De studentenraad van de AUKUL telt echter 21 leden maar ze benadrukken dat de StAL eigenlijk 8 actieve leden telt, die regelmatig de vergaderingen bijwonen, en 13 toegetreden leden, die maar af en toe deelnemen.(vraag3)

In drie associaties is er geen systeem van plaatsvervangers voorzien. Bij de AUHA is er geen systeem van plaatsvervangers maar kan er volmacht gegeven worden aan een andere vertegenwoordiger van dezelfde instelling (al dan niet student). Bij de AUGENT is het aantal plaatsvervangers ook nihil maar artikel 13 van de statuten van de GAST stelt: "bij afwezigheid wordt voor een geschikte vervanger gezorgd". De studentenraad van de UAB daarentegen telt 10 plaatsvervangers (5 VUB - 5 EhB). Bij ontslag van een student doet zijn plaatsvervanger het begonnen mandaat uit. Plaatsvervangers kunnen enkel deelnemen aan de werkzaamheden van de studentenraad indien de effectieve mandataris verhinderd is. (vraag40)

In alle associaties bedraagt de duur van het mandaat van de verkozen of aangewezen leden van de studentenraad 1 academiejaar en de voorzitter is altijd een student.(vraag5)

In de UAB is er geen enkele voorwaarde voor het lidmaatschap van de BAST maar aan de VUB zijn er rechtstreekse verkiezingen en getrapte voorwaarden om lid te worden van de studentenraad van de UAB. Het lidmaatschap is beperkt tot studenten onder diploma- en creditcontract die voor minstens 30 SP ingeschreven zijn. De studenten dienen daarenboven het principe van het Vrij Onderzoek te onderschrijven op het ogenblik van de kandidaatstelling. Zij dienen hiervoor een document te ondertekenen. Aan de EhB waren er in het verleden geen rechtstreekse verkiezingen en het volstond om 'ingeschreven' te zijn om lid te kunnen worden van de studentenraad.

In de AUHA en de AUGent gebeurt de aanduiding van de leden vanuit de instellingsstudentenraden. De verkiesbaarheid op instellingsniveau is bepalend voor de verkiesbaarheid.

⁴⁴ GAST: Gentse Associatie Studentenraad – BAST: Brusselse Associatie Studentenraad – ASRA: Associatie StudentenRaad Antwerpen – Studentenraad AUHL – StAL: overkoepelende studentenraad van de Associatie KULeuven

De AKUL heeft als enige voorwaarde voor het lidmaatschap van de StAL dat men lid moet zijn van de studentenraad van de leden van de associatie. Hierbij wordt niet gecontroleerd of men in de verschillende instellingen de norm van 10 % behaald heeft. Indien men lid is van de studentenraad van een instelling en men is verkozen volgens de voorziene procedure van de individuele instelling dan kan men lid worden van de StAL. De studentenvertegenwoordigers in de raad van bestuur van de AKUL, de associatieraden onderwijs- en studentenbeleid en vele andere werk- en stuurgroepen, worden democratisch maar getrapd verkozen door de studentenraden in de algemene vergadering van de StAL.

4.5 Participatiemodellen

In alle associaties is vandaag het participatiemodel 'medebestuur met stemrecht voor de studenten' van toepassing. Dit is overal het resultaat van vrije keuze. Drie associaties geven aan dat dit niet gewijzigd is sinds 2004-2005. Bij de AUHL en de AKUL is er wel een wijziging. De statuutwijziging waarbij studenten opgenomen werden in de algemene vergadering van de AUHL werd door de Algemene Vergadering goedgekeurd op 14 november 2006. Het participatiereglement van de StAL is slechts éénmaal gewijzigd sinds 2004-2005, namelijk om het stemrecht in te voeren. Tot dan waren er wel al studentenvertegenwoordigers in de raad van bestuur van de AKUL, maar enkel als waarnemer, zonder stemrecht. (vraag 35, 37)

In alle associaties werd de keuze van het participatiemodel opgenomen in de statuten, in drie associaties ook in het huishoudelijk reglement. (vraag 38)

In drie associaties hebben de studenten zowel in de Algemene Vergadering als in de rvan bestuur zitting. In de AUHA alleen in de Algemene Vergadering en in de AKUL alleen in de raad van bestuur. (vraag 39)

4.6 Participatiereglement

WERKING (art. II.64)	AUGent	UAB	AUHA	AUHL	AKUL
Participatiereglement relatie studentenraad/bestuur (art II.65)	nvt	nee	ja	nvt	ja
Minimum inhoud participatiereglement (art II.66)					
1) procedureregels (1°)			ja		ja
2) geschillenregeling(arb./bemid) (2°)			ja		ja
3) samenstelling participatiecommissie			nvt		nvt
functioneren participatiecommissie			nvt		nvt
4) extra bevoegdheden voor studentenraad					ja

De AUGENT en de AUHL hebben geen participatiereglement. Bij de UAB is het wel de bedoeling om de traditie van medebestuur van de partners aan de associatie verder door te trekken. Het associatiebestuur had twijfels bij de toepasbaarheid van het participatiereglement aan de EhB-zijde. De toepasbaarheid was vooral een probleem i.v.m. de verkiezingen. Aan VUB-zijde zijn er rechtstreekse verkiezingen, aan EhB-zijde niet. Er werd hieromtrent reeds overleg gepleegd. De EhB zal in de toekomst ook rechtstreekse verkiezingen organiseren. Het participatiereglement van de UAB zal wellicht in het academiejaar 2010-2011 goedgekeurd worden. In de AUHA en de AKUL heeft het bestuur en de studentenraad een participatiereglement aangenomen. Dit wordt in de praktijk gebruikt en als nuttig ervaren.

Aan de AUHA en de AKUL werd voorzien in een geschillenprocedure m.b.t. de interpretatie van een bepaling uit het participatiereglement maar er werd nog nooit gebruik van gemaakt.

Aan de AKUL voorziet het participatiereglement in een adviesrecht over 'alle' bevoegdheden van de associatie. Dit gaat dus verder dan de decretaal voorziene bevoegdheden.

4.7 Verkiezingen

Er bestaat overal een formele verkiezingsprocedure met geheime stemming. De verkiezing gebeurt ofwel getrapt, ofwel rechtstreeks. Ook het tijdstip van verkiezing verschilt van associatie tot associatie. De verkiezingen van de studentenvertegenwoordigers vinden grotendeels plaats tussen het begin van het academiejaar en Kerstmis en na Pasen.(vraag18)

Daar deze verkiezingen samenhangen met de verkiezingsprocedures van de partnerinstellingen, worden er op het niveau van de associatie geen beperkende voorwaarden opgelegd voor de studenten die zich verkiesbaar willen stellen of in de associatiestudentenraad zitting hebben.(vraag 14-17)

In drie associaties werd de verkiezingsprocedure bekrachtigd door het bestuur. Bij de UAB werd de situatie (VUB: rechtstreeks - EhB: niet rechtstreeks) goedgekeurd, maar niet de procedure.(vraag 15)

In alle associaties wordt meer dan de helft van de te begeven mandaten ingevuld; bij 4 associaties bedraagt dit zelfs meer dan 75 %.(vraag 20)

Twee associaties geven aan dat er in hun kiesreglement een participatiequorum wordt voorzien. Bij de UAB en AUGent werd er nog geen kiesreglement aangenomen.(vraag 22)

4.8 Werking

De studentenraad komt in de AUHA en AKUL maandelijks bijeen. Voor de 3 andere associaties is dit minder dan maandelijks.(vraag 23)

Bij de UAB, de AKUL en de AUHA bedraagt de gemiddelde aanwezigheidsgraad van de leden in de vergaderingen van de studentenraad 76 % tot en met 99 %. Bij de AUGENT en de AUHL is dit lichtjes minder, namelijk tussen 50 % en 75 %.(vraag 24)

Uit de aanwezigheidslijsten die de StAL van elke vergadering bijhoudt, blijkt duidelijk dat sommige studenten systematisch afwezig zijn en dat anderen af en toe komen. De geografische spreiding en de mobiliteitsbeperking van de student zouden hiervan meestal de oorzaak zijn. Videoconferencing werkt niet goed, is erg duur en niet echt bevorderlijk voor de band tussen de leden van de StAL. Men merkt tevens op dat de raad van bestuur van de StAL in feite te weinig bestuurders heeft om op een correcte manier aan studentenvertegenwoordiging te doen in alle raden, werkgroepen en stuurgroepen van de associatie. Dit heeft verschillende oorzaken:

- plaats van de vergadering;
- moment van de vergadering, dikwijls tijdens de lesuren;
- in de vele onderwijs en examenreglementen staan er geen of weinig faciliteiten voor de studentenvertegenwoordigers, en nergens worden er faciliteiten voorzien voor de studentenvertegenwoordigers op associatieniveau (dit is een belangrijk probleem);
- te korte voorbereidingstijd;
- de lange inwerktijd in de hogeronderwijsmateries.

Bij veel studenten ontbreekt dan ook de moed om nog voor een tweede jaar een mandaat aan te gaan.

In vier associaties verdedigt de studentenraad de belangen van de studenten door permanente vertegenwoordiging in decretale bestuursorganen en via consultatie van de basis. In drie associaties daarenboven ook door permanente vertegenwoordiging in decretale overlegorganen. In drie associaties is er een ad hoc-vertegenwoordiging van de studenten in projectgroepen. Twee associaties geven aan dat ze studentenaangelegenheden agendeerden op bestuurs- en inspraakorganen en één associatie geeft aan dat zij ook adviezen op eigen initiatief indiende. De StAL benadrukt dat zij daarenboven nauw samenwerken met de VVS.(vraag 25)

In alle associaties informeert de studentenraad de studenten over de uitoefening van bevoegdheden via de website of het intranet. In drie associaties daarenboven door verslagen te verspreiden van bestuurs- en inspraakorganen waarin de studentenraad vertegenwoordigers heeft. De BAST informeert de studenten ook via de studentenraden van de partnerinstellingen en de StAL, sinds januari 2010, door het versturen van een nieuwsbrief naar alle studentenvertegenwoordigers. De StAL organiseert ook workshops die bestaan uit vormingsinitiatieven en werkweekends.(vraag 26)

In vier associaties werd er sinds 2004-2005 door de studentenraad geen enkel schriftelijk advies uit eigen beweging uitgebracht. In de associatie K.U.Leuven, waar dit wel gebeurde, werd er in meer dan 75 % van de gevallen rekening mee gehouden door het bestuur. Wanneer er geen rekening werd gehouden met het advies, werd dit door het bestuur gemotiveerd.(vraag 27)

4.9 Werkplan en ondersteuning

De studentenraden van de associaties van Leuven en Gent geven aan dat ze de desiderata en intenties om de nodige ondersteuning van het instellingsbestuur te bekomen, formeel opgenomen hebben in een "werkplan". De studentenraden van Brussel en Hasselt doen dit voorlopig nog niet. De studentenraad van Antwerpen geeft aan dat er een werkplan in voorbereiding is.(vraag 30)

In alle associaties wordt één of meerdere vormen van ondersteuning geboden aan de studentenraad, met name infrastructurele, administratieve, financiële of organisatorische ondersteuning. Hierover wordt door de studentenraad dan ook verantwoording afgelegd.(vraag 32)

De AUHL-studentenraad betreurt dat er geen financiële ondersteuning geboden wordt, waardoor de studentenraad beperkt wordt in zijn mogelijkheden. Ook in de begroting van de UAB is geen financiële ondersteuning voorzien voor de studentenraad.

4.10 Informatie en Communicatie

Er bestaat overal een archief van de studentenraad.(vraag 33)

De studentenraden van de associaties hebben alle een eigen website, behalve deze van de UAB. Hier werd dan wel afgesproken om de verslagen van BAST op de website van de UAB te publiceren. (vraag 34)

4.11 Algemene beoordeling

De studentenraden beoordelen de kwaliteit van de studentenparticipatie op associatieniveau matig tot goed. (vraag 62) De impact van de studentenraden op associatieniveau is sterk afhankelijk van het persoonlijk engagement van de verkozenen die zitting hebben als vertegenwoordiger. Ook de toekenning van de (extra) faciliteiten verstrekt door de partnerinstellingen kan een impact hebben op dit engagement.

Volgens de UAB heeft de associatie weinig invloed op direct gerelateerde studentenmaterie en creëert men dus weinig animo tot participatie.

Er dient opgemerkt dat sinds de invoering van het Participatiedecreet alle associaties werk gemaakt hebben van de studentenparticipatie, maar dat de praktische uitwerking en de reglementering sterk verschilt per associatie waardoor een vergelijking op deze punten uitermate moeilijk is. Toch stellen we bij alle associaties sinds 2004-2005 een evolutie in positieve zin vast.

Een actieve inbreng van de studentenvertegenwoordiger in de raad van bestuur van de associatie is eerder beperkt omdat deze voornamelijk verloopt door een intensieve deelname aan de verschillende werkgroepen werkzaam op het niveau van de associatie.

Het hoofddoel blijft echter de implementatie van het participatiedecreet in de verschillende aangesloten instellingen te bevorderen en dit voornamelijk ten behoeve van de kleinere instellingen.

Er wordt ook wel eens vergeten dat de meeste vergaderingen plaatsvinden overdag, het moment dat de studenten les hebben.

Daarenboven vergen bepaalde agendapunten een redelijk intensieve voorbereidingstijd voor de studentenvertegenwoordiger omdat de materie instellingsoverschrijdend en vaak complex is. Het duurt dan ook dikwijls vrij lang vooraleer de studentenvertegenwoordiger is ingewerkt en aangezien dit complex mandaat maar 1 jaar duurt, ontbreekt velen de moed om een tweede jaar hetzelfde mandaat op te nemen.

Een belangrijke opmerking is het feit dat er in bijna geen enkele instelling faciliteiten voorzien worden voor de studentenvertegenwoordigers op associatieniveau. Als er faciliteiten zijn, gelden deze enkel voor de vertegenwoordiging op instellingsniveau. Dit wil dus zeggen dat de studentenvertegenwoordigers bij de associaties meestal geen recht hebben om bijvoorbeeld de examens te spreiden, lessen te missen of stages en practica te verplaatsen. Aangezien een studentenvertegenwoordiger in een associatie zich juist meer moet verplaatsen dan die van een instelling, is het vooral hier noodzakelijk om bepaalde rechten en faciliteiten in te bouwen.

4.12 Resultaten enquête Associaties⁴⁵

1) Er is op het niveau van de associatie een studentenraad actief.

	ja	neen
AUGENT	x	
UAB	x	
AUHA	x	
AUHL	x	
AKUL	x	

3) De studentenraad telt het volgende aantal leden.

	8	9 - 15	16 - 20	meer dan 20
AUGENT		x		
UAB		x		
AUHA		x		
AUHL		x		
AKUL	8 actieve leden	13 leden		

40) Er is een systeem van plaatsvervangers.

	ja	neen
AUGENT		
UAB	x	
AUHA		x
AUHL		x
AKUL		x

5) De duur van het mandaat van de verkozen of aangeduide leden van de studentenraad bedraagt

	1 academiejaar	meer dan een academiejaar	minder dan een academiejaar
AUGENT	x		
UAB	x		
AUHA	x		
AUHL	x		
AKUL	x		

⁴⁵ De nummers van de vragen verwijzen naar de oorspronkelijke nummering in de enquête. De vragen worden evenwel in dezelfde volgorde vermeld als in de voorafgaande tekst besproken.

35) Volgend participatiemodel is in de associatie vandaag van toepassing.

	medebestuur met stemrecht voor de studenten	medebestuur met stemrecht, enkel voor studentgebonden aangelegenheden	medezeggenschap via de studentenraad
AUGENT	x		
UAB	x		
AUHA	x		x
AUHL	x		
AKUL	x		

37) Dit (= het participatiemodel) is gewijzigd sinds 2004-2005.

	ja	neen
AUGENT		x
UAB		x
AUHA		x
AUHL	x	
AKUL	x	

38) Deze keuze werd opgenomen in

	de statuten	het huishoudelijk reglement	ander
AUGENT	x	x	
UAB	x		
AUHA	x van AUHA	x van ASRA	
AUHL	x		
AKUL	x	x	

39) Er zetelen studenten met stemrecht in de volgende bestuursorganen.

	Algemene vergadering	raad van bestuur	bestuurscollege	departementsraad	directiecomité	academische raad	ander bestuursorgaan met beslissingsbevoegdheid
AUGENT	x	x					
UAB	x	x					
AUHA	x						
AUHL	x	x					
AKUL		x	nvt	nvt	nvt	nvt	

18) De verkiezingen van de studentenvertegenwoordigers vinden op het volgende tijdstip van het academiejaar plaats.

	tussen begin academiejaar en Kerstmis	tussen Kerstmis en Pasen	na Pasen
AUGENT			x
UAB	x		x
AUHA	x		x
AUHL	x		x
AKUL			x

14) Er bestaat een formele verkiezingsprocedure.

	ja	neen
AUGENT	x	
UAB	x	
AUHA	x	
AUHL	x	
AKUL	x	

17) De stemming is geheim.

	ja	neen
AUGENT		nvt
UAB	x	
AUHA	x	
AUHL	x	
AKUL	x	

15) Deze verkiezingsprocedure werd bekrachtigd door het bestuur.

	ja	neen
AUGENT		nvt
UAB		x
AUHA	x	
AUHL	x	
AKUL	x	

20) Het procentueel effectief ingevulde aandeel van de te begeven studentenmandaten bedroeg

	minder dan 10%	10 tot en met 50%	51 tot en met 75%	meer dan 75%
AUGENT				x
UAB			x	
AUHA				x
AUHL				x
AKUL			x	

22) Er werd in het kiesreglement van de associatie een participatiequorum voorzien.

	ja	neen
AUGENT		nvt
UAB		x
AUHA	x	
AUHL		nvt
AKUL	x	

23) De studentenraad op associatieniveau komt (gemiddeld) het volgende aantal keren bijeen.

	halfmaandelijks	maandelijks	minder dan maandelijks
AUGENT			x
UAB			x
AUHA		x	
AUHL			x
AKUL		x	

24) De gemiddelde aanwezigheidsgraad in de vergaderingen van de studentenraad bedraagt

	100%	76 tot en met 99%	50 tot en met 75% van de leden	minder dan 50% van de leden
AUGENT			x	
UAB		x		
AUHA		x		
AUHL			x	
AKUL		actieve leden	totale som leden	

25) De studentenraad verdedigt op volgende wijze de belangen van de studenten.

	Door permanente vertegenw. In decretale bestuursorganen	Door permanente vertegenw. Decr. overlegorganen	Door ad hoc vertenwoord. In project-groepen	Door agenderen op bestuurs- en inspraakorganen	Indienen adviezen op eigen initiatief	Via consultatie van de basis	Op andere wijze
AUGENT	X	X	X			X	X
UAB	X	X				X	
AUHA			X	X	X		
AUHL	X	X				x	
AKUL	x	nvt	x	x	x	x	x

26) De studentenraad informeert op volgende wijze de studenten over de uitoefening van zijn bevoegdheden.

	door verslagen te verspreiden van bestuurs- en inspraakorganen waarin hij vertegenwoordigers heeft	door affiche-campagnes	via website of intranet	via de valven	via een rondgang in de klassen	via een eigen nieuwsbrief	via workshops	andere
AUGENT	x		x					x
UAB								
AUHA			x					
AUHL	x		x					
AKUL	x		x			jan/10	x	x

27) De studentenraad heeft sinds 2004-2005 uit eigen beweging het volgende aantal schriftelijke adviezen uitgebracht.

	1 advies	2 tot en met 5 adviezen	meer dan 5 adviezen	geen
AUGENT				x
UAB				x
AUHA				x
AUHL				x
AKUL			x	

30) De studentenraad heeft een werkplan ingediend met het oog op ondersteuning door het bestuur.

	ja	neen
AUGENT	x	
UAB		x
AUHA	in voorbereiding	
AUHL		x
AKUL	x	

32) Het bestuur heeft de volgende vormen van ondersteuning aan de studentenraad toegekend.

	infrastructurele ondersteuning	financiële ondersteuning	administratieve ondersteuning	organisatorische ondersteuning
AUGENT	x	x	x	
UAB	x			x
AUHA	x			x
AUHL			x	
AKUL	x	x	x	

33) Er bestaat een archief van de studentenraad.

	ja	neen
AUGENT	x	
UAB	x	
AUHA	x	
AUHL	x	
AKUL	x	

34) De studentenraad heeft een website.

	ja	neen
AUGENT	x	
UAB		x
AUHA	x	
AUHL	x	
AKUL	x	

62) De kwaliteit van de studentenparticipatie in mijn associatie is

	ontoereikend	matig	goed	zeer goed	uitstekend
AUGENT		x			
UAB		x			
AUHA			x		
AUHL			x		
AKUL			x		

5 Conclusies

- Voor de inwerkingtreding van het participatiedecreet bestond er in de schoot van elke hogeschool en universiteit reeds een studentenraad die een adviserende rol opnam ten aanzien van beleidsbeslissingen die de studenten rechtstreeks aanbelangden. Het studentenparticipatiedecreet heeft ertoe bijgedragen dat de medezeggenschap vanuit de studentenraad meer gestroomlijnd werd.
- Bij de universiteiten was het medebestuur door de studenten al vóór het participatiedecreet in voege. Het participatiedecreet heeft gezorgd voor de decretale bevestiging en de oprichting van een aantal nieuwe organen.
- In de Vlaamse autonome hogescholen zetelen de studenten sinds 1996 met stemrecht in de raad van bestuur. Naar aanleiding van het onderbrengen van de provinciale hogescholen in de structuur van een autonoom provinciebedrijf verkregen de studenten ook in deze hogescholen stemrecht in de raad van bestuur. Na het studentenparticipatiedecreet bleef het medebestuur voor de studenten in deze hogescholen ongewijzigd.
- De gesubsidieerde vrije hogescholen kenden vóór het studentenparticipatiedecreet het medebestuur door de studenten niet. Sinds het decreet is dit ten dele veranderd. Sommige instellingen hebben het stemrecht voor studenten zonder beperking ingevoerd, andere beperken het tot studentgebonden aangelegenheden. Vandaag zijn er nog steeds 7 instellingen die opteren voor medezeggenschap, meestal met instemming van de studenten zelf.
- Ondanks de uitbreiding van het medebestuur van de studenten en de stroomlijning van de werking van de studentenraad is de opkomst bij studentenverkiezingen niet toegenomen. Derhalve is het niet nodig om het huidige participatiequorum van 10% te verhogen met toepassing van artikel II.93 van het participatiedecreet.
- De participatiecultuur tussen universiteiten en hogescholen verschilt. Dit heeft veelal te maken met omgevingsfactoren (verschillende invulling van de onderwijsorganisatie, op een curriculum van 180 studiepunten neemt de stage een groot deel van de tijd in beslag, wijze van organisatie verkiezingen, historische verworvenheden wat faciliteiten betreft,...). Het onderzoek heeft duidelijk aangetoond dat de studentenraden van universiteiten zelfstandiger opereren en meer zaken op eigen initiatief organiseren.
- Er blijkt tevens een duidelijk verschil tussen de universiteiten en de hogescholen wat de actieve betrokkenheid van studenten betreft. De betrokkenheid is ruimer in de universiteiten en betreft vaak ook aangelegenheden die breder zijn dan louter studentgebonden materies. Bij de hogescholen blijft de interesse bij studenten dikwijls beperkt tot wat hen direct aanbelangt.
- Een ander verschil heeft te maken met een verschillende aanpak van het besluitvormingsproces van de studentenwerking. Bij de universiteiten start de behandeling van de studententopics op een laag niveau (werkgroepen, homeraden) en die worden dan door dezelfde studenten verder verdedigd tot op het niveau van het bestuursorgaan waarin zij participeren. De hogescholen hebben hier meestal nog een weg te gaan.
- De bevraging heeft niet aangegeven dat hogeschoolstudenten daarom kwalitatief minder tevreden zijn over de studentenparticipatie binnen hun instelling. Ten bewijze hiervan de positieve evolutie sinds het laatste voortgangsrapport voor de hogescholen. In 2006-2007 beoordeelden slechts 8 hogescholen de kwaliteit van de studentenparticipatie als zeer goed, nu 10. Daarenboven vonden 2 hogescholen de kwaliteit toen ontoereikend, vandaag zegt geen enkele hogeschool dit nog.

- Nog duidelijker is het antwoord op de enquêtevraag naar de evolutie van de kwaliteit van de studentenparticipatie. Minstens 5 van de 6 universiteiten en 19 van de 22 hogescholen zien een positieve evolutie sinds 2004-2005. Globaal genomen is er een grote kwalitatieve vooruitgang, met uitzondering van de associaties waar de studentenparticipatie uiteraard ook nog pril is, maar ook daar is er een duidelijke vooruitgang vast te stellen.
- Ondanks het feit dat er op het niveau van alle associaties nu een studentenraad actief is, heeft de gemiddelde student weinig voeling met de associatie. De studentenvertegenwoordiging op associatieniveau lijkt zich moeilijker te kunnen profileren dan deze op het niveau van de universiteiten of hogescholen. De meeste inhoudelijke dossiers worden eerst op instellingsniveau behandeld. De bevoegdheden van de associatie om bindende beslissingen te nemen met betrekking tot de organisatie van het onderwijs zijn immers beperkt. Derhalve heeft de associatie vandaag weinig invloed op direct gerelateerde studentenmaterie waardoor er weinig animo tot participatie wordt gecreëerd.

6 Aanbevelingen

6.1 Voor de instellingen en associaties

Algemeen:

- 1) De mate waarin de studentenparticipatie al dan niet succesvol verloopt, is sterk afhankelijk van de bereidheid en inzet van de betrokken actoren: een sterke voorzitter van de studentenraad, een algemeen directeur die daadwerkelijke participatie genegen is,... Het onderzoek leert dat de rechten en geplogenheden die in de praktijk verworven zijn veelal slechts op informele leest geschoeid zijn. Het is dan ook aangewezen dat één en ander formeel opgenomen wordt **in het participatiereglement** zodat dit ook voor de volgende generaties behouden blijft. Zo dient er bv. de nodige aandacht te worden besteed aan het vastleggen van een uitgewerkte kiesprocedure (reglement) en een geschillenregeling. Het participatiereglement moet de basis vormen voor het structureel verankeren van een goede ad-hocwerking zodat een gedegen participatiecultuur kan worden geborgd naar de toekomst.
- 2) Ook de studentenraden zelf dienen nog meer aandacht te besteden aan het formele aspect.
- 3) Telkens als er een nieuwe studentenraad is samengesteld, moet het resultaat van de verkiezingen en de samenstelling van de studentenraad aan het bestuur worden meegedeeld. Wanneer er studenten zetelen in het bestuur van de instelling, dient de installatievergadering melding te maken van het behaalde participatiequorum. Een brede communicatie van deze resultaten dient een zo groot mogelijk aantal studenten te bereiken.
- 4) Indien een hogeschool er niet in slaagt haar studentenraad te bevolken met het decretaal bepaalde **minimum van 8 leden**, dan dient het bestuur er alles aan te doen om de studenten te motiveren een participatie-engagement op te nemen. Indien het bestuur er ondanks alle mogelijke inspanningen toch niet in slaagt dit te realiseren, dient de hogeschool dit ten opzichte van de toezichthoudende overheid omstandig te motiveren.
- 5) Het toekennen van 3 **credits** buiten het reguliere curriculum aan wie zich inzet in de studentenraad lijkt met name in de professionele bacheloropleidingen zeer motiverend⁴⁶.
- 6) Het op vooraf bepaalde tijdstippen organiseren van een **vragenuurtje** tussen studenten en bestuur kan als drempelverlagend initiatief worden gesuggereerd.
- 7) Voor de studentenraden van de instellingen en de studentenraden van de associaties in het bijzonder is het belangrijk een zichtbare plaats in het studentenlandschap in te nemen door o.a. gebruik te maken van een eigen naam, een eigen logo, een eigen website en een nieuwsbrief. Hierdoor worden ze tevens herkenbaarder bij hun eigen achterban.
- 8) Hoewel het decreet voorschrijft dat het bestuur de nodige faciliteiten voor de studenten-afgevaardigden moet vastleggen (art. II.68) gebeurt dit nog te weinig voor de studentenvertegenwoordigers op het niveau van de associaties. De instellingsbesturen worden opgeroepen dit artikel uit te voeren en de faciliteiten te laten opnemen in de **onderwijs- en examenreglementen** bv. de spreiding van examens, het gewettigd afwezig zijn in de lessen en practica,... Dit kan gecoördineerd gebeuren op vraag van de associaties.

⁴⁶ Het voorstel om de credits bovenop het reguliere curriculum te voorzien, is ingegeven vanuit de bekommernis om het studiepakket optimaal te bewaken en de internationale vergelijkbaarheid van het diploma te verzekeren. De meerwaarde bestaat erin dat deze credits bijkomend verschijnen op het diplomasupplement.

Verkiezingen:

- 9) De noodzaak om beperkingen aan de verkiesbaarheid en aan het stemrecht in te schrijven in het kiesreglement van de studentenraad wordt erkend indien dit ingegeven is door de democratische representativiteit en indien dit gebeurt op gemotiveerde vraag van en na de goedkeuring door de studentenraad.
- 10) Betreffende de **organisatie van de verkiezingen** dient het hogeschoolbestuur in overleg met de studentenraad te zoeken naar de meest responsgenererende wijze waarbij organisatorische bezwaren van ondergeschikte orde dienen te zijn, wil men de studentenparticipatie op een ruime democratisch gelegitimeerde wijze bereiken. Wat de **manier van stemmen** betreft, lijkt het erop dat stemmen op papier een hogere respons genereert dan elektronisch stemmen, behalve wanneer men dit nadrukkelijk faciliteert door bv. laptops in de schoolgangen op te stellen. Er is wel een verschil van instelling tot instelling. Daar waar de verkiezingen bijna tot een echte happening uitgroeien (met name bij de universiteiten), is er wel veel respons bij digitaal stemmen. In overleg met de studentenraad dient er dan ook naar de meest responsgenererende wijze gezocht waarbij organisatorische bezwaren van ondergeschikte orde dienen te zijn, wil men de studentenparticipatie op een ruime democratisch gelegitimeerde wijze bereiken.
- 11) Elke hogeronderwijsinstelling zou vanuit een optimale uitoefening van de participatierechten periodiek in een **evaluatie van het tijdstip van de verkiezingen** dienen te voorzien in samenspraak met de studentenraad. Hierbij is het van belang om het meest geschikte tijdstip te prikken waarop de verkiezingen kunnen doorgaan.
- 12) Elke hogeronderwijsinstelling dient alle cijfers die nodig zijn voor het bepalen van het participatiequorum voorafgaand aan de verkiezingen te berekenen en mee te delen.
- 13) Er zou bij de eerste vergadering van een studentenraad na de verkiezingen absoluut moeten worden meegedeeld wat het **deelnamepercentage** aan de verkiezingen is geweest (of de 10% is gehaald). Dit is immers van cruciaal belang voor het al dan niet verkrijgen van medebestuur of medezeggenschap voor alle studenten (zie ook aanbeveling 3).

Budget / werkplan:

- 14) Het is aangewezen dat de besturen centraal (of decentraal) bij de begroting jaarlijks een budget voorzien voor de financiële ondersteuning van de studentenraad.
- 15) Het verdient dan ook grote aanbeveling om te werken met een '**budget**' voor de studentenraad waarbij deze een **werkplan** opmaakt voor de besteding van de toevertrouwde middelen. Op deze wijze wordt er niet langer ad hoc gefinancierd en ontwikkelen de studenten een beleidsvisie op hun eigen functioneren als studentenraad wat voor elke individuele afgevaardigde een vormende bijdrage biedt. Het budget dient jaarlijks te worden verantwoord aan en goedgekeurd door het bestuur van de onderwijsinstelling.

Communicatie:

- 16) Het is zinvol om alle informatiekanalen tussen bestuur en studentenraad en/of studenten structureel te verankeren in het participatiereglement. Op die manier worden er garanties ingebouwd voor een goede werking in de toekomst (los van individuele personen).
- 17) Om de werking van de studentenraden verder te optimaliseren, dient er van elke vergadering een verslag te worden opgemaakt. Het is aangewezen dat deze verslagen op een vlotte manier toegankelijk zijn. Dit zal de communicatie met de achterban alleen maar bevorderen.

- 18) De besturen dienen alles in het werk te stellen om de studentenraden toe te laten een degelijk archief aan te leggen, digitaal of materieel.

6.2 Voor de overheid

Algemeen:

- 19) Een algemeen **pleidooi voor vereenvoudiging van de decretale bepalingen** is op zijn plaats. Het participatiedecreet heeft ertoe bijgedragen dat de participatiecultuur verder werd verruimd en ontwikkeld en heeft in deze zin zijn nut zeker bewezen. Het onderzoek leert dat de participatie vaak eerder op informele basis in goede banen wordt geleid dan dat men voor elk aspect terugvalt op overeenstemmende decretale bepalingen. Dit lijkt te kunnen worden toegeschreven aan de soms ondoorzichtige opbouw van de decretale bepalingen. Het is dan ook aangewezen om de tekst te herwerken tot een transparanter geheel.
- 20) Het onderzoek heeft geleerd dat er bepaalde besturen zijn die ondanks een deelnamepercentage aan de verkiezingen van de studentenraad van minder dan 10%, toch op eigen initiatief de stemrechtbevoegdheid aan de studentenaafgevaardigden in het bestuur blijven verlenen. Momenteel schort het decreet in ieder geval deze bevoegdheden en prerogatieven op (artikel II.51.§2). De praktijk blijkt echter veel ruimer te zijn dan wat het decreet toelaat. Alle besturen die hierover ondervraagd werden, waren deze werkwijze zeer genegen. Derhalve zou er een bepaling moeten worden opgenomen waardoor de besturen van deze algemene regel gelegitimeerd kunnen afwijken.
- 21) In het bijzonder decreet op de Vlaamse Autonome Hogescholen van 13 juli 1994 werd de link gelegd met het participatiedecreet wat de permanente vertegenwoordiging van de studenten in de raad van bestuur betreft. Artikel 61ter, 2° van het bijzonder decreet op de VAH's werd dan ook overeenkomstig aangepast. Hierbij verviel de voorwaarde dat de studenten op het moment van hun verkiezing voltijds en ten minste één jaar moesten zijn ingeschreven om verkiesbaar te zijn. Het schrappen van voormelde verkiesbaarheidsvoorwaarden werd evenwel niet doorgetrokken voor de departementsraden van de VAH's. Het artikel 276,3° van het hogescholendecreet van 13 juli 1994 dient derhalve nog te worden aangepast. Hierdoor worden de **verkiesbaarheidsvoorwaarden** voor de studenten binnen de VAH'S decretaal op elkaar afgestemd.
- 22) Het verdient aanbeveling om het artikel II.54 van het participatiedecreet op te heffen zodat de studentenraad zijn rol ten volle kan blijven spelen ongeacht het feit of de studenten via stemrecht vertegenwoordigd zijn in het bestuur. De verplichting voor het bestuur om blijvend een beroep te doen op de studentenraad voor de beraadslaging en raadpleging over elk ontwerp van reglementaire bepaling heeft veel meer voordelen dan nadelen. De communicatie van en naar de studentenachterban over belangrijke ontwerpreglementen verloopt hierdoor veel opener, breder en democratischer. Het gewicht dat op de schouders rust van de effectieve studenten-bestuurders wordt draaglijker wanneer de besprekingen vooraf in het brede forum van de studentenraad zijn gebeurd. De student-bestuurder is dan ook beter gewapend om als spreekbuis voor zijn achterban te fungeren, terwijl het bestuur meteen de garantie heeft dat de studentenstem gedragen is door de studenten-vertegenwoordiging.

Verkiezingen:

- 23) Ingeval er evenveel of minder kandidaten zijn dan mandaten en er dus geen noodzaak is om verkiezingen te organiseren, kan er geen participatiequorum worden bepaald. Het verdient aanbeveling om in het decreet de garantie op te nemen dat de studenten in dit geval dezelfde participatierechten krijgen als wanneer zij een volwaardige stem in het bestuur zouden hebben verworven (i.e. alsof de 10% norm voor de verkiezingsparticipatie werd bereikt).
- 24) De participatiegrens van 10% van het aantal studenten dat deelgenomen heeft aan de verkiezingen, blijkt voldoende hoog te zijn en dient niet te worden aangepast na evaluatie in uitvoering van het artikel II. 93 § 2 van het participatiedecreet. De participatiegrens van 10% garandeert afdoende de democratische legitimiteit, wat bevestigd wordt door de gegevens die per instelling konden worden verzameld, het globale onderzoek evenals door de gesprekken ter plaatse.

6.3 Opvolging van de aanbevelingen uit de voortgangsrapporten bij de hogescholen

1. **Validering en respons enquête:** deze keer werden de vragen op voorhand besproken en gevalideerd in een vergadering met de VLHORA. Mede doordat er per hogeschool nog slechts 1 gezamenlijk antwoord van bestuur en studenten werd gevraagd, was de respons merkkelijk groter. Bovendien werd iedere enquête nog eens ter plaatse in de instellingen afgetoetst wat tot een significante verfijning van de antwoorden heeft geleid.
2. **Indienen van een werkplan:** dit verloopt nog steeds niet optimaal. Verschillende studentenraden doen dit niet – men lijkt er vaak het nut nog niet van in te zien – hoewel dit inzonderheid naar besteding van het bekomen budget toe een nuttig zo niet onmisbaar instrument is (zie daarom ook de nieuwe aanbeveling 15 hierboven).
3. **Opkomst bij de verkiezingen:** deze varieert nog steeds sterk van instelling tot instelling. Een maximale responsabilisering door de betrokken actoren moet een aandachtspunt blijven (zie de nieuwe aanbeveling 4).
4. **Geschillenprocedure vastleggen:** op dit vlak is er geen echte verbetering. Nog steeds acht ongeveer de helft van de hogescholen het niet nodig dergelijke procedure vast te leggen. Men hoede zich nochtans voor het feit dat dit te zeer gekoppeld is aan goede ervaringen met bepaalde personen en aan het gunstige participatieklimaat op een bepaald moment (zie de nieuwe aanbeveling 1).
5. **Schriftelijke adviezen op eigen initiatief:** er is een positieve evolutie aangezien dubbel zoveel studentenraden hebben aangegeven dat ze meer dan 5 dergelijke adviezen hebben ingediend. Toch blijkt dat nog altijd maar de helft van de hogescholen ter zake op het goede spoor zitten. Er is dus nog een duidelijke groeimarge.